

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ 5^Η ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

7
7100
—
04

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

46065

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ (ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

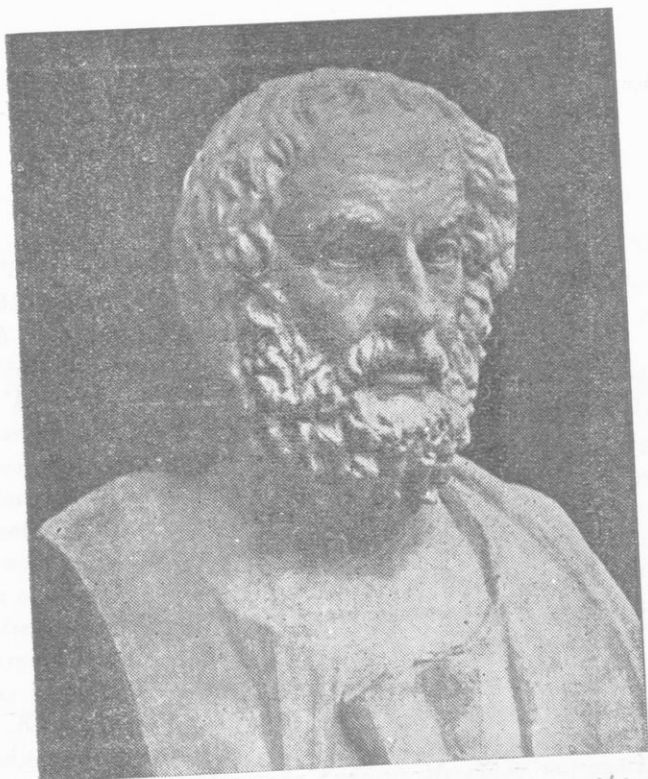
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ (ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΟΝΟΝ ΠΟΥ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΤΟΝ ΚΑΝΑΝΕ ΑΡΜΕΝΗ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΗΣ ΟΜΟΡΡΟΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος.

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωικὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἓν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴν ἢ ἀναδειχθῆ ἢ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἠρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου διαρκεῖας πεντήκοντα ἡμερῶν περιορίζεται τὸ δημοτικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντια τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ διήγησις τῆς Ἰλιάδος.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ βασιλικὸς θησαυροῦς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ βασιλέως τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονος, ἀδελφοῦ τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὔλιδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἑτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὁμοῦς διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἓν μέγα ἱστορικὸν γεγο-

νός: ὅτι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη ἑλληνικῶν φύλων πρὸς καιάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ὅτι ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἠνωμένα κράτη τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια ἡ ΒΔ. ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην, ἀρ. 1), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ παραλιακὰ ἢ νησιωτικὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ἤκμασαν κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυλετικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περὶπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν καὶ ἐπὶ πλέον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωισμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σηλῆμαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαῖρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὐτὴ ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν διακρίνονται λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ εὐρήματα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερώνει πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποῖα ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μετὰ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη εἶναι ἡ

ἀρχαιοτάτη ἱστορική περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς του ἀρετὰς πρὸς κοινὸν σκοπὸν καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι « π ρ ὀ τ ῶ ν τ ρ ω ι κ ῶ ν ο ὗ δ ἔ ν φ α ἴ ν ε τ α ἰ π ρ ὀ τ ε ρ ο ν κ ο ι ν ῆ ἔ ρ γ α σ α μ ἔ ν η ἢ Ἑ λ λ ᾶ δ » (Α, 3).

Ἡ ἔκστρατεία αὕτη ἔγινεν πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσιῶν ἐδαφῶν τῆς ΒΑ. Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν κατοπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιησις ἢ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὔρην ἀνεξάντητον ποιητικὸν θέμα εἰς τὰς περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου παραδόσεις καὶ θρύλους. Παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἑπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διοικωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν ὁμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται « β α σ ι λ ε ὑ τ α τ ο ς π ᾶ ν τ ι ω ν » καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἔξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἢ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνονται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινὸς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοι τύποι οἱ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικὸς καὶ νὰ ἐξάρῃ τὴν κάθε ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς ἕνα πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέ-

ρων **Νέστωρ**, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πεῖραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεύς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετελεῖ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν δυνάμειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἦρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρεία, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος ὁ **Αἴας** ὁ **Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἦρωας **Αἴας** ὁ **Οἰλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἦρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοὶ ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν **Ἰδομενεά**, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν **Διομήδη** κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρῖου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν **Πριαμίδην Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον τοῦ ἦρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ **μανικὸς Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδῶν**, ὁ **Αἰνεΐας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (**Ἀλέξανδρος**) ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἡρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωας ὁλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διεῖπεν μὲ τὰς χεῖρας του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἦρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν του ἡγεμονεῖ εἰς τὸν ποιεμὸν λαὸν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλον ἀγερώχου ἡρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, διὰν λείπῃ ἀπ' αὐτὴν. Ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δοῦσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητά τῆς ἡρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακροὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τοῦτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν οἷοι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει ν' ἀναγνωρίζῃ οἷοι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς ν' ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων. Μὲ ὅλην τὴν φουκότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγρᾶφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς ὑπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὠρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερώθουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι μάλιστα, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰ συζητήσεις, συμπληρώνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνας τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε ν' ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηναὶς καὶ εἰς τὰς συνομιλίαις, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται ἡ εὐγενεστέρα ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηγεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον

ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἓνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών τῆς καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ τὰ κερδίωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπείθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάσεται δι' ἓνα μέγαλον σκοπὸν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σακράτης ἀκόμα, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον παρὰ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία, κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅστις ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροπημῆνη καλαισθησία καὶ ἡ θανατασιὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηροῖζει τὴν ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύησε τὴν ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9-11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηροῖζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἀμειώτερον ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ δμηρικά ποιήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοὶ. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικὸς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ τὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν

των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγεν διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, δι-
εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὅμηρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς,
ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὅμηρον, φιλόμορος ἀπεκλήθη.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περι-
χόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε γὰ
προσφέρουν εἰς τὰς ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν
τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ
τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολύ-
τιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ
εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστιγν τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν
ποιετήν τῆς Ἑλλάδος.

Πολεμιστῆς

φέρων περικεφαλαίαν, θώρακα,
χιτῶνα, ἀσπίδα καὶ κνημίδα.

...και ομοίως... (mirrored text)

...και ομοίως... (mirrored text)

...και ομοίως... (mirrored text)

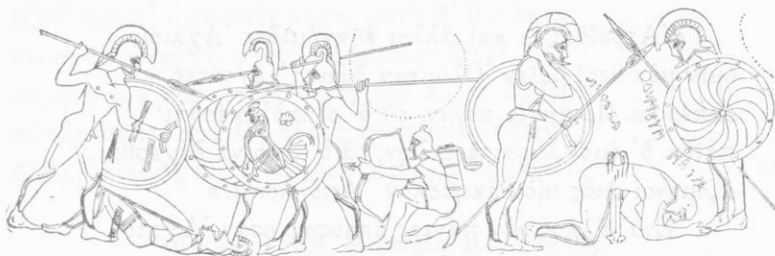
...και ομοίως... (mirrored text)

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΙΛΙΑΣ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἴαχαιοὺς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεύχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσι τε παῖσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ Διὸς Ἀχιλλεύς.

Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ;
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χλωθθεὶς
 νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ἐλέγοντο δὲ λαοί,
 οὐνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἄτρεΐδης· ὁ γὰρ ἦλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέφ' ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
 Ἄτρεΐδα δὲ μάλιστα δῦω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι, 20
 ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηθόλον Ἀπόλλωνα.»

Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδαῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφρίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν· 25
 « μὴ σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κικεῖω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὐτίς ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεῖ, τηλόθι πάτρης, 30
 ἱστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσαν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σκώτερος ὡς κε νέηαι.»

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέθετο μῦθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠῤῥᾶθ' ὁ γεραῖος 35
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠῤῥομος τέκε Λητώ·
 « κλυθί μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃν ἀμφιθέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πλοῖνα μηρί' ἔκηκα 40
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τότε μοι κρήηνον ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι θέλεσσιν.»

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιοι καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. 45
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἵστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινηθέντος, ὃ δ' ἦϊε νυκτὶ βροχίως.

ἔξειτ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὼν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέσιο βιοτο.
 οὐρήας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφείεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκρῶν καίοντο θαμειαί.

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὄχετο κῆλα θεοτο,
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγαρθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαχθέντας ὅτω
 ἀψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὀμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱεροῖα,
 ἣ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὁ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἑκατόμβης,
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι. »

Ἦ τοι ὁ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστοριδῆς, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσόμενα πρὸ τ' ἐόντα,
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος·

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσον
 ἢ μὲν μοι πρόφρων ἔπαισι καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἢ γὰρ ὀτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἄργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἄχαιοί.
 κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ. 80
 εἴ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
 ἐν στήθεσσι ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις.»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πέδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «θαρσύσας μάλα εἰπέ θεοπρόπιον ὅ τι οἶσθα· 85
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἴπηρς, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.»

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 «οὔτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὔθ' ἑκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητήρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἦδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῃ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
 ἐς Χρῦσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθουμεν.» 100

Ἡ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἦρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
 πίμπλαντ', ὅσσοι δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσόμενος προσέειπε· 105
 «μάντι κακῶν, οὐ πῦρ ποτέ μοι τὸ κρήγυρον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκά σφιν ἐκηθόλος ἄλγεα τεύχει,
 οὐνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα 110
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν. καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθεν ἐστὶ χερείων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυγὴν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα.
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τὸ γ' ἄμεινον· 115
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσασ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·

λεύσετε γὰρ τό γε πάντες, ὅμοι γέρας ἔρχεται· ἄλλη.»
 Τὸν δ' ἤμειβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς· 120
 «Ἄτρεΐδῃ κῦδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἄχαιοί ;
 οὐδὲ τί πω ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλὰ,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγεῖρην. 125
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἄχαιοί
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιον Τροίην ἐυτείχεον ἐξαλαπάξαι.»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 «μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ, 130
 κλέπτε νόψ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλευαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἄχαιοί,
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται· 135
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἦ τεὸν ἦ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἦ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλὼν· ὁ δὲ κεν κεχολώσεται, ὅν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὐτίς, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδῆς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσιγῖδα καλλιπάρηρον
 βήσομεν· εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνήρ βουληφόρος ἔστω,
 ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἦὲ σύ, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσειαι ἱερά βρέξας.» 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπὸδρα ἰζὼν προσέφη πύδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 «ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπαισι πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἱφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοι εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμᾶς βοῦς ἤλασεν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὐρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἄμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρῃς,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάφ σοί τε, κυνώπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱεὺς Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναϊόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαίτιος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπους· ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων.
 νῦν δ' εἶμι Φθίγηδ', ἐπεὶ ἦ παλὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνοῖσιν, οὐδὲ σ' ὄτω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύζειν.»

Τὸν δ' ἤμειβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 «φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσεται, οὐδὲ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· πάρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
 οἷ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς. 175
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος. ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσσηίδα Φοῖβος Ἀπέλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμφω, ἐγὼ δὲ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηρον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὺν γέρας, ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς 185
 ὅσσον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.»

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένηετ', ἐν δέ κί ἦτορ
 στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
 ἦ δ' γε φάργανον δξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦρος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

- στή δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
 οἴῳ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
 θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
 Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὄσσε φάνανθεν· 200
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
 ἦ ἴνα ὕδριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
 ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι δῶ·
 ἧς ὑπεροπλήσει τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσσει.» 205
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 «ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἴ κε πίθηαι,
 οὐρανόθεν. πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τέ κηδομένη τε.
 ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρὶ· 210
 ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίσον ὡς ἔσεται περ·
 ὣδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
 καὶ ποτέ τοι τρις τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
 ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχειο, πείθεο δ' ἡμῖν.»
 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
 «χρῆ μὲν σφωῖτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι
 καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
 ὅς κε θεοῖς ἐπιπέιθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.»
 Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 ἀψ δ' ἐς κουλεὸν ὧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
 μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
 δῶματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.
 Πηλεΐδης δ' ἐξαυτίς ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι
 Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο·
 «οἴνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
 οὔτε ποτ' ἐς πόντον ἄμα λαῶν θωρηχθῆναι
 οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσι Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κήρ εἶδεται εἶναι.
 ἦ πολὺ λῶτόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ἔς τις σέθεν ἀντίον εἴπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἦ γὰρ ἂν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωθήσαιο.
 ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ἔρκον ὀμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδῃ σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθηλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοῖόν· νῦν αὐτέ μιν υἴες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέευσι δικασπόλοι, εἴ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσειται ἔρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἴας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὕψ' Ἐκτορας ἀνδρροφόνοιο
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.» 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

Ὡς φασὶ Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον θάλα γαίῃ 245
 χρυσεῖσις ἦλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγυρὸς Πυλίων ἀγορητῆς,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἳ πρόσθεν ἄμχ τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσεν.
 ὃ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν.
 «ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιῶν γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθήσῃ Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοισιν,
 εἴ περὶ μὲν βουλήν Δαναῶν, περὶ δ' ἔσπε μάχεσθαι.
 ἀλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμεῖο.
 ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' εἴ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 εἶον Πειρίθρον τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγαίην, ἐπιείκελον ἀθανάταισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόφιοι, καὶ ἐκπάγλως ἀπέλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλέθεον ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί. 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν οἷ νῦν θροτοὶ εἶσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτο·
 καὶ μὲν μεν βουλέων ζύντιεν πείθοντό τε μύθη.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀπαιίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὡς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδην, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσι ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλεῖ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.»
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντῃ, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.

ἀλλ' ὃ δ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ἔτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες, 290
 τοῦνεκά εἰ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι ; »

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 «ἦ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπέξομαι ὅττι κεν εἴπηξ.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλο, μὴ γὰρ ἐμοὶ γε 295
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ἔτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλο σῆσι·

χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἴνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοί ἐστι θεῶν παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γινώσῃ καὶ εἶδε
 αἰψά τοι αἶμα κελαϊνὸν ἐρωήσῃ περὶ δουρί.»

Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσοσμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306-611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὰ ἐξιλεώση τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλειν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλὴν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν Βρι-
 σηΐδα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἠμίθεος ἦρωσ
 ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θετιν, ἡ ὁποία ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν
 θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία ὑπὲρ τοῦ
 υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηΐδα ὅτι θὰ τι-
 μήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὰ καταστροφή ἔτι μᾶλλον πιστευτὴν τὴν
 ὑπόσχεσίν του,

«...κυκνήσειν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων» 528
 ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαίται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρητὸς ἀπ' ἀθανάτοιο' μέγαν δ' ἐλέλιξεν· Ὀλυμπεν» (1) 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

Β

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνήπτει μάχην μὲ τοὺς Τρώας, θὰ ἐκυρίευσεν τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεράσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλιου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁμοῦς ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὁρμὴν πρὸς μάχην. Ἦρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στρατεύμα, ὅπου ἕξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν τε ρ ε π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμῆσεως ἀοριθμοῦνται εἰς τὴν θάλασσαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρώων.

Γ

1-120: Οἱ δύο στρατοὶ συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγούς ἑκατοστος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρώες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σ ι ω π η λ οῖ μ έ ν ε α π ν ε ί ο ν τ ε ς καὶ ἀποφασισμένοι ν' ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἀλλήλων. Τῶν Τρώων ἐπρομάχιζεν ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἕξοχωτέρους ἦρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦς ὠπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν

(1) Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσολεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Μενέλαον γὰρ ὄρμα ἔναντίονα του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἔκτορος ἀπεράσισε ν' ἀναμειρωθῆ μετὸν ἀντίπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα γὰρ κριθῆ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ ν' ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πωρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες διὰ γὰρ καλέσουν τὸν βασιλέα Πριάμον καὶ γὰρ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὁρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

- Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῃ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφῃ, Ἀντηνοριδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνοριδῆς εἶχε κρείων Ἐλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῃ ἡ δὲ μέγαν ἱστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάνων.
 ἀγχού δ' ἵσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις· 130
 «θεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι
 Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὄλοισι λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἔαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηϊφίλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχῆσονται περὶ σείο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις.»
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκίων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννήσι καλυψαμένη δθόνῃσιν

ἐρμαῖτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ θάκρυ χέουσα,
 οὐκ οἶη, ἄμκ τῆ γε κκι ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
 Αἴθρη, Πιθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
 αἰψα δ' ἔπειθ' ἴκνον ὄθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον και Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
 Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκειάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
 Οὐκαλέγων τε και Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
 ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
 γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηται 150
 ἐσθλοί, τεττίγεσσιν ἐοικότες, οἱ τε καθ' ὕλην
 διενδρέφ' ἐφεζόμενοι ὄπα λειριόεσαν λείσιν.

τοῖσι ἄρα Τρώων ἠγγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργω.
 οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἐλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
 ἦκκ πρὸς ἀλλήλους ἔπαα πτερρέντ' ἀγόρευον' 155
 «οὐ νέμεσις Τρώας και ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς
 τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν'
 αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.

ἀλλὰ και ὡς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
 μηδ' ἡμῖν τεκέεσσὶ τ' ὀπίσω πῆμα λίπιτο.» 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ὡς ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἐλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ' 161
 «δεῦρο πάριθ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴξου ἐμεῖο,
 ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηγούς τε φίλους τε—
 οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἴτιοί εἰσιν,
 οἱ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν— 165
 ὡς μοι και τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
 ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠῦς τε μέγας τε.
 ἦ τοι μὲν κεφαλῆ και μείζονες ἄλλοι ἔασι,
 καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε.» 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, δια γυναικῶν·
 «αἰδοῖός τέ μοί ἐσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε.
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακὸς ὀππότε δεῦρο
 υἱεῖ σφ' ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παιδὰ τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν.» 175

ἀλλὰ τὰ γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἔρεω, ὅ μ' ἀνείρσαι ἤδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερὸς τ' αἰχμητής·
 δαῖρ' αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε.» 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσασατο φώνησέν τε·
 «ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ βρά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἦδη καὶ Φρυγίην εἰσῆλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἶδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπῶλους,
 λαοὺς Ὀτρήος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο, 185

οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἔων μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἤματι τῷ ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἦσαν ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί.» 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἔρέειν ὁ γεραῖός·
 «εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὤμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται σίγχα ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖσθ' μιν ἔγωγε εἴσω πηγεσιμάλλῃ,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶυ διέρχεται ἀργεννάων.»

Τὸν δ' ἠμείβετο ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 «οὔτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

δὲ τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά.»

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἤρδα·

«ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἦδη γὰρ καὶ δευρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς 205
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ·

τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυτὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρῶεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὦμους, 210
ἄμφω δ' ἐξομένω γεραρῶτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.

ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἦ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ σὺ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215

ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἶδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκήπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω οὔτε προπρηγὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, ἀτδρεῖ φωτὶ εἰοικώς·
φαίης κε ζάκοτόν τε τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220

ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερίησιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσσῆϊ γ' ἐρίσσειε θροτὸς ἄλλος.
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.»

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίος. 225

«τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἧς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὦμους;»

Τὸν δ' Ἐλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δια γυναικῶν·

«οὔτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν.
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὡς 230
ἔσθηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηϊφίλος Μενέλαος
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ἑρῶ ἐλίκωπας Ἀχαιοῦς,
οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πῶξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
αὐτοκασιγνήτῳ, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
ἢ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἑρατεινῆς,
ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
νῦν αὐτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνειδέα πόλλ', ἃ μοὶ ἐστίν.»
Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
ἐν Λακεδαίμονι αὖθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245-461: Μετὰ τοὺς ὅρκους ἤρριξεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἔπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δύναμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου, καὶ κατὰ τοὺς ὅρκους οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο ν' ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρριξεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὅρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερῶς, διότι καὶ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηναῖα ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Ε

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

- Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδει Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἴν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων, 10
 ἱεὺς Ἡφαιστοῖο· δῶν δέ οἱ υἱέες ἦστην,
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἶδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίῳ ὀρηθητήν·
 τῷ μὲν ἀφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὄρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὄρνυτο χαλκῷ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔδαλε στήθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρρυσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφείου κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη.
 ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 25
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρώες δὲ μεγάλθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἱὲ Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χεῖρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα·
 «Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλήτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅποιοί τοι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζῶμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν;»

Ὡς εἰπούσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα.
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠΐονεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἐκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων Ὀδίων μέγαν ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν
 ὦμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνονος υἱὸν
 Βύρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ
 νύξ' ἔππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον·
 ἤριπε δ' ἐξ ὄχεών, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφιόιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχεϊ ὀξυέντι,
 ἐσθλὸν θηρητῆρα. δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει αὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαί, ἦσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὦμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν.
 ἤριπε δὲ πρηγῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

- Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἄρμονιδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαιδαλα πάντα 60^ο
 τεύχειν· ἕξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας
 ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο
 οἷ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἤδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65^ο
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἢ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ.
 γυνὴ δ' ἔριπ' οἰμώξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.
 Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεμφε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε διὰ Θεανῶ 70^ο
 ἶσα φίλοισι τέκεσσι, χαρίζομένη πόσει ᾤ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἦριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75^ο
- Εὐρύπυλος δ' Εὐκίμωνίδης Ἰψήνορα διόν,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίνοιο, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὡς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαδὲ υἴός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον 80^ο
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἕξεσε χεῖρα βαρεῖαν.
 αἱματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαθε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
 Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὕσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετείη, 85^ο
 ἢ ἐ μετὰ Τρώεσιν ὀμιλέει ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἐρικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὄκα βέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων 90
 ἐλθόντ' ἔξαπίνης, οὐτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος.
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν.
 ὧς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον πρὸ ἔθην κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 «ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάλθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδὲ ἔφημι
 δῆθ' ἀνοσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
 ᾤρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνούμενον Λυκίηθεν.» 105

“Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθέnelον προσέφη, Καπανήϊον υἱόν·
 «ἄρσο, πέπον Καπανηϊάδῃ, καταθήσοο δίφρου,
 ἔφρα μοι ἐξ ὦμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν.» 110

“Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθέnelος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὦμου·
 αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἤρατο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 «κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 θεῖψ ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·
 θεὸς δέ τέ μ' ἀνδρὰ ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἔγχρεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδὲ μέ φησι
 θερὸν ἔτ' ὀφείσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.» 120

- 125 Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γὰρ τοι στήθεσσι μένος πατρῴων ἦκα
- 130 ἄτρομον, οἷον ἔχσκε σακίεσπαλος ἵπποτα Τυδεύς·
 ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῷ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἴκηται,
 μή τι σὺ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
- 135 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἶ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξείῃ χαλκῷ.»
 Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἶποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ' ἐξαυτίς ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι·
- 140 δὴ τότε μιν τρίς τόσσον ἔλεν μένος, ὡς τε λέοντα,
 ὃν βρά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις οἶεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται·
- 145 αἶ μὲν τ' ἀγχιστίνα ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὡς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.
 Ἐνθ' ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκῆρεϊ δουρί,
- 150 τὸν δ' ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖ· ἶ· δα παρ' ὤμων
 πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὤμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' ἄβαντα μετόχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους,
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάρηξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θώωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ ταίρετο γήραϊ λυγρῷ,
 υἷον δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὁ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξκίνυτο θυμὸν
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λειπ', ἐπεὶ οὐ ζῶντες μάχης ἐκ νοστήσαντες
 δέξατο· χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἔνθ' υἱας Πριάμοιο δῶμα λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσι θορῶν ἐξ ἀρχένα ἄξη
 πόρτιος ἢ ἐ βοός, ξύλοχον κἀτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἷος
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Δυκάνος υἷον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖσι ἔπος τέ μιν ἀντίον γυῖδα·
 «Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες δίστοι
 καὶ κλέος; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Δυκίῃ σέο γ' εὐχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῆδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχῶν,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστί κοτεσσάμενος Τρῶεσσι
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Δυκάνος ἀγλαὸς υἷός.

- «Αἰνεῖα, Τρώων βουληφόρε χλκροχιτώνων, 180
 Τυδεΐδη μιν ἔγωγε δαΐφρωνι πάντα ἔσσω,
 ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλεῖη,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὃ γ' ἀνὴρ ὄν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὃ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαινεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔσσηκ' ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὤμους,
 ὅς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλη.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφήκα βέλος, καὶ μιν βάλον ὤμων
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆϊ προΐψειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ πῶς ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες, ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δὲ σφιν ἐκάστη δίζυγες ἵπποι 195
 ἔστασι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἔνι ποιητοῖσιν·
 ἵπποισὶν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοῖατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 ὣς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυρος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον δνῆσειν. 205
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφήκα,
 Τυδεΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδην, ἐκ δ' ἀμφοτέροιν
 ἀτρεκέες αἵμ' ἔσσευα βελών, ἦγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἔκτορι δίφ·
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόφομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑψερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φῶς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαιινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμῶλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.»

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠῦδα·
 «μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν 220
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὄχεων ἐπιβήσο, ὄφρα ἴδηαι
 οἷοι Τρώοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶϊ πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ. 225
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἦε σὺ τόνδε δεδέξο, μελήσουσιν δ' ἔμοι ἵπποι.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 «Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τεῶ ἵπω· 230
 μᾶλλον ὑφ' ἠνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δεισαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶϊ δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 235
 αὐτῶ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππω,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξεῖ δουρί.»

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἴδε Σθένηςλος, Καπανήϊος ἀγλαὸς υἱός,

αἰψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «Τυδεΐδη Διομήδης, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Ἴν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων ἐὺ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Δυκάονος εὐχεταὶ εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεταὶ ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ σ' ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζῶμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλων ἦτορ ὀλέσσης.» 250
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 «μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν σῶ.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως 255
 ἀντίον εἰμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔῃ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τοῦτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσειτον ὠκείες ἵπποι·
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλευσ' σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακείην ἐξ ἄντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνεΐαο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωῖ περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινήν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους.
 τῶν οἱ ἕξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ', ἐπὶ φάτνῃ,
 τῶ δὲ δύο Αἰνεΐα δῶκεν, μῆστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν.»

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τὼ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον ἐλκύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275

τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
«καρτερίζθυμε, δαΐφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσοτο, πικρὸς δῖστός·
νῦν αὐτ' ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι.»

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείῃ παταμένη θώρηκι πελάσθη·

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
«βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδὲ σ' ὄτω
δηρὸν ἔτ' ἀνοχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας.» 285

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
«ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὄτω
πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηι, ταλαύρινον πολεμιστήν.»

Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἵθυεν Ἀθήνη 290
ῥίνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοῦς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.

τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνίην τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·

ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανώνοντα, παρέτρεσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αἰθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσάιατο νεκρὸν Ἀχαιοί.

ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκι πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν, 300

τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ

Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἶοι νῦν βροτοί εἰς· ὁ δὲ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος·
 τῷ βάλεν Αἰνείας κατ' ἰσχύιον, ἔνθα τε μηρός 305
 ἰσχύϊ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν κλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥήξε τένοντε·
 ὣσε δ' ἀτὸ ρινὸν τρηχὺς λίθος. αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνῦξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἄμφι δὲ ὄσσε κελαινὴ νῦξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας,
 εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἄμφι δ' ἐὼν φίλον υἱὸν ἐχεύατο πήχχε λευκῶ,
 πρὸςθε δέ οἱ πέπλοιο φεινοῦ πτύγμα' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπῶλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318-909 : Ἀροῦ διέσωσε τὸν Αἰνείαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληγώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκόν της χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεοράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα της Διόνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρη, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρωῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνείας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστιεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1-236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρωῶες ἤρχισαν νὰ κάμπωνται ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέσπασε τὴν φάλαγγα τῶν Τρωῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἠγερμένοι ἐφόρουν ἐκλεκτοὺς Τρωῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἐκτορα νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἰκτεύσουν τὴν Ἀθηναίαν. Καί,

ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἄγών, ὁ Ἔκτωρ ἀφῆκε
τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ τὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἔκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανε, 237
ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θέον ἠδὲ θύγατρεις
εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανε,
ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον— αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖσι λίθοιο,
πλησίον ἀλλήλων δεδμημένοι· ἐνθα δὲ παῖδες 245
κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἐνθα δὲ γαμβροὶ
κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν— 250
ἐνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίῃ ἤλυθε μήτηρ
Δαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπρος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
«τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας;
ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱεῖς Ἀχαιῶν 255
μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθεᾶ οἶνον ἐνεῖκω,
ὡς σπείσῃς Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πῆψῃθα. 260
ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
ὡς τύνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτῃσι.»

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ·
 «μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μήτηρ,
 μή μ' ἀπογυιώσῃς, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι·
 χερσὶ δ' ἀνίπτουσι Διὶ λείθειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφεῖ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσι, ἀολλίσσοσα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τίς τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βουῆς ἐνὶ νηΐ
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ
 ἄστου τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἴ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἴλίου ἱρής,
 ἄγριον αἰχμητῆν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι ὄφρα καλέσω,
 αἴ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι ταῖό τε παισίν.
 εἰ κείνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἀΐδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οὐζύος ἐκλελαθέσθαι.»
 Ὡς ἔφαθ', ἣ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπέλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστου γεραιάς.
 αὐτῇ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηώνετα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον.
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.
 τῶν ἓν' ἀειραμένη Ἐκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

ὄς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νεώτατος ἄλλων. 295

βῆ δ' ἰέναι, πολλὰ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἶ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,

τῆσι θύρας ᾧξε Θεανῶ καλλιπάρῃος,

Κισσηῖς, ἄλοχος Ἀντήγορος ἵπποδάμοιο·

τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἱέρειαν. 300

αἶ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνην χεῖρας ἀνέσχον·

ἠ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος

θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠῦκόμοιο,

εὐχομένη δ' ἠράτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·

«πότνι· Ἀθηναίη, ῥυσιπτολι, διαθεάων, 305

ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν

πρηνέα δὸς πεσέειν Σικαίων προπάροιθε πυλάων,

ᾄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βούς ἐνὶ νηΐ

ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης

ἄστῃ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα.» 310

ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

ᾧς αἶ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 312

Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει

καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, εἰ τότε ἄριστοι

ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριθώλακι τέκτονες ἄνδρες. 315

οἳ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν

ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.

ἔνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε διΐφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ

ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχῃ· πάρσιθε δὲ λάμπετο δουρὸς

αἰχμῇ χαλκείῃ, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320

τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῃ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφρώντα·
 Ἄρχειν δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῳῆσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἐκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 «δαιμόνι, οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τειχὸς
 μαρναμένει· σέο δ' εἵνεκ' αὐτῆ τε πτόλεμός τε
 ἄστου τόδ' ἀμφιδέδγη· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστου πυρὸς δηῖοιο θέρηται.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 «Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον.
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσει 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ ἔθελον δ' ἄχεϊ προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρρηποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὄρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὦδε καὶ αὐτῷ
 λώϊον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήϊα τεύχεα δύω· 340
 ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κυχήσεσθαι δέ σ' οἶω.
 Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσήυδα μελιχίοισι·
 «δαῖερ ἐμεῖο κυνὸς κακομηγάνου ὀκρυόσεσης,
 ὧς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ 345
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῆ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὦδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις, 350
 ὅς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἰσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὐτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὐτ' ἄρ' ὀπίσω

ἔσσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι δῶ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἕξο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἶνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοίδιμοι ἔσσομένοισι.»

Τὴν δ' ἡμίεβεν ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 «μὴ με κάθιζ', Ἐλένη, φιλέουσά περ' οὐδέ με πείσεις' 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρῶεσσι, οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρφη ἔοντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἣ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὐτίς,
 ἣ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοῖ δαμόωσιν Ἀχαιῶν.» 368

Συνομιλία τοῦ Ἔκτορος μετὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἰψά δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὐ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἣ γε ξὺν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλω
 πύργῳ ἐφεστήκει γούσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκραιν,
 ἔσθη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῳῆσιν ἔειπεν· 375
 «εἰ δ' ἄγε μοι, δμφαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
 ἠέ πη ἐς γαλῶν ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἣ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλα»

- Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται; 380
- Τὸν δ' αὖτ' ὀτρυνῆ ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 «Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἴλιου, οὐνεκ' ἄκουσε
 τεύρεσθαι Τρῳάας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἢ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἔϊκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη.»
- Ἦ ῥα γυνὴ ταμὴν, ὁ δ' ἀπέσουτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ἐδὸν αὐτὶς εὐκτιμένας κατ' ἀγυῖας.
 εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστῳ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίῃ ἤλθε θέουσα
 Ἄνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῃ ὕληέσση,
 Θήβῃ ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσι ἄνδρесси ἀνάσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτόρι χαλκοκορυστῇ.
 ἢ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ
 παιδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτῶς, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῷ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτι· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦ τοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·
 Ἄνδρομάχῃ δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «δαίμονις, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἑλεαίρεις
 παιδὰ τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἢ τάχα χήρῃ
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γὰρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτοῦση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπησ,
 ἀλλ' ἄχε'· οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικῶν εὐ ναιετάουσαν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκησεν σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεσιτιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἱ δέ μοι ἐπὶ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰφ' κίον ἤματι Ἄϊδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσίην ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.
 μητέρα δ' ἦ βασιλευεν ὑπὸ Πλάκῃ ὕληέσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἄψ' ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἔκτωρ, ἀτὰρ σὺ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἦδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης. 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στήσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τείχος.
 τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δῶκα καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενεῖα
 ἦδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδᾶς καὶ Τυδεὸς ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὐ εἰδώς,
 ἦ νῦν καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.»
 ◊ Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ· 440
 «ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνώς

αἰδέομαι Τρώας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
 αἷ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἄλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἶει καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἦδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλη Ἴλιος ἱρή
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, εἴ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσιν,
 ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας. 455
 καὶ κεν ἐν Ἄργει εὐοῦσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηϊδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερῇ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη,
 καὶ ποτέ τις εἶπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν·
 Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο,
 ὡς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεταί ἄλγος
 χήτει τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλά με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτοι,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἑλκηθμοῖο πυθέσθαι.» 465
 Ὡς εἰπὼν οὐ παιδὸς ὀρέξετο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἀψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὄψιν ἀτυχθεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νεήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ πεμφανώσασαν·
αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσει πηλέε τε χερσίν,
εἶπε δ' ἐπευξάμενος Διὶ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι·

475

«Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·

καὶ ποτέ τις εἴποι πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων·
ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἔναρα θροτόντα
κτείνας δῆϊον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ.»

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
παῖδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδει δέξατο κόλπῳ
δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

485

«δαιμονίη, μή μοι τι λίην ἀκαχίξω θυμῷ·
οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνήρ Ἄϊδι προΐαφει·
μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.

490

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἴσθην τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποιχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεςσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίφ ἐγγεγάασιν.»

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἔκτωρ
ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει

495

ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἔκανε δόμους εὐ ναιετάοντας
Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἐνδοθι πολλὰς
ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνώρσεν.

αἱ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἔκτορα ᾗ ἐνὶ οἴκῳ·
οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
ἔξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

500

Οὐδὲ Πάρις δῆθ' ἔβηεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστῳ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποισθῶς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳο κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὦμοις ἀτσοῦνται· ὃ δ' ἀγλατῆφι πεποισθῶς, 510
 βίμφα ἐ γούνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐθεδήκει
 καρχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα διὸν ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὐτ' ἄρ' ἔμειλλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ βάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς·
 «ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἤλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ;»
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ 520
 «δαιμόνι', οὐκ ἄν τις τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμῆσαι μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσοι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνυται ἐν θυμῶ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.»

Η

Ἡ ἐμφάνις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον
 ἔδωκε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-
 σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, διὰ πνεύση οὐρίου ἄνεμος. Κατὰ πρότροπὴν

τοῦ Ἑλένου ὁ Ἐκτωρ προέκλεισεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξὺ ἐννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἐκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἦρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τείχος καὶ τάφρον.

Θ

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἰδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐθάρασε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρώας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρώες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὄχρωμάτα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως οἷου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρώες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπιθεσίαν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυρὰς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἦδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

I

I·181: Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστορ ὁμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντίστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνειὰς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

Τῷ δὲ βᾶτην πρὸς θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,

182

- πολλὰ μάλ' εὐχόμενω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηϊδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
- Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῆ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσεας.
 τῇ δ' γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν·
 Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
 δέγμενος Αἰακίδαην, ὁπότε λήξειεν αἶδων.
 τὼ δὲ βήτην προτέρω, ἤγειτο δὲ διὸς Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάσασεν·
 ὧς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἴδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον·— ἦ τι μάλα χρεῶ—
 οἷ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοῖ ἔστον.»
 Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε διὸς Ἀχιλλεύς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισιοῖσι τάπησ' ἑ τε πορφυρέοισιν· 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
 «μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἔντυνον ἐκάστω·
 οἷ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ.»
 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέθειθ' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ δ' γε κρεῖτον μέγα κάβθαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ σὺς σιάλοιο ράχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα διὸς Ἀχιλλεύς.
 κί τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210
 πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαῖεν μέγα, ἰσόθεος φῶς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἐμαράνθη,
 ἀνθρακίην στορέσας ὀβελοὺς ἐφύπερθε τάνυσσε,

πάσσε δ' ἄλλος θεῖοιο κρατευτάων ἐπαίειρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νείμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἔζεν Ὀδυσσεύης θεῖοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέρου, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἑταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἔαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσις καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δειδέκτ' Ἀχιλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.**

«χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαι
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· παρά γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'. ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφέες, εἰσορώντες
 δεῖδιμεν· ἐν δαιτὶ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὖσσελμούς, εἰ μὴ σὺ γε δύσειαι ἀλκίην.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὐλὴν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, εὐδ' ἔτι φασὶ
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νησοῖ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθέναϊ βλεμεαίνων
 μάνιεντι ἐκπάγλως, πίτυνος Διὶ, οὐδέ τι τίει
 ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερῇ δὲ ἐλύσσα δέδυκεν.
 ἀράται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἥῳ δῖαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα

αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηώσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δεΐδοικα κατὰ φρένα, μή σὶ ἀπειλὰς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐνὶ Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἱπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀφέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 βεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὖρειν' ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζου ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἡμαρ.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοὶ γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπεν·
 ἔκκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέει ἠδ' ἐγέροντες.
 ὣς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθῃαι. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἔα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἑπτὰ ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἴθωνας δὲ λέβητας εἰκόσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄρυντο.
 οὐ κεν ἀλήτιος εἶη ἀνήρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄρυντο.
 δώσει δ' ἑπτὰ γυναίκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσθον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φύλα γυναικῶν.

τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότε ἀπήυρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὐτε 277
 ἄστου μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσω' ἀλαπάξει,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν δατεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας εἰέκοσιν αὐτοὺς ἐλέεσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλιστα ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὐθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ εἶσι· τίσσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη, 285
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ.
 τρεῖς δέ οἱ εἶσι θύγατρεις ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὐτ' ἐπὶ μείλια δώσει 290
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πώ τις ἐῆ ἐπέδωκε θυγατρὶ.
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν,
 Φηράς τε ζαθέας ἦδ' Ἄνθειαν βαθύλειμον,
 καλήν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδαρον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγυὺς ἀλόξ, νέαται Πύλου ἡμαθόεντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυδοῦται,
 οἳ κέ σε δωτήνησι θεδὸν ὡς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέσουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον, 300
 αὐτοὺς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὡς
 τίσσοσσι· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἔκτορ' ἔλοισ, ἐπεὶ ἄνμάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι

λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
οἷ ἔμειναι Δανάων, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν.» 306

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπληγέως ἀποσιπῶν,
ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
ὡς μὴ μοι τρῦζῆτε πηρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Ἀἴδωο πύλησιν
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπη.
αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
οὐτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν εἴω 315
οὐτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
μάρνασθαι δηῖτοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ αἰεὶ.
ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
ἐν δὲ ἰῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἤδ' ἐκαὶ ἐσθλός·
κάθ' ἂν ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἔοργός. 320
οὐδὲ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζεις.
ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προσέειπε
μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῆ,
ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀϋπνοὺς νύκτας ἴαυον, 325
ἦματ' αἰματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
ἀνδράσι μαρνάμενος δάρων ἕνεκα σφετεράων.
δῶδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίθωλον·
τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά 330
ἔξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκειν
Ἀτρεΐδῃ· ὃ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῆσι

δεξάμενος διὰ παῦρα δασίοσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλευσί,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδον κείτται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετο, ἔχει δ' ἄλοχον θυμάρει· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρῶεσσι
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης; ἢ οὐχ Ἑλένης ἕνεκ' ἠὔκμοιο;
 ἢ μούνοι φιλέουσ' ἄλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλεῖ καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ εἶουσιν.
 νῦν δ' ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μὴ μευ πειράτω εὖ εἰδότης· οὐδέ με πείσει. 345
 ἄλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοιων βασιλευσί
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆϊον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τείχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεΐαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπυξ κατέπηξεν· 350
 ἄλλ' οὐδ' ὧς δύναται σθένος Ἔκτορος ἀνδροφόνιοι
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἔκτωρ,
 ἄλλ' ὅσον ἐς Σικαίης τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὀρμήν. 355
 νῦν δ' ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἔκτορι δίφ,
 αὔριον ἱρὰ Διὶ βέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερούσω,
 ὄψεται, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήγη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλησποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἀνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·
 εἰ δέ κεν εὐπλοίην δῶη κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
 ἦματί κε τριτάτῃ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην.» 363

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόρευσαν ἕνα κατάσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόρευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ρῆσσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θυμασίους θυρακικοὺς Ἴππους τοῦ ἥρωος τούτου ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ ἀυγὴ ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἴλιου. Ἄλλ' ἐπληγώθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς.

Μ

Τότε ἡ δομὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ πλοῖον ἐπροσιάτενε τὸ Ἀχαιῶν στρατόπεδον καί, παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποῖαν ἐπρόβαλαν οἱ δύο Αἴαντες, κατέρωθσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν καθειλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὄλων τὴν δομὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἠλεγεξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίωσε, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρουνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον

« εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης »

243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἑκτωρ συνεσκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἄρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς των τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμα μίαν φορὰν ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσεν ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Οἰλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα ν' ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρος των. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ ἦτο ἤδη ἔτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὅποιον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ. Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσώζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὅποιον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλεῖα, ἔτρεψεν εἰς φουγὴν τοὺς ἐχθρούς. Παρασυρθεὶς ὁμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅτι θὰ ἡγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληρώθη ὁμως ἀπὸ τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφρονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερά μάχη συνήρθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ἀγῶνα κατώρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προσιατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύτης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θεοὺς του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἢ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν τῆς. Τοῦ ὑπεσχέθη οὖν τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἡφαιστίου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξάλλοις ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἡγή ὁ Ἡφαιστὸς κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περίτεχον ἀσπίδα ⁽¹⁾ καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς ἀγῆς καὶ κόρυθά μὲ χρυσοῦν λόφον καὶ κνημιῖδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερον ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν τῆς τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν οὖν θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθεν ἡ συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στοραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τιοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένετο ἀληθὴς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηναῖα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἐρμῆς, ὁ Ἡφαιστὸς, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

(1) Ἡ περιγραφὴ τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παριστάνονται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς ἐμνηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν δύνανται ν' ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ραφιδίαν Σ τοὺς στίχους 478-608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ἐάνθος, ὁ θεὸς τοῦ δμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατήλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων.

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πού ἐπροσιάτεινον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὑπὸ τὴν δρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὤπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινεν ἀκόμα εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τεῖχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅσους ἔσωζε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεούς. Ἀπαιτημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Προῖμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλῆξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφρονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξαγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔξε νὰ ρίξῃ εὐκροὸν » καὶ με δπερηφάνειαν ἐφώναξε εἰς τοὺς προσοδραμόντας Ἀχαιοὺς :

«.....ἐπέφρομεν Ἐκτορα ζῆον,
ῶ Τρῶες κατὰ ἄστν θεῶ ὧς εὐχετόωντο».

Ἐπειτα τοῦ ἐιρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσε εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἔως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπὴς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφ' οὗ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσε ἀγῶνας με θανατασὰ ἐπαύλα (1). Κατὰ τὰ ποιητὰ ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1-143: Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήροχειο ἀγωνιώ-

(1) Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ἄρους, πού μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας και περιεφέρετο κλαίων εις τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν μνίαν του ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του και τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν και διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐπρόσταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλευσῇ τὸν υἱὸν της νὰ λυπηθῇ τὸν νεκρὸν και νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους του πρὸς ἐνταριασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποοδήνεμον Ἴρι:

- «Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμποιο 144
 ἄγγελιον Πριάμφ μεγαλήτορι Ἴλιον εἶσω 145
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τις οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμίονους και ἄμψαν ἐὔτροχον, ἧδὲ και αὐτίς 150
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστν, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσὶ, μηδέ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὅς ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος, 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδῆσεται ἀνδρός.»
- Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
 ἴξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπήν τε γόνον τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς,
 δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖδς
 ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ
 κόπρος ἔην κεφαλῇ τε και αὐχένι τοῦτο γέροντος,
 τὴν βραχυκλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔησιν. 165
 θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματ' ἰδὲ νοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε και ἐσθλοὶ

χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἦδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 «θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσὶ, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἦδ' ἐλαίρει.
 λύσασθαι σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἐκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἔτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔπειτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἦδὲ καὶ αὐτίς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσὶ, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἐψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός.»
 Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὁ γ' οὐίας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηώεντα,
 κέδρινον, ὑφόροφον, ὃς γλήγεα πολλὰ κεχάνθει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 «δαίμονιη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἷόν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

καῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας, ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.»

ᾧ φάτο· κώκυσεν δὲ γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200

«ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἶχονθ', ἧς τὸ πάρος περ

ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις ;

πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,

ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς

υἰέας ἐξενάριξε ; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205

εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν

ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὄδε, οὗ σ' ἐλεήσει,

οὐδὲ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν

ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθὶ μοῖρα κραταιῇ

γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῇ, 210

ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐῶν ἀπάνευθε τοκήων,

ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι

ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἄντιτα ἔργα γένοιτο

παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐ κακίζόμενόν γε κατέκτα,

ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωάδων βαθυκόλπων 215

ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς.»

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·

«μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτῇ

ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.

εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220

ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκοοὶ ἢ ἱερῆες,

φειδῶς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·

νῦν δ'—αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην—

εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἴσα 225

τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,

βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,

ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἷόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην.»

Ἡ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέφγεν,

ἐνθεν δώδεκα μὲν περικκλήεας ἔξελε πέπλους,

δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δύο' αἴθωνας τρίποδας, πύσσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἱόν, ὁ δὲ Τρωῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 «ἄρρετε, λωδητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν 240
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
 ἦ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσει τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὑμμερ.
 φηῖτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραῖζομένην τε 245
 ὀρθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βράχην δόμον Ἄϊδος εἶσω.»
 Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δῖεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένωιο γέροντος. ὁ δ' υἱάσιν εἴσιν ἐμόκλα,
 νεικείων Ἐλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφρονόν τε βοῶν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηΐφροβόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὀμοκλήσας ἐκέλευε·
 «σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ περάσθαι·
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους 255
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἱπποιοχάρμην,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφίκει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

φεῦσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροῖτυπήησιν ἄριστοι,
ἀρνῶν ἢ δ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.

οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσαίτε τάχιστα,
ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσωμεν ὁδοῖο;»

Ἔως ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265

ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
καλήν, πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267

ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπήνης 275

νήσον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
τούς βρά ποτε Πριάμφ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.

ἵππους δὲ Πριάμφ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τῷ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281

κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·

ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηῶτι θυμῷ,

οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,

χρυσέφ' ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285

στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

«τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι

ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς

ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.

ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίωνι, 290

Ἴδαίφ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὀράται·

αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ

φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,

δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπῶλων. 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα.»

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 «ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐπιεμένη ἀπιθήσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ.»

Ἦ βρα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραῖος
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦναι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχρόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἤς ἀλόχοιο· 305
 εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·

«Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπῶλων.»

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὄσση δ' ὑψερρόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῦ, εὐκλήϊς ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πετρά· εἶσατο δέ σφι
 δεξιὸς ἀΐξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεθήσεται δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύριοι καὶ αἰθούσης ἐριδοῦπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαίος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὀπισθεν 325

ἵπποι, τοὺς δὲ γέροντων ἐφέπων μάλιστα κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστν· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κίοντα·
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
παῖδες καὶ γαμβροί· τῷ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν'
ἔς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἠΰδα·

«Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστα γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἐταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ἦ κ' ἐθέλησθα· 335
βάσκ' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι.»

Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὕγρῃν
ἠδ' ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἶλετο δὲ βράβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἐοικώς,
πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦδη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρεῖ Ἴλιοιο ἔλασαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
τὸν δ' ἐξ ἀγχιμύλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
«φράξο, Δαρδανίδα· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἄνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι οἶω. 355
ἄλλ' ἄγε δὴ, φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἦ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ.»

«Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δαΐδιε δ' ἀίνως,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στη δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν· 360
 «πῆ, πάτερ, ὧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνειόντας Ἀχαιοῦς,
 οἱ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάροισι ἐγγυὲς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῆν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνεαίτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἶη;
 οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι αὐτός ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ρέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσασμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ εἴσκω.»

Τὸν δ' ἡμέιβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «οὕτω πῆ τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὄδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
 πέπνυσαί τε νόψ, μακάρων δ' ἔξ ἐσοι τοκήων.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 «ναὶ δὴ ταυτὰ γε πάντα, γέρον, κατὰ μῆϊραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως καταλέξων, 380
 ἧέ πῃ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
 ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σὸς μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρήν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὤριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν.» 385

Τὸν δ' ἡμέιβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσοι τοκήων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
«πειρᾶ ἔμετο, γεραιέ, καὶ εἴρεια Ἔκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνι κυδιανείρῃ
ὄφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἄργεῖους κτείνεσκε, δαΐζων ὄξεϊ χαλκῷ·
ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἄχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχλωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἐστί Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὥς σύ περ ὦδε,
ἔξ δέ οἱ υἴες ἔασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός εἰμι·
τῶν μέτα παλλόμενος κλήρη λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἤλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
θῆσονται περὶ ἄστου μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλόωσι γὰρ εὔδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἔσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.»

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
«εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
εἶς, ἄγε δῆ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἧ ἔτι πὰρ νήεσσι ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἤδη
ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
«ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον, οὐδ' οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηϊ
αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δέ οἱ ἦψ
κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαί
ἔσθουσ', αἶ ρά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν. 415

ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐνὺ ἐτάροιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως, ἧῶς ὅτε διὰ φανήῃ.
οὐδέ μιν ἀισχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελῶν,

οἶον ἐερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται,
οὐδέ ποθι μιαρός· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
ὄσσο' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.

ὥς τοι κήθονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἐῆρος,
καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι.»

᾿Ως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
«ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
λήθητ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, εἰ ᾿Ολυμπον ἔχουσι·
τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴση.

ἀλλ' ἄγε δὴ τότε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
ᾄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκωμαι.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
«πειρᾶ ἔμεϊτο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρῆξ ᾿Αχιλλῆα δέχεσθαι.
τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
συλεύειν, μὴ μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.

σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν ᾿Αργὸς ἰκοίμην,
ἐνδυκῶς ἐν νηϊ θοῇ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.»

᾿Η, καὶ ἀναΐξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἤϋ.

ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.

ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκοντο
ὕψηλῆν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀναικτι

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔραψαν 450
 λαχρήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ σι μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἄνακτι
 σταυροῖσιν πυκνοῖσι· θύρην δ' ἔχε μῦνος ἐπιβλήης
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κλη· ἵδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ εἶος.
 δὴ ῥα τότ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινε ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 «ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατήρ ἅμα πομπῶν ὄπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἶσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ μητέρος ἠΰκόμοιο
 λίσσαιο καὶ τέκεις, ἵνα σὶ σὺν θυμὸν ὀρίνης.» 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ αἱ
 περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 Ἰδάϊον δὲ κατ' αὐθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῆ ῥ' Ἀχιλεὺς ἴξεσκε διτφίλος· ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὄζος Ἀρης,
 ποίπνυον παρέοντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στὰς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινάς, ἀνδροφόνους, αἶ σι πολέας κτάνον υἴας.
 ὡς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' αἶτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὡς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 «μνήσαι πατρὸς σοῦ θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὀλοῦ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κτεῖνον περιναϊέται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἐστὶν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κτεῖνός γε σέθεν ζῶντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἷδν ἀπὸ Τροίῃθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἴας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἴες Ἀχαιῶν. 495
 ἔννεακαίδεκα μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θεοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὅς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῃ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρῶην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἔκτορα· τοῦ νῦν εἶνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεοῦς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ'
 ἔτλην δ' οἷ' εὖ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιοι ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.»
 Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρός ὑφ' ἡμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνηστραμένω, ὃ μὲν Ὀϊκτορος ἀνδρικοφόνιο
 κλαίτ' ἀδινά, προσπάρριθε πιδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὐτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτεῖρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «ἄ δειλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὐδαι,
 δώρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυτος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὃ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε·
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα διαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὣς μὲν καὶ Πηληϊεὶ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβη τε πλοῦτη τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅτι σὶ οὐ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἄλλ' ἔνα παῖδα τέκεν παννώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἦμμι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἤδ' ἑσά τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλθιον εἶναι·
 ὅσσον Δέσφορς ἄνω, Μάκκαρος ἔδος, ἐντὸς ἑέργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλάσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασι κεκᾶσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αλεῖ τοι περὶ ἅστῳ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίεστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκκαχήμενος υἱὸς ἑήρος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα.» 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἡμείβετο ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 «μὴ μὲ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας.» 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 559
 «μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 560
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅτι θεῶν τίς σ' ἤγε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἠέβων, 565
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 βεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μὴ μοι μάλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔασω
καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς.» 570

Ἦς ἔφατ' ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέειθετο μύθῳ.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἦρωσ Ἀυτομέδων ἦδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τί' Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἱ τὸθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμίονους τε·
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
κάδ δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580
ᾧ φρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.

δμψὰς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλειψαί,
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχθυμένην κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο
παῖδα ἰδών, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείῃ φίλον ἦτορ, 585
καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτῃται ἐφετμάς.

τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμψαὶ λοῦσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἦδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
οὖν δ' ἔταροι ἦειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590

ᾧ μωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηγεν ἑταῖρον·
«μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθῃαι,
εἰν Ἀϊδὸς περ ἐών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν.» 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦτε δῖος Ἀχιλλεύς·

ἔζετο δ' ἐν κλισίῳ πολυδαιδάλῳ, ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχῳ τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
«υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

- καίττι δ' ἐν λεχέεσσ'· ἄμα δ' ἦοι φαινομένηφιν 600
 ὄφειαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖτο 605
 χωόμενος Νιόβῃ, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὔνεκ' ἄρα Δητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφ'·
 φῆδοιὼ τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσεν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασι θεῶν ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἄμφ' Ἀχελώϊον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐούσα, θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα, δις γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὐτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἰλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.» 620
 Ἦ, καὶ ἀναΐξας ὄϊν ἀργυφον ὠκύς Ἀχιλλεὺς
 σφάξ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὠπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα. 625
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σίτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νείμεν Ἀχιλλεὺς.
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱάλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
 ὅσσοις ἔην οἷός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐφύκει. 630

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εισορόων ὄφιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησεν ἐς ἀλλήλους ὀρώωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «λέξον νῦν με τάχιστα διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἦδη 635
 ὕπνῳ ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσxn ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἔμοισιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἔμδς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην.»

Ἦ ῥ' Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμῶσιν κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἰ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἷ τέ μοι αἰεὶ
 βουλάς βουλευούσι παρήμενοι, ἣ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θεοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξεῖποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσημαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἐκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω.»

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἐκτορι δῖῳ, 660
 ὧδέ κέ μοι βέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλέθι δ' ὕλη
 ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
 ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοοοίμεν,
 τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
 ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσοιμεν,
 τῇ δὲ δωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 «ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὡς σὺ κελεύεις·
 σχῆσω γὰρ πόλεμον τόσον χρόνον, ὅσον ἄνωγας.» 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
 ἔλλαβε δεξιτερῆν, μή πως δεισεί' ἐνὶ θυμῷ.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔθε μυχῷ κλισίης εὐπήκτου· 675
 τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ
 εὖδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνῳ·
 ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ἔρμαίνοντ' ἀνά θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμφειε λαθῶν ἱερὸς πυλαωρός.

στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 «ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
 ἀνδράσιν ἐν δηῖοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
 καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
 σεῖο δέ κε ζωῶν καὶ τρις τόσα δοῖεν ἄποινα
 παῖδες τοῖ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
 γνώη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.»

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον, κήρυκα δ' ἀνίστη.
 τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
 ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

- Ἐάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,—
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἠῶς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρῃ, ἰκέλη χρυσοῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναθάσσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἔσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυδοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 «ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἔκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρειτ', ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ.»
 Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἵκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν ἐϋτροχον ἀΐξασαι,
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἡμᾶρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
 Ἔκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφρου γέρων λαοῖσι μετηῦδα· 715
 «εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διεληθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖσι, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε.»
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἶξαν ἀπήνην,
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δῶματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀσιδούς, 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδῆν·
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναικες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσίν ἔχουσα·
 «ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κἀδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτῶς,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἦδην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄρκης
 πέρσεται· ἦ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὃς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἷ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχῆσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἦ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψει, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἦ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει, χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἔκτωρ
 ἦ πατέρ' ἦε καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἔκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μειλίχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δαί' λυγρῆ·
 τῆ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστῃ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείφεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γάρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χειρᾶς ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χέουσα.» 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὐτῇ Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
 «Ἔκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἦ μὲν μοι ζῶός περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν·
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοίῳ περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς
 πέρνασχε', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλδος ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Δάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Δῆμον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

- πολλὰ βυστάζεσκεν ἐοῦ περι σῆμ' ἐτάριοι, 755
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὧς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις κχι πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κείσαι, τῷ ἔκελος, ἔν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.»
 Ὡς ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίαστον ὄρινεν. 760
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἐλένη τριτάτη ἐξήρχε γόοιο·
 «Ἔκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἦ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἀγαγε Τροίηνδ' ὡς πρὶν ὤφελλον ὀλέσθαι.
 ἤδη γὰρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν, 765
 ἐξ οὗ κείθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτει
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρή—ἐκυρὸς δὲ πατήρ ὡς ἦπιος αἰεὶ—, 770
 ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἀχρυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἐπέεσσιν ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἦπιος οὐδὲ φίλος· πάρος δέ με πεφρίκασιν.» 775
 Ὡς ἔφατο κλαίουσα· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 «ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δεῖσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἦ γὰρ Ἀχιλλεύς
 πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτη μόλη ἡώς.»
 Ὡς ἔφραθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξεισιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγυσαν, αἰψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγαθέοντο.
 ἐννήμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἡώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἔκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔδαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρῆν κλυτοῦ Ἔκτορος ἤγρετο λάος.
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊῆν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ 790
πᾶσαν, ὀπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα

ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐθετο δάκρυ παρειῶν.

καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·

αἴψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ῥίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἴατο πάντῃ,

μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαίτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφές βασιλῆος.

Ὡς οἷ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἔκτορος ἱπποδάμιο. 804

Ὁ Ἔκτωρ πυρπολῶν πλοῖον.

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) Σημασιολογικαί
- β) Γραμματικαί
- γ) Πραγματικάί.

ΑΡΧΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

- α) Σύνταξη
- β) Τεκμηρίωση
- γ) Ηλεκτρονική

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων.

1. Ἰωνικὸν *η* ἀντὶ *α*: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. *ει* ἀντὶ *ε*: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. *ου* ἀντὶ *ο*: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλέος.
4. *υ* ἀντὶ *ο*: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ρίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις: ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ *ε+ο* εἰς *ευ*: ἐμέο-ἐμεῦ, ῥύσκεο-ῥύσκει.
7. Παρεμβολὴ τοῦ *ο* πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς ἄω ρημάτων: ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων.

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: κάδ δέ (καὶὰ δέ), κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ *δ* πρὸ τοῦ *μ*: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ *τ* μετὰ τὸ *π* εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εὐφωνικὸν *ν* εἰς τὴν ἀνωθυμίαν ἐγὼ (ν).

Σημ. Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἠγουμένου α : *κραδίη, κρα-
τερός*.

Β. ΑΡΘΡΑ

1. Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : *τοῦο*. Πληθ. ὄνομ. : *τοί, ταί*.

» γεν. : *τάων*.

» δοτ. : *τοῖσι(ν), τῆσι(ν)*.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν -α : *νεφεληγερέτα, ἰσότητα, αἰχμητά*.

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. -αο ἢ -εω(ω) : *Ἄτρεψ-
δαο, ἐκατηβελέταο, ἐκέτεω, ἐῦμμελίω*.

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων, καὶ -έων : *αἰχμητάων,
θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων*.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ησι ἀντὶ -αισι : *κλι-
σίησι αἰειγενέτησι, πνοιῆσι*.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο : *χωμένοιο, φόβοιο,
ἐλάφοιο*.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν) : *οἰωνοῖσι, Δα-
ναοῖσι, ἐτάροισι*.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς : -ῆος, -ῆῦ, -ῆα : *Ἄδουσσῆος, Ἀχιλλῆῦ, ἰερῆα*.

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α : *ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα*.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς -εσσι(ν) : *κύνεσσι(ν),
Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν)*.

4. Διατήρησις τοῦ *ι* τῶν φωνηεντολήκτων εἰς *-ις*: *πόλιος, ὕβριος πολίεσσι*.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων *-φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι)*: *δεξιτερεῖφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν)*.

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον *πολὺς-πολὺν* κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν:

πολὺς καὶ *πολλός*, *πολέες* καὶ *πολλοί*.

πολὺν καὶ *πολλόν*.

2. Τὸ ἐπίθετον *σῶς* εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸν τύπον *σόος*.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. *δύο*: *δοιῶ, δύω, δοιοί, δυαί*.

2. Αἰολικὸς τύπος *πίσυρες* ἀντὶ *τέσσαρες*.

3. *εἰκοσι(ν)* ἀντὶ *εἴκοσι(ν)*.

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν: *δεύτατος, τέτατος*.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') *Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν*:

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ: *ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν*
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εἶ, εἶο, εὔ, ἐθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ.: *ἄμμες*

ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτ. τοῦ πληθ.: *ἤμιν-ἄμμι*

ὕμμιν-ὕμμι.

4. Εἰς τὴν αἰτ. τοῦ πληθ.: *ἄμμε-ἡμέας*

ὕμμε-ἡμέας.

β') *Ἐπαναληπτικῆς*:

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς -ῆ -ὸ καὶ εἰς τὰ τρία γένη: *μιν* (αὐτόν, ἠν, ὀ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι *ὅ, ἧ, τὸ (οἶ, αἶ καὶ τοί, ται)* ὡς δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.
2. Ἡ ἀντων. *ἐκεῖνος* ἄνευ τοῦ *ε* : *κεῖνος*.

δ') Κτητικῶν :

1. *ἐμὸς*
σός, τεὸς
ἐός, ἐή, ἐόν (ὄς, ἧ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι *ὅ, ἧ, τὸ* μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.
2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. *δου (οῦ)*, καὶ θηλ. *ἕης (ἧς)*.
3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. *δοις* : *ὅτι*.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. *τίς* : *τεο, τευ*
τεφ τω.
2. Τὸ οὐδέτερον : *ὅτι, ὅτι*
ὅτεν, ὅτιτεο
— ὅτιτεφ.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὔξεις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') *Αὔξεις* : Παρωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : *διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο.*

β') *Ἀναδιπλασιασμός* : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀορίστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : *πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο.*

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς *-εαι* : *παρλεύσαι, δυνήσαι.*
2. Χρησις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : *ἴξον, ἐβήσετο.*

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἄορ. εἰς *-(θ)εν*: ἤγερον, τράφεν, ἔμιχθεν.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς *-αται (-νται)* καὶ ὑπερσυντελ. εἰς *-ατο (ντο)*: δεδαίταται, κατακεῖταται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο.

5. Χρησῖς ἐκτεταμένων τύπων ρημάτων τινῶν: *θαλέθω (θάλλω)*, *φθινύθω (φθίνω)*.

6. Συχνοτάτη χρῆσις θαμιστικῶν ρημάτων μὲ κατάλ. *-σχω*: *καλέσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί)*.

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω: *θείομεν, ἐλάσσει, ἵνα εἴδετε.*

2. Καταλήξεις *-μι -σθα -σι* καὶ εἰς τὰ εἰς *-ω* ῥήματα: *τύχομι, ἐθέλησθα, φύγησι.*

γ') Εὐκτικῆς :

1. Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς *-ατο*: *νεχαροῖατο, πυθόατο.*

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξεις *-εν, -εναι, μεν* καὶ *-μεναι*: *πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.*

ε') Ἰδιαίτεροι σχηματισμοὶ χρόνων ρημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ρ. *ἔρχομαι* ἐκ θέμ. *ἐλύθ.*: *ἤλυθον.*

2. Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ρ. *λύω* ἄνευ *-σα*: *λύμην, λύτο.*

3. Ἄορ. β' ὑποτακτ. τοῦ *βαίνω*: *βῆω (βῶ).*

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ *κλύω*: *κλύθι* (ἐξ ἀρχαίου τύπου *ἐκλυν.*)

γ') Ἀνώμαλα Ῥήματα.

α') *Εἰμί* :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος *ἐσ-* εἰς τὰ πρόσωπα: *ἐσσί (εἶ), ἔσσο* (*ἴσθι,*) *ἔσκε* (ἦν θαμιστ).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι: *ἔην (ἦν), ἔω (ῶ), ἔωσι (ῶσι), ἔων (ῶν)*.
3. Κατάληξις βαρυστόνων εἰς τὴν εὐκτικ.: *ἔοις (εἶης), ἔοι (εἶη)*.
4. Ἀπαρέμφατον: *ἔμμεν* καὶ *ἔμμεναι (εἶναι)*.

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὄριστ. *οἶδας* καὶ α' πληθ. *ἴδ-μεν*.
2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. *ἴδ-*: *ἴδμεναι, ἰδουῖα*.
3. Μέλλων *εἰδήσω* (ἐξ ἀρχόστου *εἶδω*) καὶ ἀπαρέμφ. *εἰδησέμεν*.

γ') Φημί :

1. Σχηματισμοὶ εἰς μέσην φωνήν: *φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε, φάσθαι*.

δ') Εἶμι :

1. Σχηματισμὸς τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. *ι-*: *ἴσαν (ἦσαν)*.

ε') Κεῖμαι :

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ.: *κέονται*.

ΣΤ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων: *μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι, νεῶν ἄπο*.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις *εἰς* εἰς τύπον *ἐς*.
2. Ἡ πρόθεσις *ἐν* εἰς τύπον *εἰν, ἐνί*.
3. Ἡ πρόθεσις *πρὸς* εἰς τύπον *προτί, ποτί*.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρω :

ἡμὲν-ἠδέ (καὶ - καὶ), *αὐτάρ* (δέ), *οὐνεκα* (ὅτι, διότι), *κε* (ν) (*ἂν* *δυνητ.*), *αἶ κε* (*εἰ ἂν, ἐάν*), *ᾄρα* (*ἴνα*), *ἄρα, ἄρ, ἄα, νυ* (ν) (*συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.*).

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρημ. χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἑνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη- : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα- ἐρι- ἀρι- ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α

στ. 1-32.

α) 1-7:—*ἡ μῆνις* -ιος=δργή, θυμός.—*ἀείδω*· ἕδω=διηγούμαι μὲ φῶδην, ψάλλω. μτβτ.—*οὐλόμενος*· δλόμενος· μὲ ἐνεργ·σημ.=δλέθριος. Ἄδρ. β'. τοῦ *ἄλλυμαι*· κυρίως· ὁ ἄξιος δλέθρου, ὁ καταπραμένος.—*ἔθθηκε*· *ίθημι*=δίδω, προξενῶ.—*ἔφθιμος*=ἀκμαῖος, γενναῖος.—*προῦάπτω*—στέλλω.—*Ἄιδι*· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις· συνήθ. ὀνομ. Ἄιδης=ὁ ἄορατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α+Fiδ).—*αὐτούς*· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *ψυχάς*.—*τὰ ἐλώρια*=ἡ λεία (*ἔλωρ, ἐλεῖν*).—*τεύχω*=κατασκευάζω, κάμνω.—*οἰωνός*=ἔρνεον.—*πᾶσι*=εἰς τὰ παντὸς εἶδους.—*ἔτελείετο*=ἔξεπληροῦτο· *τελείω* παρᾶλλ. τύπος τοῦ *τελέω*.—*βουλή*=θέλησις, ἀπόφασις.—*ἔξ οὔ δή*· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ *ἄειδε*=ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10: *τῶν ἀμόθεν*.—*τὰ πρῶτα*=κατὰ πρῶτον.—*διαστήτην ἐρίσαντε*=ἤλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἔριδος.—*δτος*=θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (dīnus).

8-16:—*τίς τ' ἄρα*· τὸ *ἄρα* ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα=καὶ ποῖος λοιπόν.—*σφωε*· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεις=αὐτοὺς τοὺς δύο.—*ξυνίημι ἔριδι*=φέρω εἰς σύγκρουσιν.—*μάχεσθαι*· ὥστε μά-

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἢ μάλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὅμως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάξουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

χεσθαι=ᾧστε νὰ γίνουιν ἐχθροί.—*δ γὰρ γὰρ* διασαφ.—*χολοῦμαι*=
 ἔξοργίζομαι.—*ᾧρσε ὄρνυμι* μτβτ.=σηκώνω, προκαλῶ.—*δλέκομαι*
 =καταστρέφομαι (*δλλυμαι*).—*λαοί*=ὁ στρατός.—*οὔνεκα*=διὰ τὸν
 λόγον ὅτι (*δτιον ἔνεκα*).—*τὸν Χρῦσην*· τὸ τὸν ἐξαιρεῖ τὴν προσωπι-
 κότητα τοῦ Χρῦσου=αὐτὸν τὸν Χρῦσην, τὸν ἱερέα τοῦ Ἐπόλλω-
 νος.—*ἀρητῆρ*=ἱερεὺς (*ἀράομαι*=εὔχομαι).—*θοδς*=ταχὺς (*θέω*).
 —*λύομαι*· μέσ. ὦφελ.=λυτρῶνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων.—*ἀπειρεί-
 σιος ἀπειρέσιος*=ἀτελείωτος, ἄπειρος.—*τὰ ἄποινα*=τὰ λύτρα—
σιέμματα Ἀπόλλωνος=σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.—*ἐκηβόλος*
 =ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης
 ἀλάθης.—*ἀνά*=ἀνηρημένα.—*λίσσομαι*=παρακαλῶ, ἱκετεύω
 (*λιτή, λιτανεύω - εἶα*).—*κοσμῆτωρ*=ἡγεμῶν, ἀρχηγός.

17 - 21 :—*ἐυκνήμιδες*=οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας.
 Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν.—
δῶμα=κατοικία (*δέμω=κτιζω, δόμος*).—*ἐκπέρθω*=κυριεύω, ἐκ-
 πορθῶ.—*ἐῦ· εὔ*=μὲ τὸ καλόν.—*τά τ' ἄποινα*=καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα,
 τὰ ὁποῖα ἔφερον ὁ Χρῦσης.—*δέχεσθαι*· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προ-
 στακτ.—*ἄζομαι*=φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (*ἄγ-ος=τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός*).

22 - 32 :—*ἔρθα*· χρόν.—*ἐπευφήμησαν*=μετὰ βοῆς προέτρε-
 ψαν.—*αἰδεῖσθαι αἰδομαι* μτβτ.—*ἀγλαδς*=λαμπρός, μεγαλοπρεπῆς
 (*ἀγάλλομαι*).—*ἀνδάνω θυμῶ*=εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (*ρίζ. σFad,*
ἄδος, ἡδύς).—*κακῶς*=μὲ ὕβριστικὸν τρόπον.—*ἀφήμι*=ἀποπέμπω.
 —*κρατερδς*=ἄγριος, σκληρός.—*ἐπι - ἔτελλε*· *ἐπιέλλω*=δίδω προσ-
 ταγὴν.—*κίχάνω* καὶ *κίχημι*=συναντῶ.—*δηθύνω*=βραδύνω, ἀργο-
 πορῶ (*δηθά*).—*αὔτις*=πάλιν.—*μή... οὐ χραίσμη*=μήπως δὲν σὲ
 ὠφελήσῃ· *χραισμέω*=ὠφελῶ, χρησιμεύω.—*νυ(ν)*. μόρ. ἐγκλ. *μή νὺ*
 =μήπως δά.—*ἔπεισι μιν καὶ γῆρας*=ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ
 γῆρας, πρὶν γηράσῃ.—*τηλόθι*=μακρὰν (*τηλοῦ, τῆλε*).—*ἡ πάτρη*=
 ἡ πατρίς.—*ἐποίχομαι ἱστὸν*=πηγαινοέροχομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν ἀρ-
 γαλειόν, ὑφαίνω.—*τὸ λέχος*=ἡ κλίνη (*λεχώ, ἄλοχος*).—*ἀντιάω*
λέχος=κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην.—*σαώτερος*=ἀβλαβέστερος,
 ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντι θετικοῦ *σάος - σόος*=σῶος.—
νέομαι=ἐπιστρέφω (*ρίζ. νεσ, νόστος*).

β) — Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεὺς : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πη-
 λιάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθμ. δύο : δύω.

- Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. *θύγατρα*.
- Ἐπικὸς ἄορ. τοῦ *δέχομαι* : *ἐδέγμην* καὶ ἀπαρμφ. *δέχθαι*.
- β' προσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : *νέηαι* (νέη.)
- *Ν'* ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : (1) *τεῦχε, βασιλῆϊ, νοῦσον, μιν, κύνεσσιν*.

γ) *Μῆνιν Ἀχιλλῆος* : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων. — *Θεά* : Ὁ ποιητῆς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἣτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α I). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπίκλησις αὐτή : *Ἔσπετε νῦν μοι, μοῦσαι, Ὀλύμπια δόματ' ἔχουσαι*. — *Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς* : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευε τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίας. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μετὰ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθησαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωσ τοῦ πολέμου. (Βλ. Εἰσαγ.) — *Ἀχαιοί* : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦτο δρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ Ἀργεῖοι, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης Δαναοί, ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. — *τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε* : κατὰ τὴν πρόληψιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν ὄρνέων. Εἰς τοιαύτην περιπτώσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ Ἄδῃ. — *Ἀτρεΐδης* : Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ

(1) Ἐν σελ. 91-97 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν ὀμηρικῶν τύπων μετὰ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος, ὅστις ἔδρουσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρῃ, ἣτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Πελοπόννησος.—*Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός*: Τέκνα δίδυμα τῆς Λητοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χρησιν τῶν τόξων (*ἐκρηβόλος - ἰοχέαιρα*).—*ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν*: Οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ εἶναι μακρά, εἶχαν ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν αὐτὴν τὴν ἔκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκφρασιν «*παρὰ νηοὶ Ἀχαιῶν*», «*ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν*».—*στέμματα ἔχων χρυσέῳ ἀνὰ σκῆπτρῳ*: Διὰ τὴν ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰκεσίας, τὸ ὁποῖον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνήθως τὸ ἰκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος στεφανωμένος μὲ λευκὰ ἔρια.—*ἐυκνήμιδες*: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλάσματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶμεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἐυκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*.—*ἐν Ἄργει*: Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκήνας. Ἐνίοτε Ἄργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἄργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

στ. 33 - 52.

α) 33 - 42:—*ἔδειςεν· δεῖδω* = φοβοῦμαι (ρίζ. δευ-, *δέος*, *δειλός*, *δεινός*).—*ἀκέων* = σιωπηλὸς (*ἄκῆν* = σιωπηλῶς).—*ὁ θῖς ἰνός* = ἀμμουδιά.—*πολύφλοισβος* = πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποίητος).—*ἀπάνευθε* = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου.—*κίω* = πορεύομαι.—*ἤρᾳτο πολλὰ* = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχήν.—*ἤνκομος* = ἔχουσα ὄραϊαν κόμην. Ἐπίθ. ὄραϊων γυναικῶν.—*κλύω* = ἀκούω, ἔπακούω.—*ἀργυρότοξος* = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—*ἀμφιβαίνω* = προσστατεύω. Κατὰ λέξιν: βηματίζω τριγύρω, διὰ τὴν προφυ-

λάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἔνεστ. — ζάθεος = ὁ κατ' ἔξοχην ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — Ἴφι = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἰς, ἰνός = δύναμις). — τοι' δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — χαρίεντα = πρὸς εὐχαρίστησίν σου. Κτηρ. εἰς τὸ νηόν. — ἐπι- ἔρεψα' ἐπερέφω = θέτω ὄροφην, στεγάζω ναόν. — ἦ εἰ δὴ = ἦ ἂν πράγματι. — κατά' συναπτ. πρὸς τὸ ἔκηα (καίω) — πίων, πίερα, πῖον = παχύς. — μηρία = τεμάχια μηρῶν περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — κρήνον' κραινώ = ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. — τὸ ἐέλδωρ = εὐχή, ἐπιθυμία. — τίνω = πληρῶνω, τιμωροῦμαι.

42 - 53: Φοῖβος = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — βῆ δὲ κατ(ὰ) = κατέβη δέ. — τὰ κάρηνα = αἱ κορυφαί. — χῶμαι = ὀργίζομαι. — τὸ κῆρ = καρδία. — ἀμφηρεφής = κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι + ἐρέφω). — φαρέτρα = θήκη τῶν βελῶν (φέρω). — ἐκλαγξαν = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποίητος). — οἷστος = τὸ βέλος. — ἦ'ε' πρτ. τοῦ εἶμι. — εοικῶς = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς . . . — ἔξομαι = καθίζω. — μετὰ = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — ἔηκε' ἴημι = ῥίπτω. — ὁ ἰδς = βέλος. — δεινὴ (κατηγ.) κλαγγὴ (ἐ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ βιδς = τὸ τόξον. — ὁ οὐρενς = ὁ ἡμίονος. — ἐποίχομαι = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. — ἀργός = ταχύς. αὐτοῖσι = τοῖς ἀνδράσι. — ἐχεπευκῆς = αἰχμηρὸν (ἐχω + πεύκη) διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά. — ἐφίεις' ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — αἰεῖ = διαρκῶς. — ὁ νέκνς = νεκρός. — θαμέες (-εἰαι) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β) — N' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: βῆ, Ἴφι, ὦμοισι, βοῖο, κλυθι, νηός.

γ) βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: Ὁ ποιητῆς ἔξαιρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν ἀκέων. Ἄλλ' ἢ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐνῶ ὁ φλοίσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — Χρῦση: Ἡ Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεὺς (ιδ. κατωτ.). — Κίλλα: Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — Τένεδος: Ἡ γνωστὴ νῆσος ἦ

προσκαιμένη εἰς τὴν τροικὴν παραλίαν—**Σμινθεύς**: Τὸ περίεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προήλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν, ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμινθούς*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος *σαυροκτόνου*.—**νηὸν ἐπέρεψα**: Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν, ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοιλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως, ὅτι κατὰ τύπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ.—**τόξα-βέλη** (βλ. εἰκ. 5).—**ἐκλαγξαν χωόμενοι κινηθέντος**: Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπιγοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν: ὁ δ' ἦτε *νυκτὶ βουκόως*. Ὁχι φωτεινὸν πρόσωπον, οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητὴς.—**πυρρὰ νεκύων**: Ὁ Ὀμηρος, ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καὶ οὐκ ἐπιζώντων νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως.

στ. 53-100.

α) 53-58:—**ἐννῆμαρ**=ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*).—**ῥῆξομαι**=ἐρροίπτοντο, ρ. *οἶχομαι*.—**τὸ κῆλον**=ξηρὸν ξύλον, βέλος, —**ἀγορήνδε**=εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*).—**καλέσσατο**=προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ρ. μέσ. διάμ.—**τῷ ἐπὶ φρεσὶ** ἐπὶ φρεσὶ τοῦ.—**λευκώλενος**=λευκὸς ὠλένας ἔχουσα.—**κῆδομαι**=ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι.—**οὐκ ἔρα**=ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἥρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τώρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των.—**δραῖτο** ἐώρα.—**ἐπεὶ οὖν** τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχαιαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς.—**ἠγέρθησαν** ἠγέρθησαν, *ἀγείρομαι*=συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν.—**δημηγέρες τ' ἐγένοντο**=εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν.—**τοῖσι μετέφη**=ὠμίλησε πρὸς αὐτούς.—**ὠκὺς-εἶα** -ὸν=ταχύς, γοργός.

59 - 67:—**ἄμμε** ἡμᾶς—**παλιμπλαγχθέντας**=ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων: *νῦν δὲ ἄμμε ἄρ ἀπονο*

στήσειν παλιμπλαγχθέντας=τόρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας.—*ἄψ*=ὀπίσω (*ἀπό*, Λατ. abs...).—*εἴ γε*=ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ἄψ ἀπονοστήσειν*. Ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἄν (*εἰ φύγοιμεν*,) παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις μὲ ἀιτιολογικὴν σημασίαν: *εἰ δὴ θεοῦ πόλεμος τε δαμᾶ κλπ.* Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῆ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω.—*δαμᾶ** μέλλων τοῦ *δάμνημι*=δαμάζω, ἀφανίζω (*δωφή, ἀδμής*).—*ἄγε** παρακελευσματικὸν=ἔλα, ἄς...—*ἐρείομεν** *ἐρέω*=ἔρωτῶ.—*ἰερῆα - ὄνειροπόλον** οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τρόπους μαντικῆς. Ὁ *ἰερεὺς* μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ *ὄνειροπόλος* διὰ τῶν ὄνειρων.—*ἦ καὶ ὄνειροπόλον*=ἔστω καὶ ὄνειροπόλον=ἐξηγητὴν ὄνειρων.—*τὸ ὄναρ*. ἔλλειπτ., μόνον ὄνομ. καὶ αἰτιατ.—*ὅς κ' εἴποι** τὸ *κε*=δυνητικόν.—*ὅ τι*=διὰ ποίαν αἰτίαν.—*χώομαι** Α 44.—*εἴτ' ἄρα*=μήπως τάχα.—*εὐχολῆ*=εὐχή, δέησις.—*ἐπίμέφομαι*=κατηγορῶ, παραπονοῦμαι.—*ἐκατόμβη*=θύσια μὲ ἀφθονα θύματα.—*αἶ κέν πως*=εἰ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. *σκοπεῖν*, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἦθελε ὁ Ἀπόλλων, διὰ ν' ἀποτρέψῃ τὸ κακόν.—*κνίσσης ἀντιάσας*=ν' ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῆ κνίσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ.—*τέλειος*=ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα.—*βούλεται*. ὑποτακτ.—*ἡμῖν** δοτικ. χαριστ.—*ἀπὸ ἀμῦναι*=νὰ ἀποτρέψῃ—*λοιγός*=ἄλεθρος.

68-83:—*ἦ τοι ὄ γε** ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *τοῖσι δέ*. Δηλ. αὐτὸς μὲν...ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ...—*οἰωνοπόλος*=ἐρμηνευτῆς οἰωνῶν.—*ἄχα*=κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος.—*ἦδη** ἦξει.—*τὰ ἐόντα*=τὰ παρόντα.—*ἠγήσατο νήεσσι*=ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα.—*Ἴλιον εἴσω*=καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἴλιου.—*ἦν** κτητικ.—*πόρε** ἄορ. β' ἀχρήστου ἔνεστ.=παρέσχε, ἔδωκε.—*σφιν ἀγορήσατο*=ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως* ρ. *ἀγοράομαι*.—*μετέειπε** πρβλ. *μετέφη** Α 58.—*εὐφρονέων*=μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν.—*κέλομαι*=προτρέπω, παρακινῶ.—*δίφιλος*=ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία.—*μυθήσασθαι*=νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου.—*ἐκατηβέλης** συνών. τοῦ *ἐκηβόλος*. Α 14.—*τοιγὰρ*=λοιπόν.—*συντίθημι* ἔνν. *φρεσὶ*=προσέχω, ἐννοῶ.—*ἦ μὲν μοι ἀρῆξιν*=ὅτι ἀλη-

θῶς θὰ μὲ βοηθήσης. — *πρόφρων*—*πρόφρασσα*=πρόθυμος.— *ἧ γὰρ*=διότι ἀληθῶς.— *χολῶ* = ἐξοργίζω.— *μέγα κρατέει*=ἀσκει μεγάλην ἐξουσίαν.— *κρείσσων (ἔστι)*=ὑπερισχύει.— *χώσεται*: ἀόρ. ὑποτακτ.— *χέρη'* *χερήων* = κατώτερος.— *εἴπερ γὰρ* = διότι καὶ ἄν.— *χόλος*=ὄργη.— *αὐτῆμαρ*= τὴν αὐτὴν ἡμέραν.— *καταπέψη*: ρ. *καταπέσω*=κατασιέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. : *καταπίνω τὸν θυμὸν μου*.— *μετόπισθεν* = εἰς τὸ μέλλον.— *ἔχω*=κρατῶ, διατηρῶ.— *κότος*=μνησικακία.— *ὄφρα τελέση*=ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν.— *ἐν στήθεσιν ἐοῖσι*: συναπτ. πρὸς τὸ *ἔχει κότον*.— *φράζομαι*=σκέπτομαι.

84-91 : — *ἀπαμείβομαι*=ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις.— *θαροήσας μάλα*=μὲ πολὺ θάρρος.— τὸ *θεοπρόπιον* ἢ ἡ *θεοπροπίη*=προφητεία, χρησμός.— *οὐ'* ἢ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 *οὐ τις*.— *ῶ'* συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος.— *ἀναφαίνω*=φανερῶνω, ἀποκαλύπτω.— *ἐπὶ χθονὶ*=ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.— *δέρομαι*=βλέπω, κυττάζω (*δράκων*, νεοελλ. *δραγάτης*=ὁ ἀγροφύλαξ).— *παρὰ νηυσί*. A 12.— *οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίησε σοι*=δὲν θ' ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου.— *Ἀγαμέμνονα*=περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος.— *ἦν εἴπησ'* ἢ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἢ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν *οὐκ ἐποίησε* ἐκφράζει τὸ βέβαιον.— *πόλλόν'* ἐπίρρ.=πολύ. Πρβλ. *ὄχ ἄριστος*.— *εὐχεται εἶναι*=διατείνεται, κανχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περιφρασις *εὐχομαι εἶναι* καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ *εἶμι*.

92-100 : — *αὐδάω*=δμιλῶ.— *ἀμύμων*=ἄψογος, ἄμεμπτος (στερ. ἀ+μῶμος).— *οὐτ' ἄρ*=λοιπὸν οὔτε . . . — *εὐχολῆς* κ.λ.π. A 65.— *ἀρητήρ*: A 11.— *ἀπολύω*=ἀπολυτρῶνω.— *ἀποινα*: A 13.— *τοῦνεκα*=δι' αὐτὸν τὸν λόγον.— *ἀεικῆς*=ἐπονείδιστος, φρικτός.— *λοιγός*: A 67.— *ἀπωθῶ*=σπρώχνω, ἀπομακρύνω.— *ἀπὸ δόμεναι*: ὑποκμ. τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.— *ὁ ἐλίκωψ*—*ἢ ἐλικῶπις*=ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς δφθαλμούς (*ἐλικ*-*ἐλίσσω*+*ῶψ*).— *ἀπριάτην*=ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεὰν (ἀ(στ.)+*επριάμην*).² Ἐπίρρ. πρβλ. *μάτην, ἄντην* κ.ἄ.— *ἀνάποινον*=ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— *τότε κέν μιν ἱλασάμενοι πεπείθοιμεν*=τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπειθαμεν.

β) — Μέσος τύπος τοῦ *δοῶ* μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : *δοῶτο*.

— Ἐπικός τύπος *σφιν ἀντί σφίσιν*.

— *Ν᾽ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε.*

γ) *ἀγορήνδε καλέσατο λαὸν Ἀχιλλεύς* : Καὶ πρὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις-κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσχεφθῇ καὶ ν᾽ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρῳσαν τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιτορχίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἔμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — *μάντις* : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἤδη εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφήτευον οἱ μάντις μέλλοντα γεγονότα ἢ ὑπεδείκνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάγχχνων τῶν θυμάτων* (*ιερεῖς*), διὰ τῶν *ὀνείρων* (*ὄνειροπόλοι*), καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*.) Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θροῦσματος τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων* καὶ διὰ *διοσημιῶν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — *κλίσης ἀντιάσας* : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — *τελείων* : Τὰ θυσιαζόμενα ζῆα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφεῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — *Κάλχας* : Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἱκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἔπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῇ ἕνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας

αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, διφιλε, μυθήσασθαι . . .*»—*ζῶντος καὶ ἐπιχθονὶ δερκομένοιο*: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως, ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἄχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχασίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω». Τοῦναντίον συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν*».—*ἐλικώπιδα κούρη*: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὀμήρω ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλίκωπεσ Ἀχαιοὶ*» (Α 589) καὶ ὡς ἐπίθετον γυναικῶν.

στ. 101 - 147.

α) 101 - 105: στ. 101=στ. 68.—*κρείων - οῦσα*=ἄρχων, κύριος. *εὐρὺ κρείων*=ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν, late rex).—*ἄχνημαι*=κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν (*ἄχος*).—*τὸ μένος*=ἡ ὀρμή, τὸ πάθος.—*μέγα πίμπλαντο*=ἐγέμισαν πολὺ, ἐφοῦσκωσαν.—*φρένες*: κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ.—*φρένες ἀμφιμέλαιναι*=ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη.—*ὄσσε*=οἱ δυὸ ὀφθαλμοί.—*οἶ*=αὐτῷ.—*λαμπετάω*=λάμπω.—*εἶκτην*: δυϊκ. ὑπερσυντελ. τοῦ *ἙἙ(ο)ικα*=ὀμοιάζω.—*Κάλχαντα πρώτιστα*: ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως.—*κάκ' ὀσσομένοσ*=προσβλέπων ἀγρίως (*ὄσσε*).

106 - 115:—*οὐ πῶ ποτε*=οὐδέποτε ἕως τώρα.—*τὸ κρήγγον*=κάτι πού νά εἶναι καλόν.—*ἐστὶ τοι φίλα*: προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: *ἐστὶ σοι φίλον*=ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει.—*ἐσθλὸς*=καλός.—*ἐτέλεσσας*=ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ.—*καὶ νῦν*=ἐπίσης τώρα.—*ἐν Δαναοῖσι*=ἐν τῇ συνελύσει τῶν Δαναῶν.—*θεοπροπέω*=λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν. στ. 87.—*ἀγορεύεις*=λέγεις ἐπισήμως.—*ὡς δῆ*=ὅτι δῆθεν.—*σφιν*=τοῖς Δαναοῖς.—*τεύχω*=κάμνω, προξενῶ.—*κούρης Χρυσήιδος*=τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου.—*καὶ γάρ ρα*=διότι ἀληθῶς.—*προβέβουλα*=προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι).—*κουριδίη ἄλοχος*=νόμιμος σύζυγος.—*ἐθεν*=αὐτῆς.—*τὸ δέμας*=ἡ κορμοστασιά.—*ἡ φνῆ*=αἱ

φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις.—*οὐτ' ἄρ φρένας*—οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν.—*ἔργα*—ἐργόχειρα.

116 - 120 :—*καὶ ὥς*· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν.—*πάλιν δόμεναι*—ἀποδοῦναι.—*ἢ ἀπολέσθαι*—παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὄχι νὰ χάνεται.—*αὐτάρ*· ἐναντ.—*ἀλλά*.—*τὸ γέρας*—τὸ τιμητικὸν δῶρον.—*οἶος*—μόνος.—*ἔω*· ὦ.—*ἐπει οὐδὲ ἔοικε*—διότι δὲν ἀρμόζει κἄν.—*λεύσω*—βλέπω, κυττάζω (*λευκός*, *lux*).—*δ*—*δοτι*.—*μοι*· *δοτι*. ἀντιχαριστική.—*ἔρχεται ἄλλη*—πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 :—*ποδάρκης*—ταχύπους (*ποῦς*+*ἀρκέω*). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν *ποδάρκης* *διος* Ἀχιλλεύς.—*κῦδιστε*—πανένδοξε (*κῦδος*—*δόξα*).—*φιλοκτέανος*—φιλοκερδής, πλεονέκτης (*φιλ.*+*κτέανον*=*κτῆμα*).—*πῶς γάρ*· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς ἐὰν ἔλεγε : τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς . . . —*μεγάθυμος*—μεγαλόψυχος. Πρὸβλ. *μεγαλήτωρ*.—*οὐδέ τι*—καὶ οὐδόλως.—*ἴδμεν*· ἴσμεν—*ξυνήτια*—κοινὰ λάφυρα ὄλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνός*—*κοινός*).—*κείμενα*—βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν.—*τὰ μὲν . . . τὰ*—ὅσα βεβαίως . . . ταῦτα.—*ἐξεπράθομεν*—ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί : *ἐκπέροαντες πόλεις ἐκ πολλῶν ἐλάβομεν*.—*δέδασται*· *δατέομαι*—μοιράζομαι.—*λαοὺς*· ὑποκμ. τοῦ *ἐπαγείρειν*.—*παλλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν*—νὰ τὰ συγκεντρῶσιν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν.—*θεῶ*—κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ.—*προΐημι*—ἀφίνω, στέλλω.—*ἀποτίνω*—πληρώνω, ἀμείβω. Πρὸβλ. *τίνω*· A 42.—*αἶ κέ ποθι*—ἐὰν ἴσως.—*δῶσι*· *δῶ*.—*πόλιν Τροίην*—τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον.—*ἐυτείχεος*—καλοτειχισμένος, ὀχυρός.—*ἐξάλαπάξω*—κυριεύω καὶ διαρπάξω πόλιν.

130 - 147 .—*κρείων*· A 102.—*μὴ δὴ οὕτως*—ὄχι δὰ ἔτσι.—*ἀγαθός περ ἐὼν*—παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—*θεοεἰκελος*—ὅμοιος μὲ θεὸν (*θεός*+*εἰκελος*).—*μὴ κλέπτε νόφ*—μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—*οὐ με παρελεύσαι*· *παρέοχομαί τινα*—προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης».—*ἢ ἐθέλεις*—ἀλήθεια θέλεις.—*ὄφρα ἔχης*—ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—*αὐτός*· *τονίζεις* τὸ ὑποκείμεν. τοῦ *ἔχης*—σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—*αὐτάρ*· ἀντιθετ.—*αὕτως*—ἔτσι.—*ἤμει*—κάθημαι.—*δεύομαι*—στεροῦμαι (*δέομαι*).—*κέλει*. A 74.—*εἰ μὲν δώσουσι*· θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : *καλῶς ἔχει*.—*ἄρσαντες κατὰ θυμὸν*—ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ὁ *ἄρα*

ρίσκω—προσαρμόζω.—*ὅπως ἔσται*—πλγ. ἐρώτησις.—*ἀντάξιον*—ἐνν. ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον χάνω.—*ἐγὼ δὲ*—ἐγὼ πάντως.—*ἔλωμαι* ρ. *αἰρουμαι*—λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ *κέν* ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξι: *ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος*.—*τεὸς*—σός.—*ἄξω ἑλών*—ταυτολογία πρὸς τὸ *ἔλωμαι ἰών*.—*κέν κεχολώσεται*—τὸ *κέν* ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετέλ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ *χολώσεται*.—*ὄν κεν ἴκωμαι*—ἐκείνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ *κέν* νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουιν ὅλα αὐτά. — ἦ *τοι*—βεβαίως, ὅπωςδῆποτε.—*μεταφράζομαι*—σκέπτομαι κατόπιν.—*αὔτις*—ἄλλην φοράν.—*ἄγε*—παρακλειςυμ.—ἐμπρός.—*ἐρύσομεν*—ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ρ. *ἐρύω*—καθελκύω.—*ἄλς*—*ἄλδς*—θάλασσα.—*ἐρέτης*—κωπηλάτης.—*ἐπιτηδὲς*—ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνη μὲ προσοχήν.—*ἀγείρομεν... θείομεν... βῆσομεν*—ὕποτακτ. ἀντὶ *ἀγείρωμεν*—ἄς συλλέξωμεν, *θῶμεν*, ἀνὰ *βῆσομεν*—ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—*ἀρχὸς*—ἀρχηγός. Κατγρμ.—*βουληφόρος*—μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (*βουλήν* + *φέρω*).—*ἦς*—ἦ.—*ἐκπαιγλος*—φοβερός (*ἐκπαιγλος*, *ἐκπαιγῆναι*).—*ἐκάεργος*—ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—*ἑρᾶ ῥέξω*—τελῶ θυσίας—*ῥέξω*—πράττω (*ῥέκτης*).

β)— Συγκριτικὸν τοῦ *κακός*: *χερῶν*.

— Ὁ σύνδεσμος *οὐ*: *οὐ*.

— *Ν'* ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *δόμεναι*, *σῶν*, *ἔμμεναι*, *δώσει*, *ἔθεν*, *ἔω*, *ἴδμεν*, *πολίων*.

γ)— *εὐρὺν κρείων*: Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (B 569-575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκητῶν ὡς ἡγεμὸν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, δι' ἣν καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—*φρένες ἀμφιμέλαιnai*: Ἡ ἐκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἶμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλω-

σιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁμοί-
 αζον μὲ λάμπον πῦρ.—*μάντι κακῶν*: Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ
 Κάλχος ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἄγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεν-
 τρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν
 ἠδύνατο ν' ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἄγα-
 μέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην τοῦ Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ
 ἐξιλεωθῆ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ
 Ἄγαμέμνων.—*οἴκοι ἔχειν*: Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ
 οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς
κουριδῆς ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—*Κλυταιμῆστρα*: Ἦτο δίδυ-
 μος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρ-
 τῆς, καὶ τῆς Λήδας.—*οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα*: ἡ ἀξία μᾶς γυ-
 ναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ*
φυὴν) ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέ-
 λειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—*τὰ μὲν πολλῶν ἐξε-
 πράθομεν*: Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ
 ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς
 ὁποίας ἐκυριεύου καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκό-
 μιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὄλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνήϊα*). Μεταξὺ τῶν
 λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν
 διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (*γέρας*).—*ἐϋ-
 τεῖχεον πόλιν*: Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο
 ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰ-
 λιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ
 ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὀχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—*Αἴας*:
 Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ
 τὴν ἀνδρείαν ἦρωσ μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξαδέλ-
 φος, διότι ὁ Τελαμῶν καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.—*νῆα μέλαιναν*:
 λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὴν χροῶμα προσδι-
 δόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν
 λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμεν ἐντύπωσιν κάθε λεπτομέρεια
 σχετικὴ μὲ τὸ χροῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος
 ἐκφράζει αὐτὰ μὲ ποικιλώτατα ἐπίθετα: *κνανόπρωροι, φοινικοπάροχοι*
μιλτοπάροχοι, ἐύσελμοι, ὠκύποροι κ. ἄ.—*εἰς ἄλα δῖαν*: ἡ θάλασσα χα-
 ρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Κάθε
 μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς.—*βουληφό-*

ρος: μετὰ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.—**Ἰδομενεύς**: Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγοὺς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

στ. 148 - 187.

α) 148 - 160:—**ὑπόδρα**=μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπὸ+ρίζ. δράκ-δέρομαι). **Ἐπίρρ**.—**πόδας ὠκύς**: Α 84.—**ὦ μοι**: ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.—**ἐπιειμένος**=ἐνδεδυμένος ρ. ἐπὶ ἔννυμαι, ἐφέννυμαι.—**κερδαλέφρων**=ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος+φρήν).—**πρόφρων**: Α 77.—**τοὶ ἔπεσιν σοὶ τοῖς λόγοις**=εἰς τοὺς λόγους σου.—**δδὸν ἐλθέμεναι**=νὰ μεταβῆ εἰς τινα ἀποστολὴν δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.—**Ἴφι**: Α 38.—**οὐ γὰρ ἐγώ**: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα.—**ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος**=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας.—**αἰχμητής**=ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής.—**οὐ τι**=οὐδόλως.—**αἰτιός εἰμι τινι**=βλάπτω, ἀδικῶ τινά.—**ἐλαύνω**=ἀπάγω.—**οὐδὲ μὲν ἕππους**: ὁ μὲν βεβαιωτικός.—**εἰριβόλαξ**=γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χόματος, εὐφορος (ἐρι (ἐπι.τ.)+βόλαξ).—**βωτιάνειρα**=γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βώτωρ+ἄνηρ).—**δηλέομαι**=βλάπτω (δηλητήριοι).—**ἐπεὶ ἦ**=διότι ἀλήθεια.—**οὐρεα σκυόνετα**=σκιερά, ἄγρια βουνά.—**θάλασσα ἠχέεσσα**=ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.—**σοί**: ἡ ἄντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸς τοῦ ἄμ' ἐσόμεθα.—**μέγα ἀναιδὲς**=ἀναιδέστατε.—**τιμὴν ἀρνύμενοι**=ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.—**Μενελάω σοί τε**: δοτ. χαριστ.—**κυνῶπα**: μόνον εἰς κλητ.=ποῦ ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε.—**πρὸς Τρώων**=ἀπὸ τοὺς Τρῶας.—**μετατρέπομαι**=στρέφω πρὸς τι, προσέχω κἀτι.—**τῶν οὐ τι μετατρέπη**=αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν.—**ἀλεγίζω**=φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171:—**καὶ δῆ**=καὶ ἰδού, καὶ ὀρίστε.—**αὐτός**: προσδιόρ. τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι.—**ῶ ἐπι**: ἐπὶ ῶ=πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου.—**μογέω**=κοπιᾶζω, κουράζομαι.—**νῆες Ἀχαιῶν**=οἱ Ἀχαιοί. Περβλ νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα=οἱ Ἑλληνες στρατιῶται.—**οὐ μὲν ἔχω**=δὲν ἔχω ἄλλως τε.—**εὐ ναιόμενον**=κατοικουμένην ἀπὸ ἐκ-

λακτοὺς κατοίκους, εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα.—*πτολίεθρον*== κάποιαν πόλιν.—*πολυάξι*==προκαλῶν πολλὴν ταραχὴν, ὀρηκτικός.—*διέπω*==διευθετῶ, διεξάγω.—*ἀτάρ*==ἐν τούτοις.—*δασμὸς*==διανομὴ λαφύρων.—*τὸ γέρας*==τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον.—*ὀλίγον τε φίλον τε*==μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ.—*ἐπει κε*==δοσάκις.—*κάμνω*==κουράζομαι. Μετὰ κατηγορμ. μετοχῆς.—*ἄν δέ* τὸ δὲ ἐναντιωμ.—*ἐπὶ ἧ*· A 156.—*φέρετρον*==καλύτερον.—*ἔμην ἔναϊ*.—*κορωνίς*· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *νησι κορωνίσι*=πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα.—*σ(οι)*==πρὸς χάριν σου.—*ὄτω*==σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος.—*ἄτιμος*==περιφρονημένος.—*τὸ ἄφενος*==ἀγαθὰ, περιουσία (*ἀφνειὸς*==πλούσιος).—*ἀφύσσω*==σφραγίσω.

172-187 : *φεύγε μάλα*==μάλιστα, νὰ φύγῃς.—*ἐπέσσυται*· ρῆμ. *ἐπισσεύομαι*=σπεύδω, ἐπιθυμῶ.—*λίσσομαι*· A 15.—*οἷ κε τιμήσουσι*· τὸ κὲ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν.—*μητίετα*==σύμβουλος, πάνσοφος (*μητις, μητίομαι*). Ἐπίθετον τοῦ Διός.—*ἔχθιστος*==μισητότατος.—*διοτρεφῆς*=ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής. Ἐπίθ. βασιλέων.—*καρτερός*· *κρατερός*=ἰσχυρός.—*θεὸς που*=κάποιος θεὸς νομίζω.—*σῆς*=σαις—*Μυρμιδόνεσσιν*=εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων.—*ἀλεγίζω*· A 160.—*δῶμαι*=ἀνησυχῶ.—*κοτέω*· εἶμαι θυωμένος (*κότος*· A 82) *δέ τοι*=μάλιστα.—*ὡς*=ἀφοῦ.—*τὴν μὲν πέμψω*=βεβαίως θὰ τὴν στείλω.—*κ(ε) ἄγω*· ἀντι ἄξω.—*ἡ κλισίη*=ἡ σκηνὴ (*κλίνω*).—*φέρετρος*=ἀνώτερος.—*στυγέω*=ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω.—*φάσθαι ἴσον ἐμοί*=νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσοςμου.—*ὁμοιωθήμεναι (ἐμοί) ἀντην*=νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β) —Χρῆσις ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ *οἶμαι* : *ὄτω*.

—Σχηματισμὸς τοῦ *νῖος* κατὰ τὰ τριτοκλ. *νῖες*.

—N° ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός*.

γ) —*ἀναιδεῖην ἐπιειμένε* : Ἡ ὀργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἄχιλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναίδειαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας του τὰς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερὰ τὰ ἐνδύματά του.—*οὐ γὰρ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν...* : Συγχοτάτη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ

βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατώρθωσαν νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχειροῦν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—**Φθία**: Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐδης.—**οὔρεα σκιάοντα**: Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκιάοντα** ὁρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀργύροισι Μενελάῳ σοί τε**: Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρώας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρείδων διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε**: Ἡ ἔκφρασις αὕτη, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ «δόσις ὀλίγη τε φίλη τε» (ζ 208) ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητίετα Ζεύς**: Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, εἰρίγδουπος, κελαινεγής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Τοιαύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητίετα*.—**Βρισηΐς**: Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

στ. 188—222.

α) 188-201: —**τὸ ἄχος**=λύπη, ἀγανάκτησις.—**ἐν στήθεσιν οἱ**=μέσα εἰς τὸ στήθος του.—**τὸ ἦτορ**=ἡ καρδιά.—**λάσιος**=μαλ-
λιαρός.—**διάνδιχα**=κατὰ δύο τρόπους (*διὰ-ἀνὰ-δίχα*).—**μερμηρίζω**
=διαλογίζομαι (*μέρ- ,μέριμνα*): **διάνδιχα μερμηρίζω**=εἶμαι μὲ δύο
γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον**=ξίφος (*ἀντι σφάγανον, σφά-
ζω*).—**ἐρύομαι**=σύρω, ἐκλύω.—**ἐρύω** A 141.—**ἀνίστημι**=ἐγειρω
τινὰ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ: νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύ-
σῃ.—**ὁ δέ** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *τοὺς μὲν*.—**ἐναρίζω**=φρονεῶ.—
ἐρητύω=ἀναχαίτιζω, συγκρατῶ.—**ἦος**=ἔως.—**ὀρμαίνω**=ἀνακινῶ
κατὰ νοῦν (*ὀρμάω*).—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν**=ἐνῶ ἔταλαν-
τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους.—**ἐλκετο**=ἤρχισε νὰ σύρῃ.—**ὁ**
κολεῶς=θήκη τοῦ ξίφους.—**ἦλθε δέ** τὸ δέ ἐναντιωμ.=ἦλθεν
ὁμως.—**πρὸ ἦκε** ρ. **προΐημι**=ἐκπέμπω, ἀποστέλλω.—**ὁμῶς**=ὁμοίως,
ἕξιπον.—**κῆδομαι** A 56.—**ὄπιθεν**=ὀπισθεν.—**οἶος** A 118.—**θαμ-
βῶ**=ἐκπλήττομαι.—**μετὰ τρέπομαι**=στρέφω ὀπίσω.—**ἔγγω**=ἀνε-

γνώρισε.—δεινώ' κατηγ. τοῦ ὅσσε.—ὅσσε' A 104.—φάανθεν' ἐφάνθησαν=ἤστραψαν.—μιν=αὐτήν. Συναπτ. τῷ προσηῦδα.

201-214:—τίπτε' τίποτε=διατι λοιπόν.—αὔτε= πάλιν.—αἰγίοχος=ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα. Ἐπίθ. τοῦ Διός.—εἰλήλουθας' ἐλήλυθας.—τὸ τέκος=τὸ τέκνον.—ἦ=μήπως.—ὑβρις=ὑπεροψία, αὐθαιρεσία.—ἐκ ἐρέω τοι=θὰ σοῦ βεβαιώσω.—τελέεσθαι=ὅτι θὰ πραγματοποιηθῆ.—ἦς' κτητ.—ὑπεροπλή=ὑπεροψία, θρασύτης (ὑπέροπλος)—τάχα ποτέ=γρήγορα κάποτε.—θυμὸς=ψυχή, ζωή.—γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς (γλαυκός=στιλπνός+ὠπ.—).—τέόν' σόν.—ἄγε λῆγε=ἔλα παῦσε.—πίθθαι' πίθομαι' πείθομαι.—ὡς ἔσεται περ=ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ.—ἐξερέω' A 204.—τετελεσμένον ἔσται=θὰ ἐκπληρωθῆ.—καὶ τρις τόσα=ἄκόμα καὶ τριπλάσια.—παρέσεται τοι=θὰ ἔλθουν κοντά σου, θὰ σοῦ δοθοῦν.—ἴσχομαι=συγκρατοῦμαι.—ἡμῖν=εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν Ἡραν.

215-222:—μὲν =βεβαίως.—σφωῖτερον ἔπος = τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τῶν δύο (σφῶϊ' δυϊκ. τοῦ σύ).—εἰρύσασθαι' ἐρύομαι=σφῶζω, φυλάττω.—κεχολωμένον περ' ἐναντ. μετοχ.—ὡς=οὕτως.—ἐπιπειθομαι=ὑπακούω.—τ(ε) ἔκλυον' ἄορ. γνομ. Τὸ τέ συνάπτει στενότερον τὰς δύο ἐννοίας: ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει ὡς βέβαιον ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας.—κλύω' A 37.—ἦ=εἶπε' ρῆμα ἡμῖ (Δατ. αἰο).—ἡ κώπη=ἡ λαβή.—σχέθε' ἔσχε' ἔχω=κρατῶ.—ἄψ=ὀπίσω.—ᾧσε' ᾧθῶ.—οὐδ' ἀπίθῃσεν=ὑπήκουσε. Σχῆμα λιτότητας.—βεβήκει' ὁ ὑπερστλ. δηλοῖ τὴν ταχεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.—μετὰ=μεταξῦ.—δαίμονες=θεοί.

β) —Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις: Πηλεΐωνος, —ωνι. —ωνα.

—Χρησις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως: ἦος, εἶως.

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὀπισθεν: ὀπισθε.

—Ἐπικοὶ τύποι τοῦ ὀνόματος Ἀθηνᾶ: Ἀθήνη, Ἀθηναίη.

—Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου: σφωῖτερον.

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω: ἔσχεθον (ἔσχον).

—Ν' ἀγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: φάανθεν, πίθθαι, ὑβρις, ᾧς, τεόν, φάσανον.

γ)—*ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῦ μέγα ξίφος*: Ἄφοῦ ἀμφεταιλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. —*ἦλθε δ' Ἀθήνη*: Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς ὁμηρικοὺς ἤρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τῶρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, (*οἶφ φαινομένη*) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. —*ξανθῆς κόμης*: Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητής: *εὐπλόκαμος, εὐκομος, κάρη κομόωντες κ. ἄ.* —*δαινῶ οἱ ὄσσε φάανθεν*: Εὐστοχώτατα ὁ ποιητὴς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὁποία προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρ του. —*αἰγίοχος*: λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ *αἰγίδα*. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κερανοῦ (*καταιγίς*). —*ἐπ' ἀργυρῆ κόπη*: Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὕλων. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκόν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (*τοῦ κολεοῦ*) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (*τοῦ τελαμῶνος*).

στ. 223—244.

α) 223-232: —*ἐξαῦτις* = ἐκ νέου. — *ἀταρτηρὸς* = βίαιος, δριμύς. *οἰνοβαρὴς* = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος, — *κυνὸς ὄμματα ἔχων*: περιφρασις τοῦ *κυνῶπα*. — *θωρήσσομαι* = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*). — *λόχος* = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. — *ἀριστέυς* = ἡγεμών, ἀρχηγός. — *τλήναι* = τολμᾶν. Ὁ προκμ. εἰς σημασίαν ἐνεστιῶτος. — *τό· ἴναί λόχονδε*. — *ἡ κῆρ ἠρὸς* = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. — *εἶδεται* = φαίνεται. — *ἦ*: εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια. — *λώϊον· λῶον* = καλύτερον, συμφερότερον. — *κατὰ στρατὸν* = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου. — *δῶρα* = γέρα. — *ἀποαιρεῖσθαι*: ἀφαιρεῖσθαι. — *ὄς τις*: ἀναφ. ὑποθ. πρότασις = *εἰ τις...* — *ἀντίον σέθεν*: ἐναντίον σου. — *δημοβόρος* = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπα-

πτικὸς (δημος+βορά, βιβρώσκω). Ὁ κατ' ὄνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἢ ἀνακόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἕξαιψιν τοῦ Ἀχιλλέως.—ἐπεὶ· αἰτιολογεῖ τὸ δημοβόρος ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.—οὐτιδανός=μηδαμίνος, τιποτένιος.—ἦ γάρ· ἐνν. ἄλλως· τοὔτεστιν: ἂν δὲν εἶχες οὐτιδανούς ὑπηκόους.—ῥστατα=διὰ τελευταίαν φορᾶν.—λωβήσαιο ἂν=θα ἔκαμνες ἀτιμίαν· ρ. λωβάομαι (λώβη).

233-244:—ἐκ τοι ἐρέω· Α 204.—ἐπι=πρὸς τοῦτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου.—τὸ μὲν = τὸ ὅποῖον βεβαίως.—ὁ ὄζος=ὁ κλάδος.—φύω=φυτρῶνω.—τομῆ=ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἐκόπη (τέμνω).—ἀναθιγνέω=θάλλω, βλαστᾶνω.—περὶ=τριγύρω.—ἐ=αὐτὸ δηλ. τὸ σκῆπτρον.—χαλκός=τὸ ὄρειχάλκινον ἐργαλεῖον.—λέπω=ξεφλουδίζω (λεπίς).—μῖν=τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.—φορέω=κρατῶ διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ φέρω).—δικασπός=ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.—αἱ θέμιστες=οἱ νόμοι, ἢ γνῶσις τοῦ δικαίου.—ἐρύομαι=σφῶζω, διαφυλάττω.—πρὸς Διός=κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.—ὁ δὲ=οὗτος δέ.—ἦ ποτε=ἀναμφιβόλως κάποτε.—ποθῆ Ἀχιλλῆος ἕξεται=θα ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θα αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἢ ποθῆ· παράλληλος τύπος τοῦ πόθος).—ἄχρνυμαι· Α 103.—χραιομέω· Α 23.—εὔτ(ε) ἂν=ὅταν.—ὑφ' Ἐκτορος· ποιητ. αἶτ. εἰς τὸ πίπωσιν.—ἀνδροφόνος=ὁ φονεύων ἄνδρας, φονικός.—ἐνδοθι=μέσα σου.—ἀμύσσω=ξεσχίζω, σπαράττω (ἀμυχή).—χωόμενος· Α 44.—ὁ τ(ε)· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θα θλίβεσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...—τίω=τιμῶ.

β)—Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν: ἀπὸ-αἰρεῖσθαι.

—Νῶ ἀγαγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: εἰρύεται, μιν.

γ)—οἶνοβαρές: Ἡ υπερβολικὴ οἶνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὄνειδιζε τὸν ἀντίπαλόν του μετὰ τὸ ἐπιθετον αὐτό.—μέγαν ὄρκον: Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.—σκῆπτρον: Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε(φορέουσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ οἱ ὀμιλοῦντες εἰς τὴν

ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδεδο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποίκιλτα (κατωτέρω : Α 246).—*χαλκός* : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ ἝΟμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρῆσιμοποιεῖται εἰς ὄπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἝΟμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.—*δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διδς εἰρύαται* : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἥρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν ν' ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον, καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (*ιδς θέμιστας*), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαζε τοὺς ὑπηκόους του.—*Ἐκτορος ἀνδροφόνιο* : Ὁ Ἐκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἐναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστῆς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος, καὶ ὅλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πατριὸν ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

στ. 245 - 284.

α) 245-253 :—*ποτὶ*=πρὸς. *Συναπτ. γαίη*.—*βάλλω*=ρίπτω, θέτω.—*ἦλος*=καρφὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆπτρον.—*πεπαρμένος* ρ. *πεῖρω*=διαπερῶ, καρφώνω (*περὸν*).—*ἠδυεπῆς*=γλυκὺς εἰς τὴν ὀμίλιαν του. Ἐπίθετον τοῦ Νέστορος.—*ἀν(α)δροῦω*=ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. *λιγὺς -εἶα -ὺ*=ὄχων καθαρὰν φωνήν, εὐγλωττος.—*ἀγορητῆς*=ρήτωρ (*ἀγοράομαι*).—*τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης, καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ...*—*γλυκίων* κτηγρ. εἰς τὸ αὐδῆ.—*αὐδῆ*=ἡ ὀμίλια.—*τῶ*=κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.—*μέροψ*=θνητὸς (*μόρος*=θάνατος).—*ἐφθιάτο* φθίνω=παρέρομαι, χάνομαι.—*οἱ ἅμα* ἅμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτὸν.—*τράφεν ἠδὲ ἐγένοντο*=ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν. Σχήμα πρωθύστερον.—*ἡγάθεος*=ιερωτάτος (*ἄγαν*+*θεός*)—*μετὰ τριτάτοισιν*=ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς.—στ. 253 ὡς στ. 73.

254-273 :—*ὦ πόποι* ἐπιφών. θλίψεως=πῶ ! πῶ !—*ἦ*=ἀληθῶς.—*Ἀχαιὺς γαίη* κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν. Ἐδῶ=ὁ λαὸς τῶν

*Αχαιῶν.—*ἰκάνω*=φθάνω, ἐπέρχομαι.—*γηθέω*=χαίρω, εὐφραίνομαι (*γαίω, γάβω, Δαι. gaudeo*).—*κεχαροίατο* ρ. χαίρω.—*σφῶν*=διάσας τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216.—*μάρναμαι*=πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν *ισακώνομαι*.—*περὶ ἐστὲ*=ὑπερέχετε.—*βουλὴν*=κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—*ἀρείων*=καλύτερος, ἀνδρειότερος.—*δμιλῶ*=συναναστρέφομαι, σχετίζομαι.—*καὶ οἱ γε*=καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις.—*ἀθερίζω*=δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ.—*οὐ γάρ* ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ *ἀρείοισιν*.—*ἴδωμαι* ἢ ὑπκ. μὲ σημασίαν μέλλοντος.—*ποιμὴν λαῶν*=ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ.—*ἀντίθεος*=ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοῦς, ἰσόθεος.—*ἐπιεικελος*=ὄμοιος. Πρβλ. *θεοεικελος Α 131*.—*δὴ*=πράγματι.—*κάρτιστος* κράτιστος=γενναιότατος· *καρίσιοις*=πρὸς γενναιοτάτους ἀντιπάλους.—*ἐπιχθόνιος*=ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος.—*ὁ φῆρ ρός*· *θῆρ*=θηρίον.—*ὄρεσχω*=κάτοικοι τῶν ὄρέων (*ὄρος+κῆμαι*).—*ἐκπάγλως*· Α 146.—*ἀπόλλυμι*=ἀφανίζω.—*τοῖσι μεθουμίλειον*=μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον.—*τηλόθεν*=μακρόθεν.—*ἀπίη γαία*=μακρυνῆ χώρα.—*κατ' ἔμ' αὐτὸν*=ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμῶν, μὲ τὸ ἰδικὸν μου στρατεύμα.—*κείνοισι*· συναπτ. *μαχείοιτο* ρημ. *μαχέομαι-μάχομαι*.—*βροτός*=θνητὸς (*μόρος, Δαι. mors-tis*).—*καὶ μὲν*=καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὄχι μόνον μὲ κάλεσαν ὡς συμπολεμιστὴν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου.—*βουλέων*· βουλῶν.—*ξύνιεν*· *ξύνισαν*=ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 :—*ἕμεις*· *ὁμεῖς*.—*ἀποαίρεο*· *ἀφαιροῦ*· Α 230. Μετὰ δύο αἰτιατ.: *κούρην τόνδε*.—*ἀγαθός περ ἐών*· Α 131.—*ὡς πρῶτα*=ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—*γέρας*· κτηρ.—*ἀντιβίην*=ὡς ἐχθρός, μὲ πεῖσμα.—*ἔμμορε*· Πρκμ. τοῦ *μείρομαι*=λαμβάνω μέρος, ἔχω.—*κῦδος*· Α 122.—*(ἐ)γείνατο*=ἐγέννησε, *γείνομαι*=γεννῶμαι—*φέρτερος*· Α 186.—*πλεόνεσσιν*· *πλείοισιν*.—*λίσσομαι*· Α 15.—*Ἀχιλλῆϊ*· συναπτ. *τῷ χόλον*=τὴν ἐναντίον τοῦ Ἀχιλλέως ὀργήν σου.—*μεθήμι*=ἀφίνω, καταπαύω.—*ὄς μέγα*... Ἡ σειρά τῶν λέξ.: *ὄς πέλειται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖτο πᾶσιν Ἀχαιοῖς*.—*τὸ ἔρκος*=περίφραγμα, προπύργιον (*εἴργω*). Μετφ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων=ὑπερασπιστῆς.—*πέλομαι*=εἶμαι.

β)—Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν: *γλυκίων* (*γλυκύς*), *ἀρείων* (*ἀγαθός*), *πλέονες* (*πολλοί*).

—φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον: *φῆρ* ἀντὶ *θῆρ*.

— *Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροίατο.*

γ) — *Νέστωρ* : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἐν ἄλλοις ἀποσπασματικῶν ὄψεσι τοῦ στίχ. 250-252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248-249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικὰς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὸν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπιπλέον δὲ μὲ τὸν ῥέοντα καὶ ἠχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὁμιλεῖ. — *ἐν Πύλῳ* : Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἡλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἄλφειοῦ. — *Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ* : Συνεισώματα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐριζήσοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων. — *Πειρίθου, Δρύαντα... Πολύφημον* : Οἱ ἦρωες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸν θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστὸς ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησέως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἰς ἓκ τῶν Ἀργοναυτῶν. — *Θησέα τ' Αἰγείδην* : Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων ὡς γνωστὸν ἦρος ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν, ὅτι ὁ Θησεὺς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων. — *φηρσὶν ὄρεσκόφιοι* : Πιθανότατα ὑπονοοῦνται οἱ Κένταυροι, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκόφιοι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἰπποδαμείας ἠθέλησαν ν' ἀρπάξουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κεν-

ταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλείστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπισι Παρθενώνος, ζωφόρος Θερείου κ. ἄ.)—*ὦ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν*: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἁγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

— *Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζῃ ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.*

στ 285-305.

α) 285-291:—*στ. 285* ὡς A 129.—*ναὶ δὴ γε*=ναὶ βεβαίως.—*κατὰ μοῖραν*=ὀρθῶς.—*περὶ ἔμμεναι*· A 258.—*κρατέειν*=νὰ ἔχῃ ἰσχύν.—*ἀνάσσειν*=νὰ ἔξασκῇ βασιλικὴν ἔξουσίαν.—*σημαίνειν*=νὰ δίδῃ διαταγὰς.—*ἄ τινα οὐ πείσεσθαι*=ὄτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωῖστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.—*ὄτω οἶομαι*.—*αἰχμητής*· A 152.—*τίθῃμι*=καθιστῶ, κάμνω.—*τοῦνεκα*=δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—*προθέουσι*=ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντιπροτιθέασι.—*ὄνειδος*=ὑβρις.

292-303:—*ὑποβλήδην*=διακόπτων αὐτὸν (*ὑποβάλλω*).—*οὐτιδανός*· A 231.—*πᾶν ἔργον*=εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—*ὑπέικω*=ὑποχωρῶ.—*ἄλλοισιν δὴ*=εἰς ἄλλοιους οἰουσδήποτε.—*ἐπιτέλλομαι*=προστάζω.—*μὴ γὰρ*=πάντως ὄχι.—*ὄτω*· A 170.—*ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο ἦσιν*=βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω.—*ἐγὼ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ*=ἐγώ, ὡς Ἁχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας.—*μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες*=μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε.—*τῶν δὲ ἄλλων*=ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—*ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις*=δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.—*εἰδ' ἄγε*· συμπλήρ.: *εἰ δὲ βούλει, ἄγε*.—*πειρώμαι*=κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω.—*αἶψα*=ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—*κελαινὸν*=μαῦρον.—*ἐρωέω*=ἐκρέω μὲ δορμὴν.

304-305:—*τῷ γε*=αὐτοὶ οἱ δύο.—*ἀντίβιος*· A 278.—*ἀνστήτην*· δυϊκ. ἀόρ. τοῦ ἀνίσταμαι.—*λύσαν*=διέλυσαν.

β)—Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. *Γειπ*: ἔ*Γειπες*—*ἔειπες*.

—Ὁ ἀόρ. τοῦ *γιγνώσκω* εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν: *γνώω*—*γνώωσι*.

—*Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ὅτι, ἀέκοντος, ἐμοτο*.

γ)—*ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες*: Ὁ Ἀχιλλεὺς γενικεύει τώρα τὴν ὀργὴν τοῦ ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστηρίξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συνένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (*ἴνα γνώωσι καὶ οἴδῃ*).—*τῶν δ' ἄλλων*: Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὡς *γέρα* οἱ Ἀχαιοί.

—*Ἀναγνωρίσατε τὰς βασιλικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν*.

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ

στ. 121 - 160.

α) 121 - 129:—*αὔτε*· *αὔ*=πάλιν, ἔξ ἄλλου.—*λευκώλενος*=ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.—*ἄγγελος*· κτγμ.—*εἶδομαι*=παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς...—*ἡ γαλόως*=ἄνδραδέλφη.—*ἡ δάμαρτος*=οἰκοδέσποινα, σύζυγος. (ρίζ. *δέμ-δόμος* + ἄορ. *ἀοτύω*): Κυρίως = ἡ κομοῦσα τὸν οἶκον.—*τῆν*· ἀναφορ.—*κρείων*· Α 102.—*Δαοδίκην*· παράθεσις εἰς τὸ *γαλόω*, ἀλλὰ καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. *τὴν* ἐτέθη εἰς αἰτιατικὴν.—*τὸ εἶδος*=τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—*ἡ δίπλαξ*=διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (*δίς*+*πλάξ*=ἐπιφάνεια).—*ἐνέπασσεν*· ρ. *ἐμπάσσω*=σκορπίζω, κεντῶ ἔδῳ κ' ἐκεῖ (*πάσσω*).—*ἄεθλος*=ἀγών.—*ἐππόδαμος*=ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής.—*χαλκοχίτων*=ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα.—*ἔθεν*· Α 114.—*ὑπὸ παλαμάων*=κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν.—*ἀγχοῦ*· ἄγχι=πλησίον.—*ὠκέα*· *ὠκεῖα*, Α 58.

130 - 138:—*δεῦρο*=ἔδῳ.—*ἴθι· εἰμι*.—*θέσκελος*=θεόπνευστος,

θαυμάσιος (θεός + κέλουμαι = ὠθῶ). — οἱ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὀλοός = δλέθριος (δλε-δλλυμι). — λιλαιόμαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιτόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρῖν. — ἔαται ἡμαί = κάθημαι. — παρὰ ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ ἔγχειη = τὸ δόρυ (ταράλλ. τύπος τοῦ ἔγχος). — τῷ κε νικήσαντι δοτικ. κτητ. Το κέ ἄοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη γὰ νικήσῃ. — κεκλήσῃ καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἀθρ. α + κοιτη. Πρὸβλ. καὶ ἄλοχος).

139-145: — ὁ ἔμερος = τοῦθος (ἐμείρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τεκ-, τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρὸς (πρὸβ. ἐναογής). — ἡ δόθῶνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ καλύτερα τῆς κεφαλῆς. — τέρην ρεῖνα ρεν = λεπτός, τρυφερός ἡ τέρεν δάκρυ = δάκρυ ἀπὸ τρυφερῶν ψυχῆν, δίκρυ πόνου. — βοῶπις = ἡ μεγαλόφθαλμος (βοῦς + ὀπίξ. ὠπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἡρας. — αἴψα = εὐθύς, γρήγορα. — ὄθι οἶ = ἐκεῖ ὄπου.

146-160: — ἀμφὶ Πρίαμον = μαζί μὲ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κ.λ.π. — ὄζος = κλωτῆ, βλαστός. — πεπνυμένος = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — ἦατο ἦντο ἡμαί Γ 134. — δημογέροντες = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων. — γῆραῖ δοτικ. τῆς αἰτίας. — πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας. — ἀγορητής Α 248. — ἐσθλός = καλός, σπουδαῖος. — ἡ ὕλη = τὸ δάσος. — δεινὸν ἐφεξόμενοι ἔξόμενοι ἐπὶ δένδρῳ. — ἡ ὄψ- ὄπτος = ἡ φωνή. — λειριόεις = λεπτός, γλυκύς (λειριον = τὸ κρίνον. Κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον). — εἰσι ἔημαί = ἀφίνω, βγάζω. — τοῖοι = αὐτοὶ οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί. — ἡγήτωρ = ἡγεμών, προύχων. — ἡκα = χαμηλοφώνως. — οὐ νέμεσις οὐ νεμεσητόν ἐσι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον. Ὑποκμ. τοῦ ἐστί: πάσχειν. — ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα. — αἰνῶς = καταπληκτικά. — εἰς ὄπα = εἰς τὸ πρόσωπον. Κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν. — καὶ ὡς = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν τῆς. — νέομαι = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου. — τὸ τέκος (τίκτω, τοκεὺς) = τὸ τέκνον. — ὀπίσσω = κατόπιν, ὕστερα. — πῆμα λείπομαι = ἀφίνω συμφορᾶς.

β) — Νῶ ἀναγλωσσισθεῖν γραμματικῶς αἱ λέξεις: πολέες, ἔαται, ἦατο.

γ)—**Ἴρις**: Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἥλεκτρας. Ὅταν μεταφέρει μνημόματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς: *πόδας ὠκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδῆνεμος, χρυσοπίτερος*.—**Διοδίκη**: Καὶ ἄλλου ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου.—**μέγαρον**: Τὸ κύριον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένη εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκινόου (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ἤμως ἐδῶ συνεκδοχικῶς νὰ ἐννοῆται ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο εἰς τὸν *θάλαμον*, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθε (*δρῆμιτο ἐκ θαλάμου*). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἴδε εἰς Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, σελ. 4, ἔκδ. 1947 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα**: Ἡ *χλαῖνα* εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ *χιτῶνος*, στερεώνεται μὲ *πόρηνην* καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους**: Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὃ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (*ἔθεν εἴνεκα*).—**χαλκοχίτων**: Βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, σελ. 87, ἔκδ. 1947.—**ἐγχεα μακρὰ πέπηγεν**: Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγγυε εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχήν, τὸν *σανρωτῆρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περιπτώσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαντικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... δρῆμιτο**: Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο της σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποῖαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ οἴη**: Ποτὲ βασίλισσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ *ἀμφιπόλων* καὶ *δμῶν* βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, σελ. 77, ἔκδ. 1947. Αἱ δύο ἀμφίπολοι αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν των ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.—**Σκαιαὶ πύλαι**:

Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστέρα (σκαῖος=ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὁπόθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — *τεττίγεσιν εἰκότες*: Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἄλλὰ εἶναι δύσκολον γὰρ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἐθελεγε εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἡ ὁποία εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστική. Τὸ ἐπίθετον *λειριόεσσα* λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὁράσεως. — *ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν*: Ἄνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τεῖχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐπιμηθῇ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον παρονοιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

στ. 161-190.

α) 161-170: — *ἔφαν' ἔφασαν, ἔφησαν*. — *φωνῇ*=μεγαλοφώνως. Ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἦκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων. — *πάροινθε*=ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο*. — *ἴζεν' ἴζομαι*. — *ὁ πόσις* — *ιος*=ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ρίζ. *ποι-πότις*. Λατ. *pot*—, *possum*). — *οἱ πηοί*=οἱ συγγενεῖς. — *οὔτι*=καθόλου. — *μοι*·δοτ.·κρίσ.=κατὰ τὴν γνώμην μου. — *ἐφορμῶ*·μπτ.=κινῶ ἐναντίον τινός. — *ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης*· τὸ καὶ συνδ.: *ὄρα ἴδη... καὶ ἐξονομήνης*. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρενθ.: *οὔτι... Ἀχαιῶν*. — *ἐξονομαίνω*=ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα. — *πελώριος*=τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ*=τέρας). — *ὄς τίς ἐσσι*·πλαγ. ἐρώτ. — *ὄδε*· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα. — *ἦθς*· ἡεὺς=καλός, ὑπέροχος. — *ἦ τοι*=ἀλήθεια, τῷ ὄντι. — *κεφαλῆ*=κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ μείζονες. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους. — *ἔασι*· *εἰσί*—*γεραρός*=ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής — *γὰρ*=πράγματι.

171-180: — *δίος*=θεϊκός, ὑπέροχος. — *αἰδοῖος ἐσσι*=προκαλεῖς σεβασμόν. — *ἐκνρὸς*·*ἠ*=πενθερός (socer). — *δεινός*=ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ *δεινός* ἐπιτείνει τὴν ἐννοίαν τοῦ *αἰδοῖος*. Ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου. — *ὡς ὄφελεν*=εἶθε, ἄμποτε. — *ἀδεῖν μοι*=γὰ μοῦ ἤρρεσε, γὰρ προτιμοῦσα· ρ. *ἀνδάνω*=ἀρέσκω. — *θάλαμον*·συνεκδχ.=τὸ σπίτι μου. — *γνωτοί*=οἱ συγγενεῖς (ρίζ. *γενε*·*γίγνομαι*). — *τηλύγετος*=νεαρός, ἀγα-

πητός.—*ἡ δμηλική* = αἱ συνομήλικοι.—*ἐρατεινός* = ἀγαπητός.—*τά γε* = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.—*τὸ* = διὰ τοῦτο.—*τέτηκα κλαίονσα* = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα ὁ. *τήκομαι*.—*ἀνείρομαι* = ἐρωτῶ.—*μεταλλάω* = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.—*εὐρὺ κρείων* A 102.—*ὁ δαῆρ -δαέρος* = ὁ ἀνδράδελφος.—*αὔτε* = ἔξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.—*ἔσκε ἦν*.—*κυνῶπις* = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γενικ. *κυνῶπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν : *δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνῶπιδος*.

181-190 :—*ἠγάσσατο τόν ἄγαμαί τινα* = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—*μοιρηγενής* = ὁ γεννηθεὶς μὲ μοῖραν, καλότυχος (*μοῖρα* + *γίγνομαι*).—*ὄλβιοδαίμων* = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (*ὄλβιος* + *δαίμων* = ἡ τύχη).—*ἢ γὰρ νυ* = ἀλήθεια λοιπόν.—*δεδμήατο* = εἶχον ὑποταχθῆ ὁ. *δάμνυμι*—*δαμάω*. Ὁ ὑπερστέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—*κοῦροι Ἀχαιῶν* ὡς καὶ *νῆες Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης.—*αἰολόπωλος*—ἡ ἔχων ταχεῖς πόλους, πολεμιστὴς μὲ γοργὸν ἄλογον. (*αἰόλλω* = κινῶ ταχέως, *αἶολος* + *πῶλος*).—*λαοὶ* = ὑπήκοοι.—*ἐστρατόωντο* = στρατοπεδεύω.—*ἐπίκουρος* = βοήθης, σύμμαχος.—*ἐλέχθην λέγομαι* = συγκαταλέγομαι.—*ἡμαρ -ατος* = ἡμέρα.—*ἀντιάνειραι* = ἴσαι πρὸς ἄνδρα, γυναικες μὲ ἀνδρικήν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—*ἐλίκοπες* A 98.

β) — *Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ φημι μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος;*

— *Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ εἰμί;*

— *Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον ἐστρατόωντο;*

— *Θεοὶ νύ μοι αἵτιοι εἰσιν* : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὠθήσεν εἰς αὐτήν.—*εὐρὺ κρείων* : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται *εὐρὺ κρείων* ὄχι μόνον διὰ τὴν ἑδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (A 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποῖαν ἴσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—*ἀμφοτέρον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής* : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (*ἀγαθός*) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (*αἰχμητής*). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φι

λίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζη πρὸς τοὺς ὁμηρικοὺς ἥρωας. — **Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ. παρὰ τὴν τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α. ἐνδοχώρα διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου. — **Μύθων καὶ Ὀτρεύς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης. — **Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλλην. μυθολογίαν ἦσαν αὐταὶ ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατείας αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περιόπτα ἀγάλματα (Ἀμαζῶν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζῶν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

στ. 191 - 244.

α) 191-202 : **δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ *ἐρέεινε*. — *εἶπ'* ἄγε μοι = ἔλα πές μου. — *τόνδε* . . . *ὄδε*· ὁ Πριάμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ. — *μείων κεφαλῇ*· πρὸ βλ. Γ 168 : *μείζονες κεφαλῇ*. — *ιδε* = καί. — *ιδέσθαι*· συναπτ. πρὸς τὸ *εὐρύτερος ὁμοίωσις* = κάμνει ἐντύπωσιν μὲ . . . — *τὰ τεύχεα* = τὰ ὄπλα (*τεύχω* = ἐτοιμάζω). — *οἱ*· δοτ. κτητ' — *πολυβότετρα χθῶν* = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (*πολὺς + βοτὸν - βόσκω*). — *αὐτὸς δέ*· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ *τεύχεα*. — *ὁ κίλιος* = τὸ κριάρι. — *ἐπιπωλόμαι*· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Θασμτ. τοῦ *πέλεσθαι*. — *αἱ σίτιχες* = αἱ σειραὶ, αἱ τάξεις. — *εἴσκω* = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως *κίλιος ὡς, ἀρνεῖω εἴσκω* γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν. — *πηγεσίμαλλος* = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (*πήγνυμι + μαλλός*). — *οἷς* = πρόβατον. — *τὸ πᾶν - πάεος* = τὸ κοπάδι. — *ἀργεννός*· Γ 141.

199-202 : *ἐκγεγαυῖα*· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπὸ . . . — *πολύμητις* = πολυμήχανος, ἔξυπνος (*πολὺς + μῆτις* = σκέψις· πρὸ βλ. *μητιετα Ζεύς*). — *ἐν δήμῳ Ἰθάκης* = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης. — *κρηναὸς* =

βραχώδης (*κέρας, κράνος, κρανίον*).—*κραναῆς περ εὐούσης*· ἡ ἀντίθ.: ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχήν, εἶναι εὐφρέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—*τὰ μῆδεα*—αἱ σκέψεις.—*πυκνός*—σοφός, φρόνιμος.

203-215:—*πεπνυμένος*· Γ 148.—*ἀντίον ἠῦδα*—ἀπήντησε. ρ. αὐδάω—ὁμιλῶ.—*ἧ μάλα*—ναὶ ἀληθέστατα.—*νημερτής*—ἀλάθητος, ἀκριβῆς (στερ. νη+*ἀμαρτάνω*), κατηγορ. εἰς τὸ ἔπος.—*σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης ἔνεκα ἀγγελίης* *σεῦ*—διὰ τὴν φέρη μήνυμα διὰ σέ. Τὸ *σεῦ* γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἀγγελίης*.—*ξενίζω*—φιλοξενῶ.—*φιλέω*—κάνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἓνα ξένον, φιλεύω.—*φνῆ*—ἔξωτερικὴ ἐμφάνις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210-211.—*ἐδάην*—ἔμαθα, ἐγνώρισα. Ἄορ. ἀχρ ἔνεστ. (ρίζ. *δα-, δαήμων, ἀδαής*).—*μῆδεα πυκνά*· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεῶς περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212-224.—*Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισιν*—ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (Μέσ. ἀορ. β' μτχ. ρ. *ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι*).—*ἔμιχθεν' ἐμίχθησαν*—ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—*στάντων*—δούκις ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος, εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί: ἔξ αὐτῶν δούκις.—*ὑπείρεχεν*—ὑπερείχε.—*ἄμους*· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—*ἄμφω ἐξομένω*· ὄνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ *ἄμφοιν ἐξομένωιν*.—*γεραρός*· Γ 170.—*ὑφαινον μύθους καὶ μῆδεα*—ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ *ὑφαινον* περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—*πᾶσι*—παρουσία ὄλων.—*ἧ τοι*—πράγματι, ἀλήθεια.—*ἐπιτροχάδην*—γογγύρα, σύντομα.—*παῦρος*—ὀλίγος (Λατ. *paulus*).—*λιγώς*—μὲ σαφήνειαν, καθαρά (πρβλ. καὶ Α σ.248«*λιγὺς Πυλίων ἀγορητής*» ὅπου ἴδε καὶ σημ.).—*πολύμυθος*—φλύαρος, πολυλογᾶς.—*ἀφαρμαρτοεπιής*—ὁ δμῶν ἀνοήτως.—*γένει*—κατὰ τὴν ἡλικίαν.—*ὑστερος*—νεώτερος.

216-224:—*ἀναΐσω*—σηκώνομαι. Τὸ ρ. πάντοτε ἐπὶ ὀρητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χοῆσις τῆς εὐκτικῆς.—*στάσκε*—ἴστατο ἐπὶ ἀρκετόν, θαμιστ. ἀορ. τοῦ *ἴσταμαι*—*ὑπαί*· ὑπὸ—κάτω.—*ἴδσκε*· θαμιστ. ἀορ. τοῦ *ὄρω*—*προπρηγνές*—πρὸς τὰ ἐμπρός.—*νωμάω*—κινῶ (*νέμω*).—*ἀστεμφής*—ἀκίνητος (στερ. α+*στέμβω*—*σειώ*).—*ἔχεσκε*—ἐκράτει συνεχῶς.—*αἰδρις*—ἀμαθής, ἄπειρος, ἀδέξιος (στερ. α+*ἴδρις, οἶδα*).—ὁ *φῶς-τὸς*—ὁ ἀνὴρ.—*ζάκοτος*—δουγίλος, ἀπότομος.—*αὐτως*—ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον.—*ὄψ-πός*· Γ 152.—*μεγάλη*—ἡχηρά.—*εἴη*· ἴημι—βγά-

ζω.—*χειμέριος*=χειμερινός.—*ερίζω*=παραβγαίνω.—*οὐ τότε.. ἰδόντες* ἢ σειρὰ τῶν λέξε. : *οὐ γε τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσῆος*.—*ἀγαμαι*=θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν νὰ δμιλῆ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γερασὰ ἐμφάνισις του.

225-244 :—*ἤϋς** Γ 167.—*ἔξοχος*=ἔξέχων, διακρινόμενος.—*τανύπεπλος*=ἔχουσα μακρὸν πέπλον. (*τανυ-*, *τανύω*+*πέπλος*). Κυρ. : ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—*ἔρκος** Α 284.—*ετέρωθεν* εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—*οἱ ἀγοῖ*=οἱ ἡγεμόνες (*ἀγω*).—*ἠγερέσθωμαι*=συναθροίζομαι (*ἀγερ-*, *ἀγείρω*).—*γνοίην κεν*=θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνώρισω.—*καὶ τ' οὔνομα*=καὶ ὄν τὸ ὄνομα.—*μυθοῦμαι*=λέγω.—*δοιῶ*=δύο.—*κοσμήτωρ** Α 16.—*πύξ*=εἰς τὴν πυγμῆν. Ἐπίρρ. (Λατ. pugna).—*αὐτοκασίγνητος*=ὁ αὐτάδελφος.—*τώ** δυϊκ. ἀναφορ. ἄντων.—*μοι** συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἢ ἰδία μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—*γείνατο** *γείνομαι*=γεννώμαι, *γείνάμην*=ἐγέννησα.—*ἐσπέσθην** *ἐσπόμην** ἔπομαι.—*ἐρατεινός** Γ 175. *δεύρω** δεῦρο.—*ἔποντο** πληθ. μετὰ τὸν δυϊκὸν *ἐσπέσθην*.—*νέεσσ' ἐνι' ἐν ναοί*.—*αὔτε** ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*.—*καταδύομαι μάχην*=κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—*τὰ δνειδέα*=αἱ κατηγοραὶ, αἱ ὕβρεις.—*ἄ μοι ἐστίν** τὸ μοι δοκ. ἀντιχαρ.=τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—*κάτεχε** *κατεῖχεν*=ἐκάλυπτε.—*φυσίζοος*=φύουσα σπόρους, γεννήτρα, (*φυ-*, *φύω*+*ζειαί*).—*αἶα*=γαῖα.—*αὔθι*=ἐκεῖ.

β)— Τύποι παρακμ. τοῦ *γίγνομαι*: *γεγάως*, *γεγάασι*.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. *ὑπέρ*: *ὑπεῖρ* καὶ ἐν συνθέσει : *ὑπείρεχε*.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. *ὑπό*: *ὑπαί*, *ὑπο*.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. *πολλάκι* (*πολλάκις*).

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διτιός, *δύο*: *δοιοί* (πληθ.) καὶ *δοιῶ* (δυϊκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ *δεῖδια* (δέδια).

—*Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις*: ἤλυθε, σεῦ, τῶ

γ)—*Διδὸς ἐκγεγαυῖα* : Κατὰ τὸν μῦθον ἢ Ἐλένη εἶχε γεννηθῆ.

ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—*Ἰθάκης κραναῆς περ εἰούσης*: Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἦρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—*σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης*: Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἦλθον εἰς Τροίαν, διὰ ν' ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησε, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—*ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν*: Δὲν ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἢ ὁποῖα εἰς οὐδεμίαν περιπτῶσιν εἶναι ἐπαινετή, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—*ἀλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς*: Οἱ στ. 216-224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεῶς πρὸς *νιφάδας χειμερινὰς* προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—*Ἄλγαντα*: Ἴδε Α 138.—*Ἰδομενεύς... θεὸς ὥς*: Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαίμονα (*ὁπότε Κρήτηθεν ἴκοιτο*) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἢ ὁποῖα καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεομοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.—*Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης*: Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ *Διόσκουροι*, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (*τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φρεΐζοος αἶα*). Ἀλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός, ὥστε διαδοχικῶς ἔμενον ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν.

—*Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας*;

—*Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας τῆς μὲ τὸν Πρίαμον*;

—Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνὴ ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Ε

στ. 1-34.

α) 1—8:—*ἐνθα*· χρόν. = τότε. — *αὖ* = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μεταβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη. — *ἐκδηλος* = περιφανής. — *μετὰ πᾶσιν*· μεταξὺ πάντων. — *δαῖτε*· μτβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἢ Ἀθηνᾶ. — *ἡ κόρυς-θος* = ἡ περικεφαλαία. — *οἱ*· συναπτ. πρὸς τὸ *κόρυθος* ὡς δοτκ. κτητ. — *ἀκάματον* = ἀκούραστον, ἄσβεστον. — *ὄπωρινός* = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — *ἐναλίγκιος* = ὅμοιος. — *λαμπρόν*· ἐπίρρ. = λαμπρά. — *παμφαίνω* = λάμπω, φαντάζω. — *λελουμένος Ὁκεανοῖο* = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὁκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρετ. Κατὰ λέξιν: ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὁκεανόν, ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Ὁκεανοῦ. — *τὸ κάρ-κρατός* = ἡ κεφαλή. — *ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων*· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας: *κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος*. — *ὄρνυμι*· μεταβτ. = κινῶ, ὠθῶ. — *κλονέομαι* = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (*κλόνος* = *κίνησις*, *θόρυβος*).

9-13:—*ἀφνειός* = πλούσιος. — *ἀμύμων* = ἄφογος, εὐγενής (στερ. α + μῶμος). — *ἤστην ἤτην*· δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί. — *πᾶσα μάχη* = κάθε εἶδος μάχης. — *τῶ* = αὐτοὶ οἱ δύο. — *οἱ*· τῷ Διομήδει. — *ἀποκρινθέντε*· ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξίν των. — *ἀφ' ἵπποιον* = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. — *ἀπὸ χθονός*· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *ἀφ' ἵπποιον*. — *ὄρνυτο*· ὄρνυμαι = κινουῖμαι ὀρμητικά, ὀρμῶ.

14-25:—*σχεδὸν* = πλησίον. — *προΐημι* = ἐξαπολύω, ῥίπτω πρὸς τὰ ἔμπρός. — *δολιχόσκιον* = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (δολιχός = μακρός. Τὸ β' συνθ. ἄγνωστον). — *ἀκωκῆ* = αἰχμὴ (ἀκίς-ἀκή. Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκῆ). — *χαλιῶ*· συνεκδχ. ἀντὶ *χαλιῶ ἔργεϊ*. — *τοῦ*· συναπτ. πρὸς τὸ *χειρός*. — *ἄλιον* = μάταιον, χωρὶς ἀποτελεσμα. — *βέλος* = τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὄπλον (βάλλω). — *μεταμάξιον* = μεταξὺ τῶν μαστῶν. — *ᾧσε* = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ρ. ὠθῶ. — *ἀπόρουσε*· ρ. ἀπορούω = πηδῶ μακράν. — *ὁ δίφρος* = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστῆς καὶ ὁ ἠνίοχος, τὸ ἄρμα. — *οὐδ' ἔτλη* = καὶ δὲν εἶχε τὴν τόλμην. — *περιβαίνω* = κινουῖμαι περίξ τίνος, διὰ νὰ τὸν ὑπε-

ρασπίσω, προστατεύω.—**καταμένοι**· μετχ. παθ. ἄορ. τοῦ **κτείνω**.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**: ἢ ἔπαν. **οὐδὲ - οὐδὲ** ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ-
δος**—ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυστο**· **ῥῦμαι**=προφυλάττω· ἄλλος τύπος
τοῦ ῥύομαι.—**ὡς**· τελικ.—**οἱ**=τῷ Ἑφαιστῷ· δοτικ. ἡθ. συναπτ. πρὸς
τὸ γέρον· ὁ γέροντος, ὁ γέροντος, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσεν ὁ Ἑφαι-
στος.—**πάγχυ**=ἐντελῶς, ὅπως διόλου.—**ἀναχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχέω
=λυπημένος, πικραμμένος (*ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχυνμαι*).

25-34:—**ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἐξε-
λάσας**=ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατά-
γειν**=νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον**=τραπέντα
εἰς φυγὴν. ρ. **ἀλέομαι**=ἀποφεύγω.—**ἔχεσφι**· τὰ **ἔχεα**=τὸ ἄρμα.—
δρίνθη· **δρίνω**=διεγείω, κινῶ.—**θοῦρος**=δρμητικός, σφοδρός.—
βροτολοιγός=ἀνθρωποφθόρος (*βροτός+λοιγός*).—**μυιφόνος**=μο-
λυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης**=καταστρέφων
τείχη.—**μάχναμαι**=μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**δρέξῃ**· **δρέγω**=προσ-
φέρω, παρέχω.—**νώϊ**=ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι**=ὑποχωρῶ, ἀποσύ-
ρομαι.—**μῆνις**· A 1.

β) —Παρατατικός τοῦ *εἶμι* εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. *ἐσ*·
ἦσθην.

—Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου: *ἀπόκρινθέντε*.

—Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός: *ἀδελφεός, ἀδελφειός*.

—Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *παμφαίνῃσι, ἔχε-
σφι, νῶϊ*.

γ) —**Διομήδης**: Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τῆς πόλεως τοῦ
Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς
διαφόρους ἥρωικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν
τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν
πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστὲρι ὀπωρινῶ**: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὀ-
ψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα
εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς *ὀπώρας* ἣτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου.
Ἄνατέλλον ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον δρίζοντα παρέχει εἰς τὸν
ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ

ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ὑδάτων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—*Ἰππους ἐξελάσας*: Οἱ Ἴπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν Ἴππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

στ. 35-83.

α) 35-42: —*θοῦρον*· Ε 30.—*καθεῖσεν*—ἔβαλε νὰ καθίση ἔνεργ. ἀόρ. τοῦ *καθίζομαι*.—*ἠΐθεντι*· *ἠΐοις*=ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην. Ἐπίθ. τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—*κλίνω*=κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—*ἐλεναίρω*.—*ἀρχός*=ἀρχηγός.—*ἐκβαλε*=ἔξεπέταξε.—*στρεφθέντι*=ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—*τὸ μεταφρενον*=τὸ μεταξὺ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἢ ράχη.—*ἐν...πῆξε*· ἐνέπηξε.—*μεσσηγὺς*=εἰς τὸ μέσον, μεταξύ.—*διά...ἔλασσε*=διεπέρασε.—*δουπέω*=κάμνω κρότον (*δοῦπος*=ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἠχοποιήτος).—*ἀραβέω*=βροντῶ (*ἄραβος*=ὁ κτύπος).

43-58: —*ἐνήρατο*=ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ρ. *ἐναίρω*.—*ἐριβῶλαξ*· Α 155.—*ἐλληλούθει*· *ἐλληλούθει*.—*δουρικλυτός*=περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (*δόρυ*+*κλύω*=ἀκούω).—*νύξε*· *νύσσα*=κτυπῶ.—*ἐπιβησόμενον*=τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο ν' ἀναβῆ. —*ἤριπε*· *εἰρίπω*· ἀμετρ.=πίπτω.—*τὰ ὄχρα*· Ε 28.—*ὁ σότος*=τὸ σκότος.—*ἐσύλευον*· *συλεύω*=ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμόν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ *συλάω*).—*αἴμων*=ἔμπειρος.—*δξυνόεις*=σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ *δξύς*).—*ἄγρια πάντα*=κάθε ἀγρίμι.—*τά τε τρέφει*· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—*χραῖσμε*· Α 28.—*ιοχέαιρα*=τοξεύτρα (*ἰός*=βέλος+*χέω*).—*ἐκηβολίαι*=αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἢ τέχνη τοῦ τοξεύειν.—Πρβλ. *ἐκηβόλος* Α 21.—*ἦσιν*· δοτικ. τοῦ κατὰ τι.—*ἐκέκαστο*· *καίνυμαι*=διακρίνομαι, ἐξέχω.—*δουρικλειτός*=ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἔνδοξος πολεμιστὴς (*δόρυ*+*κλέω*, *κλείω*, *κλέος*).—*ἔθην*· Α 114.—*οὔτασσε*· *οὐτάω* ἢ *οὐτάζω*=πληγῶνω, κτυπῶ.—*μεσσηγὺς...ἔλασεν*· Ε 41.—*ἤριπε*· Ε 47.—*ἀράβησε*· Ε 42.

59-68: —*ἐνήρατο*· Ε 43.—*τέκτων*=ὁ τεχνίτης.—*δς*· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀναφέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—*χερσίν*· συναπτ. πρὸς τὸ *τεύχειν*.—*δαίδαλα*=κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα—*ἔξοχα*=ἔξαιρετικά.

Ἐπίρο.—*ἐφίλατο*. *ἐφίλησε*.—*Ἀλεξάνδρω* δοτικ. χαριστική.—*τεκνήνατο* *τεκταίνομαι*=κατασκευάζω.—*ἔσαι νῆες*=πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—*ἀρχεκάκους*=ποῦ ἔγιναν ἢ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—*οἱ τ' αὐτῶ*=καὶ ἑαυτῶ.—*οὔτι*=οὐδόλως.—*θέσφατα*=προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (*θεός+φατός, φημί*).—*καταμάρπτω*=καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—*διαπρὸ ἀντικρού* ἢ αἰχμὴ διεπέρασεν διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγήκεν ἔμπρὸς κατὰ τὴν *κύστιν*.—*ἡ κύστις -εως*=ἡ οὐροδόχος κύστις (*κύω*=φουσκώνω).—*ἤλυθε*=διήλυθε.—*ἀκωκή* E 16.—*γνύξ*=εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (*γόνυξ=γνύξ*).—*οἰμῶζω*=βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69-75:—*ἔπεφνε*=ἐφόνευσε (ρίζ. *φεν-φόνος*).—*ἔα*=πράγματι, σ' ἀλήθεια.—*πύκα*=μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—*ἴσα*=ἔξ ἴσου.—*χαριζομένη*=διὰ τὴν εὐχαριστήσιν.—*κατὰ ἰνίον*=εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—*ἀν' ὀδόντας*=μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—*ὑπὸ γλώσσαν*=εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.—*ἡ κονίη*=ἡ σκόνη.—*ἔλεν δδοῦσιν*=ἐδάγκασε.

76-83:—*ἀρητήρ* A 11.—*ἐτέτυκτο*=εἶχε γίνει, ἦτο' ρ. *τεύχομαι*.—*τίετο* *τίω*=τιμῶ.—*ἀγλαός*=μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—*μεταδρομάδην*=ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—*τὸ φάσανον* A 190.—*ἀΐξας* Γ 216.—*ἀπὸ δ' ἔξεσε*=ἀπέκοψεν εὐκόλως.—*ἔσσε* A 104.—*πορφύρεος*=αἵματωμένος, σκοτεινός.

β) —Μέσος ἄορ. τοῦ *φιλῶ* μὲ ἐνεργητ. σημασι.: *ἐφίλατο*.

—*Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: στήθεσφι, ἦσιν, ἔσσε.*

γ) —*ἐπὶ ἠϊόνετι Σκαμάνδρω*: Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ξάνθος.—*Ἀλιζῶνες*: Λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ. ἦλθον ὡς ἐπίκουροι (*σύμμαχοι*) νὰ πολεμήσουν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816-877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου. — *Μήνες*: Λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς τοῦ Τρώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.—*Τάρνη*: Πόλις τῆς Λυδίας διαρρομένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τρώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις. — *Μηριόνης*:

Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην, ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὄλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (B 627).—**Θεανώ**: Ἰέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (B 736).—**ἀρητήρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Εἰάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τοῦτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

—*Μὲ ποίους φρασαικούς τρόπους παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν σιγμὴν τῶν θνησκόντων;*

στ. 84 - 132.

α) 84-95: — **πονέομαι** = εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι. — **ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή. — **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** — Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: **οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετεῖη**. — **ποτέροισι μετεῖη**· μετὰ ποτέρων εἶη. — ἡέ-ἦ· εἶτε-εἶτε. — **ὀμιλέω** = συναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους. — **θῦνε**· θύνω. = ὄρω. — **ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον. — **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκομένος. — **χείμαρρος** = ὄρη-τικός (χειμα-χειμῶν + ὄρω, ρέω). — **ῶκα** = γρήγορα, (πρβ. ὠκύς). — **ἐκέδασσε**· κεδάννυμι = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι). — **γέφυρα** = πρόχωμα. — **ἄρα** = φυσικά. — **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα, στερεὰ προχώματα. ρ. εἶρω. — **ἰσχανάω** = κρατῶ-συγκρατῶ. — **ἡ ἄλωη** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος. — **ἐριθλήης** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι + θηλ-θάλλω). — **ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν. — **ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως. — **ἐπιβρίση**· ἐπιβρίθω = ἐπέρχομαι βαρῆς. — **ὄμβρος** = ἡ βροχή. — **ἔργα** = καλλιεργημένα ἐκτάσεις. — **αἰξήδης** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας. — **ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὄρημν τοῦ Τυδεΐδου. — **κλονέοντο**· Ε 8. — **μίμνον**· μίμνω = ὑπομένω.

94-105: — **τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ. = ἄλλ' ὅταν... — **ἐνόησε**· νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω. — **αἶψα** = ταχέως, ἀμέσως. — **ἐπιταίνετο**· υἰαίνω = τεντώνω (κατ' ἀναδίπλ. ἐκ τοῦ τείνω). — **ἐπαΐσσοντα** = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν

στιγμὴν ὄρμοῦσε πρὸς τὰ ἔμπρός. (ο. *αἴσω*: Γ 216).—*τὸ γυάλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπιατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπιατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ο. *πετάννυμι*).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—*ὁ δῖστος* = τὸ βέλος.—*παλάσσετε*: ο. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπι* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν.—*ἄθω* = φωνάζω.—*ὄρνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.—*κέντροες ἵππων* = ἱππεῖς ἕξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχῆσσεσθαι ἀνεχομαι* = ἐτεδὸν = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—*ᾤρσε* ὄρνυμι.—*ἄναξ Διὸς υἱός*: ἔνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνύμενον*: ἀπόρνυμαι.

106 - 120: — *τὸν δὲ* = αὐτὸν ὄμως.—*ἀναχωρῶ* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανηῖον*: Ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄρμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ο. *πέσσω*). Κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ὄφρα μοι ἐρύσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (ἐρύω = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτικ. ; — *καθ' ἵππων*: ἀπ' ἵππων.—*ἄλτο*: ἄλλομαι = πηδῶ (ρίζα *σαλ*-*Λατ.* *salio*).—*διαμπερὲς* = πέρα καὶ πέρα: ἐπίρρ. (*διὰ* + *ἀνὰ* + *πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρηγτικῶς.—*στρεπτός* = πλεκτός (*στρέφω*).—*χιτῶν* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἠῤατο*: ἠρῶμαι = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθι*: Α 37.—*αἰγίλοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα: ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἀτρυτώνη* = Ἀκαταμάχητος, Ἀνίκητος. Ἐπίθ. Ἀθηνᾶς (στερ. *α* + *τρύω* = *δαμάζω*).—*μοι καὶ πατρί: καὶ τῷ ἐμῷ πατρί*.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γγώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος* = ἐχθρικός.—*φίλαι: φιλῶ*: πρβλ. *ἐφίλατο*: Ε 61.—*ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἐλθεῖν*: ὑποκμ. : *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132: — *γυῖα* = τὰ μέλη.—*ἔθηκε: τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*: τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα: ἵημι* = ρίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχσεκε* = εἶχε πάντοτε: θαμιστ. τοῦ *ἔχω*.—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—*ὁ ἱππότα* = ὁ ἱππεύς.—*ἡ ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν*: ἦν ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—*αὔκε: εἰ ἄν* = ἐάν.—*πειρώμενος*: ἡ μηχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—*τὴν γε* = αὐτὴν βέβαια.—*οὐτάμεν: οὐτάω, οὐτάζω* = πληγώνω. Ε 56.

- β) — Μικτὸς ἄορ. τοῦ *βαίνω* : *ἐβήσετο*, προσκτ. *κατα-βήσεο*.
 — Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : *ἄλλο-ἄλλο*.
 — Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *κλυθι*, *ἱππότα*,
ἐπῆεν, *οὐτάμεν*.

γ) *Δυκάονος ἀγλαδὸς υἱός* : οὗτος ἦτο ὁ περιφνημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνε αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινε ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδε καὶ περίληψιν). — *θώρακος γύαλον* : ὁ θώραξ τῶν ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἴδε κατωτέρω *σιρπειτοῖο χιτῶνος*) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ *γύαλα*. — *δυστός* ἢ *βέλος* : εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν *αἰχμὴν*, τὸ *ξύλον* καὶ τὸ *πιερὸν* (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτή, ἔπρεπε ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρσε ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος *διαμπερές*, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν, πού εἶχεν ὅταν ἐτρούπησε τὸν ὄμον τοῦ Διομήδους. — *Σθένελος* : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μασὺ μὲ τὸν Διομήδη ἄγοντα στόλον ὀγδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροιζήνα, Ἐρμιόνην, Αἴγινα κ.ἄ. βλ. Β 564). — *ἄχλυν δ' αὔξλον* : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνῃ τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότητα τῆς εἰκόνας* (στ. 87 - 94).

στ. 133 - 165.

α) — 133 - 143 : — *ἐξαὔτις* = ἐκ νέου, πάλιν. — *πρόμαχοι* = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς. — *ἐμίχθη* = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ρ. *μίνυμαι*. — *καὶ πρὶν περ* = μολονότι καὶ πρὶν. — *μεμαῶς* = ἐπιθυμῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νά..., *μέμονα* παρακμ. μὲ σῆμ. ἐνεστ. — *δῆ*

τότε=τότε πλέον, τ. ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε, ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—*τρὶς τόσσον*=τριπλάσιον.—*ὄν ῥα*=τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ.—*εἰρόποκος*=πυκνόμαλλος (*εἶρος*=μαλλί+*πόκος*=τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων *πόκος* μαλλιῶ.—*ἐπ' ὄϊεσσι* συναπτ. πρὸς τὸ *ποιμὴν*.—*δίεσ* Γ 198.—*χραύση* κραύω=κρατσουνίζω, ἔλαφρῶς πληγώνω.—*αὐλῆς τοῦ ἔρκου* τῆς αὐλῆς.—*αὐλῆ*=στάνη, τὸ μαντρί.—*ὑπεράλμενον*=τὴν στιγμὴν ποὺ ὑπερπηδᾷ.—*οὐδὲ δαμάσση* ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *χραύση μὲν*=τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—*τοῦ* τοῦ λέοντος.—*ῶρσεν* ῶρνυμι.—*προσαμύνω*=δίδω βοήθειαν.—*κατὰ σταθμούς*=εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—*δύεται* δύομαι=χώνομαι.—*τὰ δέ* ἐνν. *μῆλα*=πρόβατα.—*ἐρῆμα*=ἀπροσπάτευτα.—*φοβεῖται*=τρέχουν ἐδῶ κι' ἐκεῖ.—*αἱ μὲν δῖες*=προβατίνες.—*ἀγχιστυναί ἐπ' ἀλλήλησι*=μαζὶ ἢ μία πάνω στὴν ἄλλη (ἄγχι).—*κέχυνται*=εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ρ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—*ἐμμεμάως*=μὲ πολλὴν ὀρμὴν.—*βαθεῖα αὐλῆ* λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλῆ λέγεται βαθεῖα.—*ὡς μεμαὼς*=μὲ τόσον μένος.

144-151: — *ὁ μαζός* πρβλ. *μεταμάζιον*. Ε 19.—*χαλκήρης*=χάλκινος.(*χαλκός*+*ἀραρίσκω*).—*κλῆ' ἰ' δα*=κατὰ τὴν κλεῖδα.—*ἔεργαθεν* παρατατ. τοῦ *εἶργω*=χωρίζω.—*μετοίχομαι*=πηγαίνω πρὸς.—*ὄνειροπόλος*=ἐρμηνευτῆς ὄνειρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. *ὠϊονόπος* Α 69).—*τοῖς οὐκ... ὄνειρους* ἢ σειρὰ τῶν λέξε.: ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—*ἐξεναρίζω*=ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἤτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς=φονεύω.

152-158: — *τηλυγέτω* Γ 175.—*τείρετο*=ἔταλαιπωρεῖτο *τείρω*=κατατρώχω, ἔξαντλῶ.—*λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι*=νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—*ἐξαίνυτο* *ἐξαίνυμαι*=ἀφαιρῶ, βγάζω.—*ὁ γόος*=ὁ θρῆνος.—*τὸ κῆδος*=τὸ πένθος, ἢ λύπη.—*λυγρός*=θλιβερός.—*οἱ χηρῶσται*=οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι. (Λατ. heres-dis).—*διὰ δατέοντο*=διεμοιράζοντο.

159-165: — *λάβε*=ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: *τὸν παρέλαβε*.—*ἐν βοῦσι*=μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν: Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς. *θροῶν* *θρόσσω*=πηδῶ.—*ἄξην* ἄγνυμι=σπάζω, συντριβῶ.—*ἡ πόρτις -ιος*=τὸ δαμάλι.—*ἡ ξύλοχος*=ἡ λόχη (ξύλον+ἔχω).—*ἐξ ἕπιων βῆσε*=τοὺς ἠνάγκασε νὰ

πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—*κακῶς*=βιαίως, συναπτ. πρὸς τὸ *βῆσε*.—*ἀέκοντας*· ἄκοντας, ἤτοι ἀφοῦ προηγῆθη πάλη.

β)—Αἰολικὸς τύπος *χραύω* ἀντὶ *χράω*.

—Κατάληξις παρατατικοῦ - *αθεν*: *ἐέργαθεν*.

γ)—*δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος*: Ἡ ὁρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς αὐξάνει συγχεῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργείου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρωῶας.—*ξίφος*: Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἴδε Α 194, πραγμ.

—*Νὰ κριθῆ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα*, στ. 136-142 καὶ 161-162.

στ. 166 - 238.

α) 166 · 178:—*ἀλαπάζω* = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—*αἰ σίχες*: Γ 196.—*ὁ κλόνος*: Ε 8.—*ἐγχειάων*· ἡ *ἐγχείη*. Γ 137.—*δίζημενος*· *δίζηναι* = ζητῶ.—*ποῦ τοι*· *τὸ τοι* δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—*τὸ κλέος*· τὸ ὁποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—*ῶ κλέϊ*· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *ερίζεται*.—*ερίζομαι*=συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—*ἐνθάδε*· εἰς τὴν Τροίαν.—*ἔφες*· *ἐφήμι*=ρίπτω ἐναντίον.—*ἀνέχω χειρῶν*=προσεύχομαι.—*ὅστις ὅδε*=ὁποῖος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—*καὶ δὴ*=καὶ ἤδη.—*ἔοργα*· παρακ. τοῦ *ἔρδα*=κάμνω.—*ἔσθλδς*=ἔσθοχος, γενναῖος.—*λύω γούνατα*=φονεύω.—*εἰ μὴ*=ἐκτὸς εἰάν.—*κοιτεσσάμενος*· *κοιτέω*. Α 181.—*ἰρῶν*· *ἰερά*=αἱ θυσῖαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμένοι θυσῖαι. Γεν. αἰτίας.—*χαλεπὴ δέ*· τὸ δέ = γάρ.—*ἐπι*· ἔπεται=γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179-191:—*βουληφόρος*· Α 144.—*δαῖφρων*=ἔμπειρος μαχητῆς (*δα-δαῖναι*, *δαήμων*+*φρήν*).—*πάντα*=κατὰ πάντα.—*εἴσκω*=παρομοιάζω.—*ἀσπίδι*· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—*γιννώσκων*=ἀναγνωρίζων.—*αὐλῶπις τρυφάλεια*=περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα. (Βλέπ. εἰκ. 4).—*σάφα*· *σαφῶς*=ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—*ἀνευθε*=μακράν, χωρὶς· *ἀνευθε θεοῦ*=χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—

μαίνεται τάδε=ἔχει τόσην ὀρμήν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—**νεφέλη*** δοτκ. ;—**εἰλυμένος*** εἰλώ=τυλίγω, σκεπάζω.—**τούτου*** ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.—**κιχήμενον**=τὴν στιγμήν πού τὸν εὗρισκε* ρ. **κιχάνω**—**κίχημι** Α 26.—**ἔτραπεν*** ἔτρεπεν.—**ἄλλη**=εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.—**ἦδη**=πρὸ ὀλίγου.—**γάρ*** αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεᾶν.—**ἐφάμην**=εἶπα, ἐπίστευσα.—**Ἀἰδωνῆ*** σπᾶν. τύπος τοῦ Ἄϊδι Α 3.—**προΐαψεν*** Α 3.—**ἔμψης δὲ**=καὶ μὲν ὅλα ταῦτα.—**κοιήεις**=θυμωμένος* συμπλ. **ἐμοί**.

192-205: — **οὐ παρέασι*** οὐ πάρεσί (μοι) = δὲν ἔχω ἔδῳ.—**κ' ἐπιβαίην*** τὸ κε: δυνητ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.—**ἀλλὰ που*** ἀλλὰ βέβαια.—**πρωτοπαγῆς*** μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (πρῶτον+πήγνυμι).—**νεοτευχῆς**=μὲ καινούργια ἔξαρτήματα (νέον+τευχος). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὕλικόν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦτο καινουργῆς.—**οἱ πέπλοι**=ὑφάσματα, καλύμματα.—**πέπτανται*** πετάννυμαι=ἀπλώνομαι.—**πάρ δέ σφιν ἐκάστω*** παρ' ἐκάστω δὲ τούτων.—**δίζυγες**=συνεξευγμένοι.—**τὸ κρῖ**=ἡ κριθὴ.—**ἐρέπτομαι**=βόσκω, τρέφομαι.—**αἱ ὀλόρα*** εἶδος δημητριακῶν.—**ἦ μὲν**=καὶ ὅμως. Ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **ἦ μὲν γέρον** αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ.—**ποιητὸς**=καλοκαμωμένος.—**ἐμβεβαῶτα*** ρ. ἐμβαίνω.—**ἀρχεύω**=εἶμαι ἀρχηγός.—**ὕσμινη** Ε 84.—**ἦ τ' ἂν πολὺν κέρδιον ἦεν**=καὶ θὰ ἦταν πολὺ καλύτερον, ἔνν.: **εἰ ἐπιθόμην**.—**φείδομαι**=προσέχω, φοβοῦμαι.—**δεύομαι**=χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—**εἰλομένων*** εἶλω=συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.—**ἔδμεναι*** ἔδω=τρῶγω.—**ἄδην**=ἄφθονα.—**τόξοισι*** τόξῳ. Ὁ πληθ. διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—**πίσυνος*** πεποιθὸς=διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.—**ὀνήσειν*** ὀνίημι=ὠφελῶ, ἔξυπηρετῶ.

206-216: **ἦδη**=πρὸ ὀλίγου.—**δοιοῖσιν**=ἐναντίον δύο.—**ἀτρεκέες**=ἀληθινόν, πραγματικόν.—**ἔσσεα*** σέσω=κάμνω νὰ τρέξῃ.—**ἦγεῖρα μάλλον**=τοὺς ηὔξησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—**τῷ δα**=ὥστε λοιπόν.—**ἦ αἶσα**=ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—**πάσσαλος**=παλοῦκι, χρομαστᾶρι.—**ἀγκύλος**=καμπυλωτός, κυρτός.—**τῷ**=ἐκεῖνῳ.—**φέρω χάριν**=χαρίζομαι.—**ὕψηρες*** ὑψηρέφης=μὲ ὑψηλὴν στέγην.—**ἀλλότριος φῶς**=ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—**διακλάσας κλάω**=σπάζω, κομματιάζω.—**ἀνεμῶλιος**=ἀνωφελής* κατηγρη.—

ὀπηδεῖ·ὀπηδέω=ἀκολουθῶ·ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα)=τὰ φέρνω μαζί μου.

217-228:—ἀγός=ἡγεμών.—οὕτως=μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν, μὲ τόσον παράπονον.—πάρος=πρίν.—οὐκ ἄλλως ἔσσεται=δὲν θὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, δὲν θ' ἄλλάξῃ ἢ τύχῃ τῆς μάχης.—νώ=ἡμεῖς οἱ δύο ὑποκ. τοῦ πειραθῆναι.—ἐπι τῷδε ἀνδρὶ συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.—σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ σῶμα πρὸς σῶμα.—ἀντιβίην=μὲ ὄλην μας τὴν δύναμιν.—τὰ ἔντεα=τὰ ὄπλα.—πειρηθῆναι=νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—οἶοι=τί εἶδους εἶναι.—Τρωῶοι ἵπποι=οἱ ἵπποι τοῦ Τρωός.—πεδίοιο· συναπτ. πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.—κραιπνὰ=πολὺ γρήγορα. Ἐπίρρ.—φέβομαι=φεύγω.—τῶ=αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—σαώσετεον· μέλλ. τοῦ σαῶ (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σῶζω Α 32).—εἰ περ ἂν αὐτε=ἂν τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.—δρέγω· Ε. 33.—σιγαλόεις=λαμπρός.—δέδεξο· δέχομαι=περιμένω νὰ ἀναμετροηθῶ μὲ κάποιον.—μέλει μοι τι=ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229-238:—μᾶλλον=καλύτερα.—ὑφ' ἠνιόχῳ=ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν ἠνιόχου.—οὔσετον· δυϊκός.—φέβομαι· Ε 223.—ματάω=δισταζῶ, ἀπὸ φόβον δὲν κινουῖμαι.—ἐκφερρέμεν· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντμ. ἡμᾶς.—φθόγγος=φωνή.—ποθέοντε· αἰτιολ. μτχ.—ἐπαίξας νῶϊ αὐτῶ=δρομήσας ἐναντίον ἡμῶν τῶν ἰδίων.—κτείλη καὶ ἐλάσση· συνεχίζεται ἡ ἐνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσειον.—ἐλάσσω· ἐλάω=κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—μώνυχας=ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατοὺς (ρίζ. σμ. τοῦ εἶς+ὄνυξ).—ἐλαύνω=σύρω, ὀδηγῶ.

β)—Τὸ ἐπίθ. ἱερὸς εἰς τύπους: ἱρόν, ἱρά, ἱρή κτλ.

—Ἐνεργητ. ἄορ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ-: ἔτραπον.

—Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς -μι: βεβαῶς (πρβλ. μεμαῶς).

—Ἐπικὸς ἀόριστος καὶ μέλλον τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ: δέδεξο, δεδέξομαι.

—Ν' ἀναγνωρινοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ἴμεν, ἔνι, δευοίατο, παρῆσι.

γ)—Αἰνείας: Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενὴς

τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδρείοτατος ἦρωσ τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἕξ ἀρχῆς μετέσχεν εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἄφροδιτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζουσι κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέρην παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχησ τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου ἢ *Αἰνείας*.—*ἑρῶν μηνίσας* : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὁποίαν ἔταξαν. (Πορβλ. καὶ Α 65).—*ἀσπίδι γιγνώσκων ἀυλώπιδι τε τρυφαλείῃ* : Αἱ πανοπλίαι τῶν ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουσι εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτῆν γ' ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἦρωσ. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαίτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.—*ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται* : Ὑφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.—*ἵππων φειδόμενος* : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του, μήπως πεινάσουσι εἰς τὸ πολιορκημένον Ἰλίον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἄλλαχοῦ εἰς τὴν ὀμηρικὴν ποίησιν.—*ἐμεῖο κάρη τάμοι* : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται «*νά μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν...*». Ὁ Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν φρικτὴν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει, ὅτι κατὶ, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.—*Τρωῶι ἵπποι* : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρώα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱόν του Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασεν καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.—*ἐγὼ δὲ ἵππων ἀποβήσομαι* : Ὁ Αἰνείας ἕως τώρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξη, ἂν θὰ ἠνιοχῆ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μετὰ τὸν Διομήδην, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῆν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβουῖν ἄρματος, ὁ ἕνας θὰ ἐκτελέσῃ χρῆθ ἠνιόχου. Συνήθως ὁμοῦ δὲ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

στ. 239 - 273.

α) 239 - 250: — *ποικίλος* = στολισμένος. — *ἐμμεμαῶτε* Ε 142. — *ἔχον* = διηύθυναν. — *κεχαρισμένος* = αγαπημένος. — *ἐμῶκεχαρισμένη θυμῶ* = φίλε τῆς καρδιάς μου. — *ἄνδρ(ε)*· δυϊκ. — *ἴνα* ἴς ἰνός = νεῦρον, δύναμις. Πρβλ. καὶ *ἴφι ἀνάσεις* Α 38. — *ἀπέλεθρος* = ἀμέτροτος. — *ὁ μὲν...* *Αἰνείας* δέ· ἐπιμερισμός εἰς τὸ ἄνδρ. — *εὔχομαι* = καυχῶμαι. Ἡ συνήθ. περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του: *εὔχομαι*. *ἔμμεναι* = εἶμαι. — *ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο*· ποιητικὸς πλεονασμ. ἀντί: *ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο*· ρ· *ἐκγίγνομαι*. — *χάζομαι*· Ε 34. — *μηδέ μοι*· τὸ μοι δοτκ. ἠθικὴ εἰς τὸ *θῦνε*. — *οὕτω*· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα. — *θῦνε*· Ε 87. — *τὸ ἤτορ* = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259: — *ὑπόδρα*· Α 148. — *μῆ τι ἀγόρευε* = μὴ κήνης κἀνένα λόγον. — *φόβος*· = φυγῆ. — *σὲ πεισέμεν*· ἀντικμ. *ἐμέ*. — *γενναῖον* = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου. — *άλυσκάξω* = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ *άλυσκα*). — *καταπτώσσω* = μαζεύομαι, ζαρώνω. — *ἐμπεδος* = σταθερὸς (*πέδον* = ἔδαφος). — *ὀκνεῖω* = διστάζω. — *καὶ αὐτως* = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῆ. — *τρεῖν*· *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ *τρέσας* = ὁ λιποτάκτης). — *τούτῳ*· ἀντικμ. τοῦ *ἀποίσειον*. — *πάλιν* = ὀπίσω· — *ἀποίσειτον*· ρ. ἀποφέρω = φέρω ὀπίσω. — *ἀφ' ἡμείων*· ἀπὸ τὰ χέρια μας. — *εἴ γ' οὖν* = ἐὰν βεβαίως. — *ἔτερος* = ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273: — *πολύβουλος*· ὁ ἔχων πολλὰς βουλὰς, ἐφευρετικὸς. — *ἐρυνκαέω* = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ *ἐρύκω*). — *ἡ ἀντυξ* = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δίφρου (ἴδε πραγμ.). — *τεῖνας ἡνία* = ἀφοῦ προσδέσης τὰ ἡνία. — *Αἰνείαιο*· συναπτ. πρὸς τὸ *ἵππων*. — *ἐπαίξαι ἵππων* = νὰ δομήσης εἰς τοὺς ἵππους. — *μεμνημένος* = χωρὶς νὰ ξεχάσης. — *μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς* = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐϋκν. Ἀχαιῶν. — *τοί*· βεβαιωτ. = ἀλήθεια. — *εὐρύοπα* = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (*εὐρὺ* + ρίζ. *δο-δοσε-δπ.*). — *ποινή* = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις. — *οὕνεκα* = διὰ τὸν λόγον ὅτι. — *ὑπ' ἠώ*... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον. — *τῆς γενεῆς*· γενικ. διαιρετ. — *ὑποσχῶν* = ἀφοῦ ἐξευγάρασε μὲ ἄρρενας ἵππους. — *ἡ γενεθλή* = τὸ γένος, ἡ ράτσα. — *αὐτός*· ὁ Ἀγχίσης. — *ἀτιτάλλω* = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (*ἀτάλλω*, *ἀταλός* = παιδικός). — *μήστωρ φόβοιο* = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ φυγὴν, ὁ

προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β)—Παρακείμε. β' τοῦ ἐκγίγνομαι: ἐκγέγαα. (Ποβλ. καὶ ἐκγεγαυῖα: Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός: υἱός.

— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: μεμαῶτε, Αἰνεῖαιο, εὐρύοπα, ἔασι.

γ)—ποικίλα: Τὴν διακόσμησιν τῶν ἄρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν μόνον θαύματα πλούτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης. — οὐ γὰρ μοι γενναῖον: Ὁ Ὅμηρος διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν των παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δύναμιν ἀσκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ 444 τὸν λόγον τοῦ Ἑκτορός: «μάθον ἔμμεναι ἐσθλός». — ἡ ἀντυξ: Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὁσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστήν.

στ. 274-317.

α) 274 - 285:—τὰ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας.—δαῖφρων, Ε 184. — ἀγαυός = λαμπρός, ἔνδοξος. — ἡ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν...—βέλος ὠκνὸν = τὸ ταχὺ βλήμα.—πιρκός δῖστός· ἔπεξ. τὸ βέλος· Ε 110 καὶ Α 51: βέλος ἔχεπενκές.—αἴ κε τύχωμι=ἴσως ἐπιτύχω.—ἡ ρα=μ' αὐτοὺς τοὺς λόγους. — ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δολιχόσιμον· Ε 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—διαπρὸ πταμένη=ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα. — τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του. — ἄυσε· Ε 101. — ὁ κενεῶν=ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενός=ὁ κούφιος). — ἀνσχῆσεσθαι· Ε 104.—τὸ εὖχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286-296:—ταρβέω = φοβοῦμαι. — ἡμβροτες· ἄορ. τοῦ ἀμαρ-

τάνω—ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—**οὐδ' ἔτυχες**—ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμυροῖες.—**σφῶϊ'** ὑποκείμε. τοῦ ἀποπαύσεσθαι=σεῖς οἱ δύο.—**μέν...γέ'** οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μ' ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...—**ἄσαι**—ῥ. ἄω=κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—**ταλαύρινος**—ἀπτότητος, ἀτρομέτης. Ἐπίθ. τοῦ Ἄρως.—**ἴθυνε**—κατηύθυνε.—**ῥίνα**—πρὸς τὴν ρίνα.—**ἐπέρησεν**—διεπέρασε.—**πρυμνός**—ἔσχατος, κατὰ τὴν ρίαν.—**ἀτειρής**—ἀκατάβλητος, σκληρός.—**ἐξελύθη**—ἐθροῦσθη.—**νείαιτος**—τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν.—**ὁ ἀνθερῶν**—τὸ πηγούνι.—**στ.** 294 ὡς E 58.—**παμφανόων**—στιλπνός, ποῦ λαμποκοπᾷ.—**παρατρέω**—παραμερίζω φοβισμένος.—**αὔθι**—ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297-310:—**ἀπόρουσε**—ἐνν. τοῦ ἄρματος. ῥ. ἀπορούω. E 20.—**ερυσαίω**—ἐρώω=σύρω, τραβῶ.—**ἀμφὶ βαῖνε**—πρὸς E 21: περιβῆναι.—**ἀλκί·ἀλκῆ**—ἢ ἀλκή—ἢ δύναμις, ἢ ῥώμη—**πρόσθε**—συναπτ. τῶ οἱ—**πάντος εἴσην**—ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσην ἀπόστασιν ὅλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—**ὅστις ἀντίος ἔλθοι**—ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—**σμερδαλέα**—ἐπίρρ.=φοβερά.—**ἰάχω**—ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.—**τὸ χερμάδιον**—ἢ πέτρα.—**μέγα ἔργον**—κάτι πολὺ δύσκολον, μὴ δύσκολη δουλειά.—**ῥέα·ῥεῖα**—ῥαδίως.—**ἰσχίον**—ἢ κοτύλη τῶν ὀστέων τῆς λεκάνης.—**ἐνστρέφεται**—κινεῖται ἐντός.—**μιν'** τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου.—**θλάσσε**—θλάω=σπάζω.—**πρὸς**=προσέτι. **ῥῆξε·ῥήγγνυμι**=σπάζω, κόπτω.—**τένοντε**—ὁ τένων=τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.—**ᾧσε ἀπὸ**=ἐτραβήξε, ἀπέσπασε. ῥ. ᾧθῶ.—**ἡ ῥινός**=τὸ δέγμα τοῦ σώματος.—**αὐτὰρ**=ἀλλά.—**ἔστη**—δὲν ἔπεσε ἐντελῶς.—**γνύξ'** E 68.—**ἔρειδομαι**=στηρίζομαι μετὰ γεν.: γαίης.—**ἀμφί... ἐκάλυψε**=ἐσκέπασε τριγύρω του.—**κελαινός**=μαῦρος, σκοτεινός.

311-317:—**ἀπόλοιτό κεν'** ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως: **εἰ μὴ ὄξ' ἔννησε**.—**ὄξ'**=ταχέως.—**μιν'** τὸν Αἰνεῖαν.—**ὄπ'** Ἀγχίσῃ **τέκε**=τὸν ἐγέννησε μετὰ τὸν Ἀγχίσην.—**βουκολέω**=βόσκω κοπάδια· **βουκολέοντι**: μετχ. χρόν.—**χεύατο**—χέω=χύνω, σκορπίζω.—**πῆχεε**—ὁ πῆχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρπού· συνεκδ.: τὸ χέρι.—**πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε**=ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς.—**ἔμεν' εἶναι**. Ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ.—**ταχύ-παλος**=ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β)—Ἐπικός τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ: *βέβληται*.
—Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος *ἀλκή* κατὰ μεταπλασμόν: *ἀλκί*.

—Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *τύχωμι*, *ερυσαίαιτο*, *κτάμεναι*, *ῥέα*, *ἔμεν*.

γ)—*ἐπὶ μακρὸν ἄυσε*: Ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν, ὅταν ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, *ἐπὶ μακρὸν ἄυσε* (E 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του *σμερδαλέα ἰάχων* (E 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (*οὐ ταρβήσας*) καὶ ἡ ἀπλῆ φράσις του *ἡμβροῖες οὐδ' ἔτυχες*, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—*αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεΐατον ἀνθρεῶνα*: Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν γῆνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βύσιν τῆς σιαγόνας. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολὴ δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—*χερμάδιον λάβε χειρὶ*: Συχνὰ εἰς τὰς ὁμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι ἀφοῦ ρίψῃ ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.—*οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι*: Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἔννοεῖ τὴν ἰδικὴν του ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθὸν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.—*ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νῦξ ἐκάλυψεν*: Ὁ Αἰνεΐας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινε ἡ θεὰ μήτηρ του.—*ἐχεύατο πήχεε λευκῶ...*: Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὥραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Ζ

στ. 237-285.

α) 237-241: — φηγός = δρῦς. — *ικάνω* = ἔρχομαι, φθάνω, — *ἀμφί μιν* = γύρω του. — *θέω* = τρέχω. — *ἄλοχος** Α 114. — *ἔρχομαι* = ἔρω-
 τῶ. — *παῖδας* = περὶ τῶν παιδῶν. — *κασίγγητος* = ἀδελφός. — *ὁ ἔτης*
 = συγγενής, φίλος. — *ὁ πόσις* = ὁ σύζυγος. — *ἔπειτα* = ἀκολούθως. —
ἀνωγα = προστάζω. Πρkm. με σημασίαν ἔνεστ. — *ἐξέλεις* = κατὰ σει-
 ράν· δηλ. εἰς ὄλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχονται εἰς
 τοὺς θεοὺς. — *δὲ* = ἐν τούτοις. — *τὸ κῆδος* = ἡ λύπη, τὸ πένθος. —
ἐφήπιτο = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο. ρ. *ἐφάπιω*.

242-253: — *ὁ δόμος* = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (*δέμω*). — *ξεστός* =
 λεῖος, γυαλιστός. — *ξεστῆς αἰθούσησι* = με στοὰς σχηματιζομένας με
 κίονας ἀπὸ πελεκημένον ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον. — *τετυγμένον**
 ρ. *τεύχω* = κατασκευάζω. — *αὐτάρ** ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί. — *δεδημη-
 μένος** ρ. *δέμω* = οἰκοδομῶ. — *μνηστὴ ἄλοχος* = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γά-
 μον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος. — *κούρη* = νεαρά γυνή, θυγάτηρ. — *τέ-
 γεος* = ἐστεγασμένος. (*τέγω, στέγω* = στεγάζω. Λατ. *tego*). — *αἰδοῖος*
 = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός. — *ἐνθα* = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρχετό
 τις εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου, (στίχ. 242). — *ἠπιό-
 δωρος μήτηρ* = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (*ἠπιος* + *δῶρα*). — *εἰσά-
 γουσα* = ὁδηγοῦσα ἐντός. — *εἶδος* = μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — *ἐν φῦ*
ἐνέφν = προσεκολλήθη, ἔσφιξε. — *ἐκ τ' ὀνόμαζεν* = τὸν προσεφώνει.
 *Ο στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρω.

254-262: — *τίπιτε τί ποτε* = διατί ἄραγε; — *θρασὺς* = ἄγριος. —
ἢ μάλα δὴ = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς. — *τείρω* = κατατρίβω, καταπονῶ. —
δυσώνυμος = ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηρα-
 μένος (*δυσ* + *ὄνυμα, ὄνομα*). — *ἐνθάδε** συναπτ. με τὸ *ἐλθόντα*. — *ἀνή-
 κεν* = παρώρμησε. — *ἄκρη πόλις* = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἢ
 ἀκρόπολις. — *χεῖρας ἀνέχω* = ὑψώνω τὰ χεῖρα, προσεύχομαι. — *μελιη-
 δῆς* = γλυκὺς ὡς μέλι. — *ἐνεκίω** ὑποκτ. ἀορ. ρ. *φέρω, ἦνεκα*. — *σπει-
 σης** ρ. *σπένδω*. — *καυτός** ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *ἀθανάτιοι** δηλ. ὅχι μό-
 νον τοὺς θεοὺς νὰ τιμῆσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν. —
*ὀνήσσαι** *ὀνίναμαι* = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι. — *ἀνδρὶ δέ** τὸ δέ
 εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ. — *κεκμηῶτι** *κεκμηῶς* ἀντὶ *κεκμηκῶς* = πρkm.
 τοῦ *κάμνω* = κουράζομαι. — *ἀέξει** *ἀέξω* = αὐξάνω. — *τόνη** *σύ*.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.—**κορυθαίολος** = πού ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του. Ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρητικός.—**μοι** = χάριν ἐμοῦ, γὰ μένα.—**αείρω** = σηκώνω, προσφέρω.—**μελίφρων** = πού γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**ἀπογυῖω** = παραλύω τὰ μέλη **γυῖα** = μέλη.—**λάθωμαι** λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μέσ. τύπους = ξεχνῶ μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ.: **μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς**.—**χερσὶ δέ...** = ἄλλως τε μὲ χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδὴν.—**αἶθωψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (**αἶθω** = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφύγω κάτι.—**πῆ** = κατ' οὐδένα τρόπον.—**ἔστι ἔξεστι**.—**κελαινεφῆς** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός). Ἐπίθ. τοῦ Διός.—**ὁ λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἶμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος. (ο. **παλάσσομαι**, **πῆλος**, Λατ. **palus**).—**νηός** = ναός.—**ἀγελεῖη ἄγουσα τὴν λείαν**. Ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = αἱ θυοαὶ, αἱ προσφοραὶ.—**ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.—**πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.—**τοι** = συναπτ. πρὸς τὸ **ἔστι** = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὠραιότατος.—**ἠῆκομος** = ἔχουσα ἄραιάν κόμην.—**θὲς καὶ ὑποσχέσθαι** τὸ ἀπαρμφ. ὡς προσκτ. Ἀντικμ. τοῦ **ὑποσχέσθαι** εἶναι τὸ **ἱερυσέμεν**.—**ἦνις** = ἔνός ἔτους, χρονιάρικος.—**ἠκέστας ἠκεστος** = ἀδάμαστος (στερ. **α-κεστός**, **κεντός**, **κεντέω**), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = εἰάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαχνίζομαι.—**ἀπόσχη ἀπέχω** μετβ. = κρατῶ μακρὰν, ἀπομακρύνω.—**μῆστωρ** Ε 272.

279-285 :—**μετελεύσομαι** **μετέρχομαι** = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὃ,τι τοῦ εἶπω.—**αὔθει** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖα οἱ** = ν' ἀνοίξη δι' αὐτὸν ἡ γῆ, γὰ τὸν καταπιῆ ἢ γῆ. ο. **χάσκω**.—**πῆμα** = κατηγορ. εἰς τὸ μιν.—**τοῖο** τοῦ.—**εἶσω Ἄϊδος δόμον Ἄϊδος** = εἰς τὸν Ἄϊδην.—**ἄτερπος** = ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ δίζυς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελεθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β) — **Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ἐνεσαν, εἰλήλουθας, ἀνῆκε, πίησθα, τύνη.**

γ) — **Σκαιαὶ πύλαι**: Ἴδε Γ 145.—**φηγός**: Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμέ-

νον εἰς τὸν Δία.—*δόμον περικαλλέα Πριάμοιο* : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος (Μυκητῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ *μέγαρον* (*δῶμα*) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ *αἴθουσα*. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτεροὶ κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνίται, ὡς ἀποθηκαί, λουτροῦνες κ.λ.π. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμναν ἐντύπων μετὰ τοὺς ὄραίους κίονας οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (*ξεστῆς αἰθούσης*).—*χερσὶν ἀνίπτουσι* : Κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδήν.

στ. 286-341.

α) 286-296 :—*μολοῦσα*=ἐλθοῦσα· ρ. βλώσσω—*ἔμολον*.—*κέλομαι*=παρακαλῶ, διατάσσω.—*κατὰ ἄστν*=περιελθοῦσαι εἰς τὴν πόλιν.—*θάλαμος*=ἰδιαιτερον δωματίον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα πράγματα.—*κῆοις*=εὐδότης.—*οἶ*· τῇ Ἑκάβῃ.—*παμποίικιλα*=ὀλοκέντητα.—*ἔργα*=ἐργόχειρα.—*θειοειδής*=θεόμορφος.—*ἐπιπλώσ*=ὅταν ἐπλευσε· ρ. ἐπιπλέω.—*τὴν ὁδὸν ἦν*=κατὰ τὸ ταξίδι πού...—*ἀνήγαγε*=ἔφερεν ἐπάνω. Ἡ ἀνά διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β.—*εὐπατέρεια*=ἀρχοντική. Κυριῶς ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—*ἀειραμένη*· ἀείρω. Z 264.—*δῶρον*· κατηγορ.—*νεῖατος*=τελευταῖος.—*βῆ ἰέναι*=ἔξεκίνησε.—*μετασσεύομαι*=πηγαίνω γρήγορα.

297-304 :—*τῆσι*· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας.—*ὠῖξε*· οἶγω=ἀνοίγω.—*Κισσηῖς*=ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—*ἔθηκάν*· τίθημι εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ποιῶ.—*ὀλολυγῆ*=μετὰ φωνάς.—*εὐχομαι*=κάμνω δέησιν, παρακαλῶ.—*ἀράομαι*=προσεύχομαι.

305-311 :—*ῥυσιπτολις*=ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν (*ῥύομαι* + *πόλις*).—*ἄξον*· ἄγνυμι=θραύω.—*δῆ*=πλέον.—*στ. 308-310*=274-276.—*ἀνανεύω*=σειῶ ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312-325 :—*δῶμα*=κατοικία, ἀνάκτορον.—*τεύχω*=κατασκευάζω, κτίζω.—*εὐβῶλαξ*· A 155.—*τέκτων*· E 59.—*ἔνθα*=ἐκεῖ.—*πάρουθε*· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς=ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δό-

φατος.—*περὶ δέ*=καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.—*περὶ θέε*=τὴν περιέβαλλε· ρ. *θέω*=τρέχω.—*ὁ πόρκης*=κρίκος.—*τὸν δέ*· Ἄλέξανδρον.—*τὰ τεύχεα*· Γ 195.—*ἔπω*=ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—*ἀγκύλος*· Ε 209.—*ἀφάω*=ψηλαφῶ, μεταπιάνω.—*μετὰ*=μεταξὺ.—*ἦστο*· ἤμαι.—*νεικέω*=ἐπιπλήττω.—*αἰσχρὰ ἔπη*=βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :—*δαιμόνιος*=ἀλλόκοτος.—*οὐ καλὰ*=οὐ καλῶς.—*μὲν*· βεβαιωτ.—*ὁ χόλος*=ὁ θυμός.—*φθινύθω*=φθειρομαι, χάνομαι.—*αἰπὺς*=ὕψηλός.—*μάρναμαι*=μάχομαι.—*ἡ ἀύτη*=κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.—*ἀμφιδέδηε*=ἄναψε γύρω· ρ. *δαίω*=καίω.—*μαχέσαιο ἄν*=θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.—*ὄν τινά που*· ἢ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ.—*ὄποιον ἴσως*...—*μεθιέντα*· *μεθίημι*=ἄφινω, παραμελῶ.—*στυγερός*=φρικαλέος.—*ἀνα*· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς=(σήκω) ἐπάνω.—*δήϊος*=καυστικός, καταστρεπτικός, (*δαίω*).—*θέρηται*· *θέρομαι*=καίομαι.

332 - 341 :—*ἡ αἶσα*=τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν· *καὶ*· *αἶσαν*=ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.—*οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν*=ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὄχι ἄδικα.—*τοῦνεκα*=δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—*σύνθεο*· *συνίθεμαι*=βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.—*οὐ τοι*=ἀλήθεια ὄχι...—*νέμεσις - ιος*=ἀγανάκτησις.—*τὸ ἄχος*=ἡ λύπη.—*προτρέπομαι*=στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.—*παρειπούσα*· *παρεῖπον*=παρεκίνησα, ἔπεισα.—*ὄρησε*· *ὄρημάω*. μετβτ.=κάμνω κάποιον νὰ κινηθῆ.—*μοι καὶ αὐτῶ*=ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον.—*λώϊον*· *λῶον*· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.—*ἐπαμείβομαι*=πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς.—*ἐπιμένω*=περιμένω.—*ἀρηῖα*=πολεμικά.—*δύω*=νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.—*μέτειμι*=ἔρχομαι κατόπιν.—*κιχῆσσεθαι*· *κιχάνω*, *κίχημι*· Ε 187.

β) — Ἰων. τύπος τοῦ ρ. *ἐπιπλέω* : *ἐπιπλώω* καὶ μετοχ. ἄορ. β' *ἐπιπλώς*.

— Δοτικὴ τοῦ ὀνόματος *νέμεσις* : *νεμέσι*, ἀντὶ *νεμέσει*.

— Ν' ἀγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *ποτί*, *κατεβήσετο*, *τῆσι*, *ἦστο*.

γ) — ἐς *θάλαμον κηῶντα* : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ

ἐνδύματα, εὐωδίαζε ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὁποῖα ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσονται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ ν' ἀποκτοῦν ὠραίαν καὶ μόνιμον ὄσμήν.—*ἔργα γυναικῶν Σιδονίων*: Τὰ λεπτὰ καὶ περιτέχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (*πολυδαίδαλοι Σιδόνες*).—*Θεανώ*: Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—*τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε*: Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαις πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὄχι μόνον δὲν ἔφεραν ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζαν τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.—*ὀλολυγῆ*: Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὁποῖα ἐπρόφεραν ὄλαι μαζὶ μὲ ρυθμὸν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμὰς.—*θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν*: Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν ὁμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται *δῶμα* καὶ ἡ αἴθουσα *αὐλή*.—*ἔγγος ἐνδεκάπηχου*: Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἐκτορος. Ὅπως δὴποτε θέλει νὰ παραστήσῃ, ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.—*πόρκης*: Ὁ κρῖκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμει τὸ δόρυ.—*χόλον τόνδε*: Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

—*Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις. Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἐκτορος.*

στ. 342 - 368.

α) 342 - 358:—*μελίχιος*=γλυκός, μαλακός.—*ὁ δαῖρ** Γ 180.—*κύων*=ἀναιδής.—*κακομήχανος*=κακοῦργος.—*ὀκρυόεσσα*=φορικτὴ (κυρίως: *κρυόεις*, τὸ *κρύος*).—*ὡς ὄφελε*=εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξ.: *ὡς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχασθαι...*—*ὄτε πρῶτον*=εὐθύς ὡς.—

οἴχεσθαι προφέρουσα—νά μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.—*προφέρω*—ἀρπάζω, παρασύρω.—*θύελλα ἀνέμοιο*—δρμητικὸς ἄνεμος.—*πολύφλοισβος** Α. 34.—*κῦμα ἀπόρροε*—νά μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνητικὴν ἔννοιαν. Παρελήφθη τὸ *κεν*). ρ. *ἀπαυράω*.—*πάρως*—πρίν, παρὰ νά...—*ῶδε*—ἔτσι ὅπως ἔγιναν.—*τεκμήραντο*—ῶρισαν, ἀπεφάσισαν* ρ. *τεκμαίρομαι* (*τέκμαρ*—τέλος).—*ἔπειτα*—μετὰ τὸ κακόν, πού ἔκαμα.—*ἦδη*—νά ἤξευρε, νά ἐννοοῦσε. *Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχή τῆς Ἑλένης.—*νέμεσις* = ἡ κατάκρισις.—*αἰσχεα* = ὄνειδιμοί, αἱ ὕβρεις.—*ἔμπεδοι φρένες* = σταθερός, ὑγιῆς νοῦς.—*ὀπίσω*—εἰς τὸ μέλλον.—*τῶ*—διὰ τοῦτο.—*ἐπαυρήσεσθαι*—ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῆ.—*δίφρος*—κάθισμα χαμηλόν.—*πόρος*—κόπος, ἀγών.—*σε φρένας** σοῦ φρένας—τὴν ψυχὴν σου.—*ἀμφιβέβηκε* = περικυκλώνει, πιέζει.—*ἡ ἄτη*—ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.—*ἐπὶ θῆκε*—ἐπέβαλε, προώρρισε.—*ὀπίσω** Ζ 352.—*πέλομαι** *εἰμί*.—*πελώμεθα αἰδιμοί* = νά γίνωμε θέμα διὰ τραγοῦδι.—*ἔσόμενοι* = οἱ μεταγενέστεροι.

359-368:—*καθίζω*—βάζω κάποιον νά καθίση.—*φιλέουσα περ* = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—*ἐπέσονται* = σπεύδει, θέλει* παρακμ. τοῦ *ἐπιστεύομαι* εἰς σημ. ἐνεστ.—*μέγα** ἐπίρρ.—*ἐμετό** γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ποθῆν*.—*ποθῆν ἔχουσι*—ποθοῦν, περιμένουν.—*ῥορνθι** *ῥορνμι*.—*ἐπείγομαι* = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.—*καταμάρπτω*—προφθάνω.—*οἱ οἰκῆες*—οἱ οἰκτεῖοι.—*ἡ ἴξομαι αὐτίς* = ἡ θὰ ἔλθω πάλιν.—*ὑπότροπος*—ἐπιστρέφων.—*με** συναπτ. πρὸς τὸ *δαμόωσιν*.—*ὑπὸ χερσὶ*—κάτω ἀπὸ τὰ χεῖρα. *Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονεύμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.—*δαμόωσιν*—δαμάσουσι.

γ)—*οὗ τι προσέφη*: *Ἰσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νά τοῦ ἀπευθύνη τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.—*ὅς ἦδη νέμεσιν*: *Ἡ Ἑλένη παραπονεῖται, ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξευρε τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἄγνοια αὐτῆ τὸν κάμνει τόσο φανῶλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία προῤῥις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθ' ὅσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—*πελώμεθα αἰδιμοί*: *Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἦδη

διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

—Ν' ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα, ποὺ κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ ἐπίσης τὰ συναισθήματα τοῦ Ἔκτορος.

στ. 369 - 406.

α) 369 - 380: *δόμοι εὖ ναιετάοντες*: ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπιτί ὄπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπιθέτ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.—*εὐπεπλος*=φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.—*γοῶ*=θρηνοῦ.—*μύρομαι*=δακρῶζω, κλαίω.—*ἀμύμων*: Ε 9.—*τέτμεν*=εὐρεν· ἔτειμον (πότιμος).—*ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών*: ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη.—*ὁ οὐδὸς*=τὸ κατώφλι.—*εἰ δ' ἄγε* παρακείμευς. Συμπλήρωσον· *εἰ δὲ βούλει, ἄγε...*—*νημερτής*=ἀλάνθαστος, ἀληθινός (*νη*+*ἄμαρτάνω*).—*ἡ γαλόως*: Γ 122.—*ἡ εἰνάτηρ - ἔρος*=συννυφάδα.—*ἔς Ἀθηναίης*: ἔς νηὸν Ἀθηναίης.—*ἰλάσκονται*=ζητοῦν νὰ ἐξιλεώσουν. Ἔνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389:—*δοτηρὸς*=εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπιθ. τῶν θεραπόντων.—*ἡ ταμίη*=ἡ οἰκονόμος.—*μάλ' ἄνωγας*: τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνως, ρητῶς.—*οὐνεκα*=διότι.—*τείρομαι*=καταβάλλομαι.—*κράτος*=ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχή.—*ἀφικάνει*: ἔνεστ. μὲ σημ. παρκμ.—*μαινομένη*=ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.—*ἡ τιθήνη*=ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. *θη* - *θηλυσ*).

390 - 406:—*ἦ*: Ε 280.—*ἀπέσσυτο*=ἔφυγε βιαστικὰ (*σεύω*=θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).—*εὐκτιμένας*=καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.—*ἡ ἀγνιά*=ἡ ὁδός.—*εὔτε*=ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...—*τῆ*=ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.—*διεξιμέναι*=νὰ περᾶση ἔξω.—*ἐνθα*=ἐκεῖ.—*πολύδωρος*=προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.—*ὑπὸ Πλάκω*=εἰς τὰς ὑπὸρχειας τοῦ ὄρους Πλάκου.—*ὕληεις*=δασώδης (*ἡ ὕλη*).—*Κιλικέσσιν ἀνδρεσσιν*=εἰς λαὸν Κιλικίων.—*ἔχετο Ἔκτορι*=εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἔκτορος, ἧτο γυναικὰ τοῦ Ἔκτορος.—*χαλκοκορυστῆς*=ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (*κορύσσω*=ὀπλιζῶ).—*ἔπειτα*=τότε.—*ἀταλάφρων*=ἀθῶς, ἄκακος (*ἀταλά*=τροφερά+*φρήν*).—*αὐτως*=ἔτσι.—*ἀλίγκιος*=ὄμοιος.—*καλέεσκε*=ἐκάλει συνήθως.—*ἔρνετο ὄομαι*=σφῶζω.

Ε 23.—*μείδησεν*· ρ. *μειδάω, μειδιάω*.—*ἄγχι οἱ*=πλησίον του.—*παρίστατο*=ἔστέκετο πλάϊ του.—*στ. 406*=Z 253.

β)—*Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: διεξιμέναι, Κιλίκεσσι, κελέεσκε, ἔφατο*.

γ)—*σὺν ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλῳ*: Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.—*ταμίη*: Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς *δμῶας* εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται *αἰδοίη ταμίη*.—*ἐϋκτιμένας κατ' ἀγνιάς*: Αἱ ὁδοὶ τῆς ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σχλημαν καὶ Δαιρπεφείδ.—*Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος*: Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφίζεται εἰς τὰ ὀμηρικὰ ἔπη ἢ σύζυγος τοῦ Ἐκτορος, ἢ ὁποῖα κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθύς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ σεβασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην.—*Κιλίκεσσι ἀνδρῶσιν ἀνάσσειν*: Οἱ Κίλικες τῶν ὀμηρικῶν χρόνων κατόκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.—*οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ*: Ὁ Ἐκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδεν λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἠρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).—*μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ*: Ἀριστοτέλης πάντοτε ὁ Ὅμηρος, ὅταν ζωγραφίξῃ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἐκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

στ. 407-465.

α) 407-428:—*δαιμόνιε*· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης=εὐλογημένη, καυμένη.—*φθίσει*· μετβ. *φθίνω*=ἀφανίζω.—*νηπίαχος*=μικρὸς (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).—*ἄμμορος*=ἄτυχος, δυστυχὴς (στερ.

α+μόρος).—*κέρδιον* = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.—*ἀφαμαρτάνω*
τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι.—*δύομαι χθόνα* = θάπτομαι, πε-
 θαίνω.—*ἡ θαλπωρῆ* = ἡ παρηγορία.—*πότιμον ἐπίσπης*· *πότιμον*
ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· *ἐπίσπης*· ἄορ.
 ὑποτακτ. ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλον.—*ἄχρα* = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
θαλπωρῆ.—*ἄμυς* = ἡμέτερος.—*ἐκ...πέρσεν*· *πέρθω* = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.—*εὖ ναιετάουσάν*· Ζ 370.—*ἐξενάριξε*·
 Ε 151.—*σεβάσασατο*· *σεβάζομαι* = ἡ συνειδήσις μου δὲν μ' ἀφίνει.—
κατέκηε· ἄορ. τοῦ *κατακαίω*.—*ἐντεα*· Ε 220.—*δαίδαλος*· Ε 60.—
χέω σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὰ σχηματισθῆ τύμβος. Γεν. = κάμνω
 τάφον.—*νύμφαι ὄρεστιάδες* = νύμφαι τῶν ὄρεων.—*αιγίλοχος*· Ε 115.
 —*ὁ κασίγνητος* = ὁ ἀδελφός.—*ἰῶ*· ἴος - ἴα - ἴον = ἕνας - μία - ἕνα.—
κατέπεφνε = ἐφόνευσε.—*ποδάρκης*· Α 121.—*ἐπὶ βοῦσι* = ἀνάμεσα
 εἰς τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέβλεπαν τὰ βόδια.—*εἰλίποδες* = ποῦ στρέφουν
 πρὸς τὰ μέσα τὰ πόδια.—*Ἐπίθ.* τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὅδυσσ. α, 92).—
ἀργεννός· Γ 141.—*βασίλευεν* = ἦτο βασίλισσα.—*δεῦρο* = εἰς τὸ
 στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—*ἅμα* = μαζί με...—*τὸ κτέαρ - ατος* =
 κτήμα.—*ἄψ* = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της.—*ἀπερείσια ἄποινα* = Α 13.
 —*ιοχέαιρα*· Ε 53.

38 429 - 438 :—*ἀτάρ* = ὅμως, λοιπόν.—*θαλερός* = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
 —*μίμνω* = μένω.—*ὄρφανικός* = ὄρφανός. *σιῆσον*· ἴσημι. Μιβτ. =
 κάμνω τὰ σταθῆ, τοποθετῶ.—*ὁ ἐρινός* = ἡ ἀγριοσυκῆ (νεοελ.
 ὄρονός).—*ἀμβαίτης* = ὄπου δύναται κανεῖς ν' ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.—
ἐπίδρομος = ὄπου δύναται κανεῖς τὰ πλησιάσῃ.—*ἐπλετο*· *πέλομαι*. Ὁ
 ἄορ. διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.—*τῆ γε* = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ση-
 μεῖον.—*ἐπειρήσαντο* = ἔκαμαν ἀπόπειραν.—*ἀγακλυτός* = θαυμασιῶς
 ἔνδοξος, τρανός (*ἄγα*, *ἄγαμαι* + *κλυτός*).—*ἦ που* = ἦ, ὡς φαντάζομαι.—
ἔνισπε· *ἐνέπω*.—*θεοπρόπιον*· Α 85.—*ἦ νυ* = ἦ ἴσως.—*θυμὸς ἐπο-*
τρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ τῶν τοὺς παρορμᾶ καὶ τοὺς προτρέπει.

440 - 465 :—*ἦ καὶ* = βεβαίως καί.—*μέλει μοι* = σκέπτομαι, λαμ-
 βάνω ὑπ' ὄψει.—*τάδε πάντα*· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—*αἰνῶς* = πολὺ.—
αἰδέομαι = ἐντρέπομαι.—*ἐλκεσίπεπλος* = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ
 ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—*νακὸς*
ᾧς = ὡς δειλός.—*νόσφιν* = μακρὰν.—*πολέμοιο*· συναπτ. πρὸς τὸ νό-
σφιν.—*ἀλυσκάξω*· Ε 253.—*μάθον* = ἔμαθα, συνείθισα.—*πρώτοισι*·
 κατηγορ. εἰς τὸ *Τρώεσσι* = με τοὺς Τρῶας ποῦ εἶναι εἰς τὴν πρώτην

γραμμῆν.—*ἀρνύμενος** ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ *ἀρνεμαι*=διασώζω.—*κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν*=μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—*δὲ ἄν ποτε*=ὅταν κάποτε θά...—*δλώλη*=θά εἶναι κατεστραμμένη.—*Ἰλιος ἱρή*=ἡ ἱερὰ, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—*ὁ ἐϋμμελίης*=ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (*εὖ+μελίη*=τὸ ξύλον ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—*ἄλγος Τρώων*=ἡ λύπη τὴν ὁποίαν θὰ αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρώας.—*οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης** οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—*οἱ κεν πέσοιεν*=οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—*ὕπ' ἀνδράσι δυσμενέσσι** πρβλ. Ζ 368 *ὕπὸ χερσίν Ἀχαιῶν*.—*σεῦ ἔνν. ἄλγος*.—*ἀγῆται ἄγομαι*=παίρω μαζύ μου.—*ἐλεύθερον ἤμαρ*=τὴν ἐλευθερίαν σου.—*ἀπούρας** ἀπαυράω—ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—*καὶ κεν ὑφαίνοις*=καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—*πρὸς ἄλλης*=ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—*φορέω** θαμιστ. τοῦ *φέρω*.—*ἀεκαζομένη*=χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (*ἀέκων*).—*κρατερὴ ἀνάγκη*=σκληρὴ ἀνάγκη.—*ἐπικίεσται** ἔνν. *σοί*=θά σὲ πιέξῃ.—*εἴπησι** ἄορ. ὑποτ. ἀντί μέλλ.—*ἀριστεύεσκε*=πάντοτε ἠρίστενε* θαμιστ. τοῦ *ἀριστεύω*.—*μάχεσθαι** αἰτ. τοῦ *κατά τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε*.—*νέον ἄλγος*=νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—*χῆτεῖ*=ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ *χῆτος*).—*ἀμύνειν** συναπτ. πρὸς τὸ *τοιοῦδε*=τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—*δούλιον ἤμαρ** ἀντίθ. πρὸς τὸ *ἐλεύθερον ἤμαρ*.—*χυτὴ γαῖα*=χυμένον χῶμα. Πρβλ. *σῆμα χέειν*.—*ὁ ἐλκηθμός*=τὸ τραβήγμα.—*πυθέσθαι** τὸ *πυθάνομαι* εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—*πρὶν πυθέσθαι βοῆς*=πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—*πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο*=πρὶν ἰδῶ πού θὰ σὲ τραβοῦν.

β)—Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ἀμός* (πρβλ. *ἄμμες*=ἡμεῖς καὶ *ἄμμε*=ἡμᾶς).

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ *εἷς-μία*-ἐν=*ἴος-ἴα-ἴον*. Εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. ὁ τῶνος καταβιβάζεται.

—Συγκεκομμένος τύπος παρατατικοῦ τοῦ ρ.πέλομαι:*ἔπλετο*.

—*N** ἀναγνωριστοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἐϋμμελίω, ἱρή, δυσμενέεσσι*.

γ)—*πάντες ἐφορηθέντες*: Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀν-

δρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν θά τοῦ ἐπιτεθοῦν ἄνθρωποι οἱ ἐχθροί. — *ἐκ πέρσεν Θῆβην ὑπὲρ πύλον :* Τὸ γεγονός τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I, 185. — *οὐδὲ μιν ἐξενάριξε...* Οἱ ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ προᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως ν' ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία. — *κατέκχη:* Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρως ὁμοῦ τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπεριίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (*σῆμα χέειν*), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὑψωμα (*τύμβος*). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ *σῆμα* τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφῆζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σήμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ. — *ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος :* Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμοῦ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατασκεύασαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σχλημαν. (Βλ. εἰκ. 3). — *ἐλκεσίπελος :* Ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα *τανύπελος*, *βαθύκολπος*, *βαθύζωνος*, *εὐπέλος*, ἐκφράζει τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαιρῆται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἔπαιρνε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν. — *μάθον ἔμμεναι ἐσθλός :* Πρὸβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : *οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτώσειν.* — *εἶθ' τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν...* Ὁ φόβος τοῦ Ἐκτορος ὅτι θὰ κυριευθῇ τὸ Ἰλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἔπειθαν τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἴγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἦρως, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ κα-

θῆγον.—*ἐν Ἄργει*: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσητὶς καὶ ἡ Ὑπερεῖη εὐρίσκοντο ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἐκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἄνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιτίον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα.

στ. 466-502.

α) 466-475:—*δρέξατο*· *δρέγομαι*=ἀπλώνω τὰ χεῖρια.—*φαιδῖμος*=λαμπρός, θαυμασίος(παράλλ. τύπος τοῦ *φαιδρός*).—*εὐζωνος*=ζωσμένη ὠραία, λυγερή. Πρβλ. καὶ 372 *ὄν ἀμφιπόλω εὐπέλω*.—*ιάχω*=φωνάζω (*Γαχ, ΦιΦάχω, ἦχος*).—*ἀτυχθεῖς*· *ἀτύχομαι*=φοβοῦμαι, τρομάζω.—*ταρβήσας*· *ταρβέω*=φοβοῦμαι (τὸ *τάραχος*=δ φόβος).—*δ λόφος*=ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ *λοφίον* τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—*ἰππιοχαίτης*=ἀπὸ χαίτην ἵππου.—*νεύω*=κλίνω, γέρνω.—*νοῶ*=προσέχω, βλέπω.—*ἐκ δὲ γέλασσε*· *ἐγέλασε*. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσε ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—*παμφανώσαν*=ἀπαστρέπτουσαν· *παμφαίω* ἐκτεν. τύπος τοῦ *φαίω*.—*κύσε*· *κυνέω*=φιλῶ (προσκυνῶ).—*πῆλε*· *πάλλω*=κινῶ, σειώ. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χεῖρια των τὰ μικρά.

476-481:—*τόνδε παῖδ' ἐμόν*=τοῦτο τὸ παιδί μου.—*ὥσπερ ἐγώ*· ἐνν. *ἐγενόμην*.—*ἀριπρεπῆς*=ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ *ὡς ἐγώ περ*.—*Τρώεσσι*· *δοτ. τοπ.*=μεταξὺ τῶν Τρώων.—*βίην*· αἶτ. τοῦ κατά τι. ἡ *βίη*=ἡ ἰσχύς, ἡ δύναμις.—*ἀγαθόν*=ἀνδρεῖον.—*ἴφι*· A 38.—*εἴποι*· καθαρά εὐκτική ὡς καὶ τὸ κατωτέρω *φέρει*.—*ὄδε γε*=αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.—*ἀνιόντα*=ὄταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ *εἴποι*: αὐτόν.—*τὰ ἔναρα*=ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὄπλα γενικῶς (*ἐναρίζω*· E 151).—*βροτόεις*=αἱματωμένος (ὁ *βρότος*=τὸ χυμένον αἷμα).—*δήϊος*· E 117.

482-493:—*κηώδης*· *κηάεις*· Z 288.—*δακρυόεν γελάσασα*=ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυοσμένη.—*καταρρέξω χειρὶ*=θωπεύω μὲ τὸ χέρι.—*μοι*=δι' ἐμέ.—*ἀκαχίζεο*· *ἀκαχίζομαι*=λυποῦμαι, πικραίνομαι.—*ὕπερ αἶσαν*=παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοῖρας μου.—*προῖάπτω*· A 3.—*μοῖραν...ἀνδρῶν*· ἡ σειρά: *φημί δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν*.—*οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν*=οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμα καὶ ὁ γενναῖος.—*ἐπήν*· ἐπάν, *ἐπειδὴν*=

εὐθύς μόλις.—*κομίζω*=φροντίζω, καταγίνομαι.—*ἐποίχομαι ἔργον*=
ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—*ἐγγεγάασι* ἔγγεγόασι.

494 - 502 :—*ἵππουρις*=ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—*ἐν-
τροπαλιζομένη*=στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—*θαλερὸν δάκρυ*=
μεγάλα, πικρὰ δάκρυα.—*κιήσατο* *κιάνω*, *κίχημι*.—*ἐνδοθι*=μέσα
εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.—*ἐνώρσε* ἐνώρνημι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφι-
πόλων ἐπροκάλεσεν ἢ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—
γόνον θρηῆνον.—*γόνον* ἔγούον=ἐθρήνησαν. Ἄορ. β. τοῦ *γοῶ*.—*μυγ*
ὑποκμ. τοῦ *ἴζεσθαι*.—*προφυγόντα* *προφεύγω*=φεύγω ἐμπρὸς
ἀπό..., σφύζομαι ἀπό...

—*N*° ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *ἐκλίνθη*, *ἴφι*, *ἐγ-
γεγάσιν*.

γ)—*δεινὸν νεύοντα* : Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην,
διὰ τὰ πάρη τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῆ τρομακτικὰ ἢ καίτη
τῆς περικεφαλαίας του.—*κηώδει κόλπῳ* : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλά-
μων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν
ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέ-
τει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὰ συμπληρωθῆ ἡ ἀρχοντική ἐμφά-
νισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος.—*δακρυόεν γελάσασα* : Ἐνας ἀρ-
χαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι
τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῆ. Θαυμά-
ζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος, τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν
εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν
ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί
της.—*ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμισε* : Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ
δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει
ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

—*Στχ. 392 - 502* : Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται
ἀριστούργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει
ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχο-
λογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι
δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε ν' ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περι-
γραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

- *Νὰ ἐξάρατε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.*
- *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλῃ εἰς τὴν θλιβερὰν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.*
- *Νὰ παρατηρηθῇ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.*

στ. 503-529.

α) 503-517 :—*οὐδὲ=*ἐξ ἄλλου δέν...—*δηθύνω=*βραδύνω (*δὴν, δηθά*).—*κατέδν τεύχεα=*ἐφόρσεν ὅλα τὰ ὄπλα του.—*ποικίλα=*πεποικιλμένα.—*σεύατο=*ἐπήγαινε βιαστικός.—*κραιπνός=*ταχύς (*τῆς αὐτῆς ρίζ. μὲ τὸ καρπάλιμος*).—*πεποιθώς=*ἐμπιστευόμενος.—*στατὸς=*κλεισμένος εἰς στάβλον.—*ἀκοστήσας=*ἀφου ἔφαγε ἀφθονον κριθάρι (*ἀκοστή=*κριθή).—*θείη=*ὑποτακτ. τοῦ *θειώ-θέω*,—*κροαίων=*κροτῶν τοὺς πόδας, *καλπάζων*.—*ποταμοῖο=*εἰς τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ.—*ἐῦρρεῖος=*ἐῦρρεής=*εὔρυτος, ὀρηκτικός.*—*κνυδιῶν=*καμαρωτός· *κνυδιάω=*ὑπερηφανεύομαι (*κῦδος*).—*ἔχει=*κρατεῖ.—*ἀμφὶ ὤμοις=*ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—*αἴσسونται=*τιγάζσονται.—*ἡ ἀγλαΐη=*ἡ ὀμορφιά.—*δίμφα=*ταχέως.—*ἐ· αὐτόν·* ἀνακόλουθον πρὸς τὸ *πεποιθώς*.—*τὰ ἦθεα=*οἱ συνήθειες τρόποι.—*ὁ νομὸς=*ἡ βοσκή.—*κατὰ ἄκρης=*κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—*ἠλέκτωρ=*λαμπρός, ἥλιος.—*καγχαλόων=*γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.—*ἔτεμεν·* Z 374.—*εὔτε=*τὴν στιγμὴν πού...—*ἡ χώρα=*ἡ θέσις.—*ἦ· ἔη.* κτητ.—*δαρίζω=*γλυκομιλῶ (ἢ *δαρ=*ἡ σύζυγος. Κυρίως ὀμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518-529 :—*ἡθεῖς=*ἀγαπητέ.—*ἡ μάλα δὴ=*μήπως ἀλήθεια.—*καὶ ἐσσύμενον·* μετχ. τοῦ *σεύομαι=*βιάζομαι.—*Τὸ καὶ ἐναντιωμ.*—*ἐναΐσιμον=*εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—*οὐκ ἄν... μάχης·* ἡ σειρὰ λέξε.: *οὐ τις ἀνὴρ, δς ἐναΐσιμος εἶη, ἀτιμήσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης.*—*ἐναΐσιμος=*δίκαιος.—*ἀτιμάω=*προσβάλλω, περιφρονῶ.—*ἔργον τοι μάχης=*τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.—*ἄλκιμος=*γενναῖος.—*μεθιεῖς·* μεθίημι=*παραμελῶ.*—*τὸ δ' ἐμὸν κῆρ=*ἄλλὰ ἡ δικὴ μου καρδιά.—*ἄχνημαι=*θλίβομαι.—*ἐν θυμῷ=*μέσα μου.—*ὑπὲρ σέθεν=*περὶ σοῦ, διὰ σέ.—*πρὸς Τρώων=*ἀπὸ τοὺς Τρωῶας.—

τὰ δὲ=αὐτὰ τὰ πράγματα, ἤτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.—ἀρεσ-
 σόμεθα· ἀρέσκω=ἐπανορθῶ, διορθῶνω.—αἶ κέ ποθι... ἐν μεγά-
 ροισι· σειρά λέξις: αἶ κε δῶη ποθι Ζεὺς στήσασθαι κρατῆρα ἐλεύθερον
 θεοῖς αἰειγενέησι ἐν μεγάροισι.—ποθι=ἴσως.—στήσασθαι· ὑποκμ.
 ἡμᾶς.—κρατῆρα ἐλεύθερον=κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς
 ἑορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. «ποτήριον σω-
 τηρίου».—αἰειγενέτης=αἰώνιος.—ἐλάσαντας· χρόν.

β)—Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑυρρεής: ἑυρρεῖος.

—Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι: δῶη.

γ) Κατὰ Περγάμου ἄκρης: Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο
 Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ· ὅστις δὲ ἠθέλε νὰ ἐξέλθῃ
 διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρό-
 μους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.—τὸ δ' ἐμὸν κῆρ ἄχνηται: Τὸ
 αἴσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐκτορος,
 ὥστε λυπεῖται βαθειά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του,
 τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.—κρατῆρα
 ἐλεύθερον: Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν
 Ἀχαιῶν θὰ ἑορτάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν
 εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστη-
 ρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ι

στ. 182 - 224.

α) 182-198:—τῶ· εἰς δυῖκ. διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς προ-
 σβείας εἶναι δύο: ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.—παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο
 θαλάσσης· A 34.—γαιήοχος=ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ
 τῶν ὑδάτων (γαῖα+ἔχω).—ἐνοσίγαιος=ὁ σεῖων ἔνδοθεν τὴν γῆν,
 (ἐν ὠθῶ+γαῖα. πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων).—πεπιθεῖν=πεῖσαι.—μεγά-
 λας φρένας=τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν.—ἠ κλισίη· A 185.—λίγεια
 φόρμιγξ=φόρμιγξ, πού ἀποδίδει ὠραῖον ἦχον.—τὸ ζυγόν= ἡ ὀρι-
 ζοντία ράβδος, πού συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος.—ἄρετο· αἶ-
 ρομαι=παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου.—οἶ· συναπτ. πρὸς τὸ ἐναν-

τίος.—*δέγμενος*=περιμένων. Μετχ. τοῦ *δέχομαι* (ριζ. *δεκ-*).—*βάτην προτέρω*=ἐπροχώρησαν.—*ταφών' ἄορ*. μετχ. τοῦ *τέθηπα*=κατέχομαι ἀπὸ ἐκκληξίν (τὸ *τάφος*=ὁ θαυμασμός).—*ἀνόρουσεν'* ἀνορούω=σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ.—*τὸ ἔδος*=τὸ κάθισμα.—*θάασσε*=ἐκάθητο, ρ. *θαάσω*.—*φίλοι ἄνδρες'* κατηγορμ.—*δεικνύμενος*=τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος.—*ἦ*=ὠρισμένως.—*χρεώ τι (ἔστι)*=κάποια ἀνάγκη.—*σκύζομαι*=εἶμαι ὠργισμένος.

199-202: *ἄγε προτέρω*=τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν.—*εἶσεν*=τοὺς ἔβαλε νὰ καθήσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. *εἶσον, εἶσα*).—*ὀκλισμὸς*=ἡ πολυθρόνα.—*καθίστα' καθίστη'* προστακτ. τοῦ *καθίστημι*=τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ καὶ *σιήσασθαι κρητήρα* (Ζ 528).—*ζωρότερον κέραιε*=κἄμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (*κεραῖω-κεράω-κεράννυμι*).—*τὸ δέπας*=τὸ ποτήρι.—*ἐντύνω*=ἐτοιμάζω.—*φίλιτατοι ἄνδρες'* κατηγορμ. εἰς τὸ *οἶ*.—*ὑπέασι*=εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην.—*τὸ μέλαθρον*=ἡ στέγη, τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205-224:—*τὸ κρεῖτον*=τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας.—*κάββαλεν*=κατέβασε.—*ἡ ἀυγή*=ἡ λάμψις.—*δῖς'* Γ 198:—*πίων-ειρα-ιον*=παχύς.—*σῦς*=χοῖρος (Λατ. *sus*)—*σίαλος*=σιτεντός, θρεφτάρι.—*τεθαλυῖαν ἀλοιφή*=ποὺ εἶχεν ἄφθονον λίπος(θάλλω).—*ἔχε τῶ*=τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψη.—*μιστύλλω*=κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.—*πεῖρω*=τρυπῶ, περνῶ.—*δαίω* Ζ 329.—*φλῶξ ἐμαράνθη'* ἔπεξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ *ἐκάη*.—*στορέσας*=ἀφοῦ ἄπλωσε, ἔστρωσε (*στορέννυμι*).—*τάνυσσεν'* *τανύω*=ἀπλώνω, ἀραδιάζω.—*πάσσω*=πασπαλίζω.—*ὀ ἄλς- ἄλδς*=ἄλατι (Λατ. *sal*). Λέγεται *δῖος ἄλς*, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἣτις ἐπίσης λέγεται «*ἄλς δία*.»—*αἱ κρατενται*=οἱ λίθοι εἰς τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι.—*ἐπαείρω*=ἀνασηκώνω.—*ὀπτᾶω*=ψήνω.—*ὀ ἐλεδς*=τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημμένο κρέας.—*χεύω*=βάζω.—*αὐτός'* ὁ Ἀχιλλεύς.—*τοίχου τοῦ ἐτέροιο'* γεν. τόπου.—*θυηλαί*=τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.—*τὸ δνελαρ-ατος*=ἠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (*ὀνίνημι* = ὠφελῶ).—*ιάλλω*=ἀπλώνω.—*ἡ πόσις-ιος*=τὸ ποτόν.—*ἐδητῦς*=φαγητόν (ριζ. *ἐδ-ἐσθίω*).—*ἐντο ἐξ*=ἀπέβαλον' ρ. *ἴημαι*.—*ἔρος*=ἐπιθυμία, ὄρεξις.—*δεῖδεκτο'* *δηδίσκομαι*=χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β)—*N* ἄναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.

γ)—*τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη* : Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ των βίου. Οἱ ὀμηρικοὶ ἤρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (*κλέα ἀνδρῶν*). — *Φόρμιγξ ἢ κίθαρις* : Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποῖου οἱ δύο πῆχεις συνεδέοντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ *κόλλαροι* (τὰ κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετεινόντο αἱ χορδαί. — Ἐκοσμεῖτο πολλάκις μὲ γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὑλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἄργυρον κ.ἄ. (*κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη*). (Βλ. εἰκ. 8). — *δεικνύμενος* : Εἰδικώτερον τὸ ρῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότη πρὸς ἐκείνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία αὐτὴ ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξιν. — *θυνηλαί* : Κατὰ τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλόκληροι μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ θρησκευτικὸν καθήκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

στ. 225-306.

α) 225 - 239 : — *ἡ δαῖς - τὸς* = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (*δαίομαι - δαίνυμαι*). — *ἔϊση* ἠηλ. τοῦ ἴσος· *ἔϊση δαῖς* = τέλειον δεῖπνον. — *οὐκ ἐπιδευεῖς (ἔσμεν)* = δὲν στεροῦμεθα. — *πάρα· πάρεσι*· ἔνν. *ἡμῖν*. — *μενοεικῆς* = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀφθονος (*μένος + εἶκω*). — *δαίνυσθαι· δαίνυμαι* = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νὰ... — *ἐπήρατος* = ἐπιθυμητός (*ἐπι + ἔραω*). — *μέμηλεν*· ἔνν. *ἡμῖν, μέλει μοί τινος*. — *δέδιμεν· δέδιμεν*. — *ἐν δοιῇ*· ἔνν. *ἔστι* = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : *ἐν δοιῇ (ἔστι) ἢ σαωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς)*. — *δύομαι ἀλκῆν* = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — *ἡ αὖλις* = τὸ κατάλυμα· *αὖλιν ἔθεντο* = ἠὐλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — *ὑπέρθυμος* = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — *τηλεκλειτός* = ξακουστός, ὄνομαστός. Πρβλ. καὶ *δουρικλειτός*. Ε 55. — *κῆήμενοι*. μέσ. ἀόρ. α' τοῦ *καίω*. — *φασί* = βεβαιώνουν. — *οὐ σχήσεσθαι*· (ὑποκμ. οἱ *Τρῶες*) = ὅτι δὲν θὰ κρατη-

θοῦν.—*ἐνδέξια σήματα*—αἴσια σημεῖα.—*φαίνω*—φανερώνω.—*βλεμαίνω*—ὑπερφηανεύομαι.—*μαίνομαι*—κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν.—*ἐκπάγλως* A 268.—*πίσυνος* E 205.—*τίω*—τιμῶ, λογαριάζω (ρίζ. τι-, τιμή).—*λύσσα*—πολεμικὴ μανία.—*δέδυνκεν ἔ*—τὸν ἔχει κυριεύσει.

240-261:—*ἀρῶμαι*—εὐχομαι.—*στεῦται*—διατείνεται, κάνει πῶς... ρ. *στεῦμαι*.—*τὰ κόρυμβα*—τὰ ἀκροπρῦμνια (*κόρυς, κορυφή*).—*μαλερός*—καταστρεπτικός.—*πυρός*· γενικ. τῆς ὕλης.—*δηώσειν*· *δηώω*—κατακόπτω, φονεύω.—*ὄρινομένους*· *ὄρινομαι*—ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν.—*αἰνώς*—καταπληκτικά, πολύ.—*οἶ*· δοτικ. χαριστ.—*αἴσιμον*—πεπρωμένον.—*φθίσθαι*—νὰ χαθῶμεν' μέσο. ἀόρ. β' τοῦ *φθίνω*.—*ἱππόβοτον*—ὄπου τρέφονται ἵπποι (*ἵππος + βοτός, βόσκω*).—*ἄνα*· Z 331.—*μέμονας*· *μέμονα*—ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἔνεστ.—*εἰ μέμονας... ὄρυμαγδοῦ*· ἡ σειρά: *εἰ μέμονας ἔρυσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὄρυμαγδοῦ Τρώων*.—*καὶ ὄψε περ*—ἔστω καὶ ἀργά.—*τείρομαι*· Z 387.—*ὄρυμαγδός*—θόρυβος.—*αὐτῷ τοι*· σεαυτῷ.—*τὸ μῆχος*—τὸ μέσον, ὁ τρόπος.—*ἔεχθέντος*· *ῥέζομαι*—πράττομαι.—*τὸ ἄκος*—ἡ θεραπεία.—*ἀλέξω*—ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη *ἀλεξικέρανον* κ.ἄ.).—*κακὸν ἦμαρ*—τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβ. *ἐλεύθερον ἦμαρ, δούλιον ἦμαρ* κ.ἄ.).—*ὦ πέπον*· E 109.—*ἦ μὲν*—καὶ ὁμῶς.—*τὸ κάρτος*· κράτος.—*ἴσχειν*· ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. τοῦ *ἴσχω*—συγκρατῶ.—*φιλοφροσύνη*—ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι.—*κακομήχανος*—προξενῶν κακόν. Πρβλ. καὶ Z 344.—*θυμαλγής*—λυπηρός.—*μεταλλήξαντι*· *μεταλήγω*—παύω. Ἡ μετχ. ὑποθετ.

262-282:—*εἰ δέ*... Δύναται νὰ συμπληρωθῆ: *εἰ δὲ βούλει*, ἢ νὰ ἔξηγηθῆ ὡς παρακείμεσις: ἀλλὰ ἔλα...—*τρίποδες ἄπυροι*—μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί.—*αἶθων*—ἀπαστρόπτων, στιλπνός. Ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων.—*πηγός*—εὐρωστος (*πήγνυμι*).—*ἀθλοφόρος*—ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου.—*ἄροντο*· *αἶρομαι*—σηκῶνω, κερδίζω.—*ἀλήϊος*—ἀκτῆμων (στερ. α + *λήϊον*—χωράφι).—*ἐρίτιμος*—πολύτιμος.—*ἀμύμων*—ἄφογος.—*ἐνκτίμενος*—καλῶς οἰκοδομημένος. (*ἐν-κτίω, κτίζω*).—*ἐξέλετο*· *ἐξαιροῦμαι*—ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτόν μου.—*ἀπνήρα*· *ἀπαρῶ, ἀπούρας*· Z 455.—*παρέσσειται*—θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν.—*ἀλαπάζω*—ληηλατῶ. *ἄλις*· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἀφθονα.—*νηήσασθαι*· *νηέω*—σωρεύω, φορτώνω.—*δατέο*

μαι=μοιράζομαι με ἄλλους.—*ἡ ληϊς-ἔδος*=τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283-306:—τὸ *οὐθαρ*=ὁ μαστός· *οὐθαρ ἀρούρης*=εὐφορος γῆ.—*τηλύγετος*· Γ 175.—*ἡ θαλίη*=ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ.—*εὐπηκτος*=στερεός. (*πηκτός, πήγνυμι*).—*τάων· τῶν*=τούτων, γεν. διαιρ.—*ἀνάεδνος*=ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα.—Ἴδε πραγμ.—*ἄγομαι*=παίρνω μαζί μου.—*ἐπι*=ἐπὶ πλέον.—*τὰ μείλια*=χαροποιά δῶρα (*μειλίχιος, μειλίσσω*).—*εὐ ναιόμενα*· προβλ. *εὐ ναιεταύσαν πόλιν*. Ζ 415.—*ποιήεις*=γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (*ποία, πόα*).—*ζάθδος*· Α 38.—*βαθύλειμος*=ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας.—*νέαται*· ὑπερθετ. τοῦ *νέος*· ἀκρότατοι, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια.—*ἡμαθόεις*=ἄμμώδης (*ἄμαθος*).—*πολύρρηγες*=ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (*πολὸν ἄρην*=πρόβατον).—*πολυβούτης*=ὁ πολλοὺς ἔχων βοῦς, πλούσιος.—*ἡ δωτίνη*=δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς *θέμιστας*.—*τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ*=ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπὴκοοί σου.—*λιπαρὸς*=λαμπρὸς, πλούσιος.—*θέμιστες*=ὑποχρεωτικαὶ εισφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα.—*ἀπήχθετο*=εἶναι μισητός.—*κηρόδι*=κατάκαρδα.—*σφι*=δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των.—*χ'· κε*· δυνητ.—*ἐνεικαν*· ἐνίημι=φέρω μέσα.

β) —Μετοχή τοῦ *οἶδα* ἐκ θέμ. *ιδ*—: *ιδυίας*.

— Ὑποτακτ. τοῦ *εἰμί*· *ἔω* (*ἔωσιν*) και εὐκτική *ἔοιμι* (*ἔοις*).

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *δεῖδιμεν, φθίσθαι, φράζειν, ἐθέλησθα*.

γ) —*δύσσαι ἀλήνη*: Ἡ χοῦσις τοῦ ρήματος *δύομαι* ἢ ἄλλων συνωνύμων με ἀντικείμενον λέξιν, ἣτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρω. Λέγεται και *ἐπειμμένος ἀλήνη*. Προβλ. και *ἀναιδεῖην ἐπειμμένος*· Α 149.—*κόρουμβα*: Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἑξαρήματα και εἰς τὴν προῶραν και εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὁποῖα θὰ ἀφῆρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς.—*ἐκάς Ἄργεος*: Ἐδῶ Ἄργος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἦτοι και τὸ Πελασγικὸν και τὸ Ἀχαικὸν Ἄργος.—*ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν*: Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξάπτεται και νὰ εἶναι ἀκαμπτος εἰς τὴν ὁργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν

συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ «φιλοφροσύνη ἀμείνων» ἔχει τόσην ἀλήθειαν καὶ τόσην σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς δίδαγμα πρὸς τὴν νεότητα.— **ἀπύρους τρίποδας**: Οἱ τρίποδες (*λέβητες*) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρως ἐποχάς. Συνήθως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ. ἄ.). Ἀλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἔπιπλα διακοσμητικά. Ἐνίοτε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἔπαθλα.— **τάλαντα**: Ἄν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βᾶρος ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ.— **ἔππους ἀθλοφόρους**: Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφίνει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἔππουδρομῖαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν.— **Λαοδίκη**: Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἡ Ἥλέκτρα, τὴν ὁποῖαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγωδίαν.— **ἀνάεδνος**: Εἰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστήρ ἔδιδεν *ἔδνα* (*ἔεδνα*) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης, ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποῖαν οὕτως ἠγόραζε. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ οὐδὲν τίμημα.— **ἔπτα πτολίεθρα**: Πόλεις μεσσηνιακαί, αἱ ὁποῖαι ἀνήκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.— **θέμιστες**: Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἢ ὁποῖα ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστῆς κ. ἄ. Αἱ *θέμιστες* ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ σκήπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

—Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε: 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ τὸν Ἀχιλλέα καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἦρωος.

στ. 307 - 363.

α) 307 - 327:—*τὸν μῦθον*—τὴν ἀπόφασιν μου.—*ἀπληγέως*—ἀπεριφράστως, ὀρθᾶ-κοφτᾶ (ἀπὸ + ἄλεγος=φροντίς).—*ἀποειπεῖν*—

νά ἐκφράσω.—*ἡ περ δὴ*—ὅπως ἀκριβῶς.—*τετελεσμένον ἔσται* ἔνν. μοι—καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.—*ὡς μὴ τρυζήτε*—διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τ' αὐτιά. Ἡ λέξ. ἡχοποιήτος τρυζω=κάννω τρὺν-τρύ.—*παρημένοι*=καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.—*γάρ* αἰτιολογεῖ τὴν ὁμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὀμιλήσῃ.—*ὁμῶς* (ἐπίρρ.)=ὁμοίως, ἔξ ἴσου.—*κεῦθω*=κρύπτω.—*χάρις*=ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—*ἦεν* ἔνν. ἐμοί.—*δήϊος* E 117.—*νωλεμές* (ἐπίρρ.)=διαρκῶς.—*μένοντι* ἔνν. παρὰ νησί. Ἡ μετχ. ὑποθετ.: *εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι*.—*ἴος* Z 422.—*κάτθανε* ρ. καταθνήσκω: γνωμικὸς ἄορ.—*ἀεργός*=φυγόπονος, ἀδρανῆς (στερ. α+Γεργος).—*ἐοργός* ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.—*περίκειται*=εὐρίσκεται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—*παραβάλλω*=βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—*ἀπτὴν-ἦνος*=ποῦ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—*ὁ μασταξ*=μασσημένη τροφή (μασιάζω=μασσῶ).—*κακῶς πέλει οἱ αὐτῆ*=δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.—*λαύω*=περνῶ τὴν νύκτα.—*διαπρήσσω ἡματα*=περνῶ ἡμέρας.—*ἦ δαρ*=ἡ σύζυγος.

328-347.—*ἀλαπάξω* I 278.—*πεξός*=εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.—*κατὰ Τροίην*=ἐν τῇ Τροίᾳ.—*κειμήλια*=θησαυροί. Κυρίως: πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—*δόσκον* θαμιστ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι.—*θός* A 12.—*διὰ δασάσκετο*=ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους.—*δασάσκομαι* θαμιστ. τοῦ δαίομαι-δατέομαι.—*γέρα* κατηγορμ. εἰς τὸ ἄλλα.—*ἐμπεδα*=εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.—*εἴλετο* ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρέα.—*θυμαρῆς*=προσφιλῆς (θυμὸς+ἄρ, ἀρέσκω).—*παριαύων*=κοιμώμενος πλησίον τῆς.—*μέροψ* A 250.—*ἐπεί* δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως: ὅχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαὶ τὰς γυναῖκάς των, διότι...—*ἐχέφρων*=συννετός.—*δουρικτητός*=αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ+κτητός).—*πειρῶμαι (τινός)*=δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—*ἀλέξμεναι* ἀλέξειν I 251.

348-363:—*πονέομαι*=κάννω τι.—*νόσφιν*=μακράν, χωρὶς.—*καὶ δὴ*=καὶ μάλιστα.—*δέμω*=κτίζω, ἐγείρω.—*ἐλάω*=τραβῶ, ἐκτείνω.—*ὁ σκόλωψ*=πάσσαλος.—*οὐδ'* ὡς=παρ' ὅλα αὐτά.—*ἀπὸ τείχεος*=μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου.—*ὄρνυμι μάχην*=κινῶ, συνάπτω μάχην.—*στ.* 354=Z 237.—*οἶον* προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.—*μίννω*=ἀναμένω.—*νῆεω* I 279.—*ἄλαδε* εἰς ἄλλα=εἰς τὴν θάλασσαν.—*αἴ κέν τοι τὰ μεμήλη*=ἂν σ' ἐν-

διαφέρει αὐτό.—*ἦρι*· ἐπίρρ.=πρωί.—*ἐρέσσω*=κωπηλατῶ.—*μεμαῶ-
τας*=ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—*ἤματι τριτάτῳ*=μετὰ τρεῖς ἡμέ-
ρας.—*ἐρίβωλος*· *ἐριβῶλαξ* A 155.

β)—Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ.: *σφετεράων, τάων, πασέων*.
—Τὸ τακτικὸν τοῦ *τρεῖς*: *τριτάτος* ὡς καί: *τέτρατος, ἕνατος,
δέκατος*.

—N' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἦεν, δῶη, ἰῆ,
ἐθέλεσκε*.

γ)—*ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος*... Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.—*κάτθανε δμῶς*... Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του περιπτώσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ τόσῃν ἀπαισιδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ τὴν διαγωγὴν του ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίστευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—*δάρων ἔνεκα σφετεράων*: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην. Ἐκφράζεται ὅμως εἰς πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρείδας.—*Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσιν φραζέσθω*: Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαίτερος ἢ παρακίνησις αὐτῆ ἐνθυμίζει τὴν καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀχιλλέως (A 173-175).—*Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα*: Ἐννοεῖ ἐδῶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ στενά τοῦ Ἑλλήσποντου, ἐφόσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ Ἑλλήσποντος.—*ἤματι κεν τριτάτῳ*... Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον «Κρίτων» καὶ συμβολικῶς «Φθίνῃ ἐρίβωλον» ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου μεταβαίνει μετὰ θάνατον ἢ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ω

στ. 143-227.

α) 143-158: *βάσκ'* ἴθι=φεύγα, πήγαινε. Πρβλ. βῆ *ἴεναι*. Z 296.—*ταχεῖα*=ταχέως, μὲ ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγορμ.—*τὸ ἔδος*=ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. *σεδ-ἔζομαι*).—*λύομαι*=ἀπολυτρώνω, ἔξαγοράζω.—*λαίνω*=εὐχαριστῶ, καταπραύνω.—*ἄμα*=μαζί.—*γεραίτερος*=μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος.—*θς ἰθύνοιο* ἀναφ. τελ. πρότ.—*προτι*=πρός.—*μηδὲ μελέτω οἱ*=καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ.—*τὸ τάρβος*=ὁ φόβος.—*ὁ πομπὸς*=ὁ συνοδός.—*ὀπάζω*=δίδω.—*ἀργεῖφόντης*=ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (*ἀργός*=ταχὺς+φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.—*ἦος* A 193.—*πελάζω*=φέρω πλησίον. Μτβτ.—*ἀπὸ ἐρύξει*=θὰ ἐμποδίση. ρ. *ἐρύκω*.—*ἄσκοπος*=ἀπερίσκεπτος.—*ἀλιτήμων*=ἄμαρτωλός, ἀσεβής.—*ἐνδυνέως*=ἐπιμελῶς, μὲ σεβασμὸν (*ἐν-ρίζ. δευκ-*, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν).—*πεφιδήσεται*=θὰ λυπηθῆ. ρ. *φείδομαι*.

159-170:—*ἀελλόπος*=ταχεῖα ὡς ἡ θύελλα (*ἄελλα+πούς*).—*κίχεν*· *κίχανω*, *κίχημι*. E 187.—*ἡ ἐνοπή*=φωνὴ λύπης.—*τὸ εἶμα*=τὸ ἔνδυμα.—*φύρω*=βρέχω.—*ἐντυπὰς*=σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του.—*κόπρος*=σκόνη καὶ ἀκαθαρσία.—*τοῖο*· *τοιούτου*, ἦτοι: εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.—*κυλίνδομαι*=κυλίομαι.—*καταμήσατο*· *καταμάομαι*=μαζεύω.—*ἡ νυδός*=ἡ νύμφη.—*οἱ δὴ... ὀλέσαντες*· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: *οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρῶν Ἀργείων*.—*κέατο*· *ἔκειντο*.—*τυτθὸν*=σιγά, ψιθυριστά.—*γυῖα*· E 122.

171-187:—*ὀσσομένη*· *ὀσσομαι*=ἀντικρύζω· βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι.—*τόδε*=ἔδῶ.—*ἀνευθεν*=μακρὰν.—*ἔων*· ἐναντ. μετοχ.—*ἐκέλευσεν*· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν.—*στ. 176-187*· εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στίχων 147 - 158.

189-199:—*νῖας*· συναπτ. πρὸς τὸ *ἠνώγει*.—*ὀπλίζω*=ἀρματώνω, ἐτοιμάζω.—*ἡ πείρις*· *-νθος*=ψάθινον κυβώτιον.—*κηώεις*· Z 288.—*τὰ γλήνεα*=κοσμῆματα, πολύτιμα πράγματα.—*κεχάνδει*· *χανδάνω*=

περιέχω, περικλείω.—**δαιμονίη** Ζ 486.—**τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶ-
ναι**=τί σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι αὐτό;

200-215:—**κώκυσεν**=ἔβγαλε φωνήν.—**πῆ οὔχονται**=ποῦ ἐπῆ-
γαν.—**ἦς· αἷς**·δοκ. τῆς αἰτίας.—**ἔκλεο· κλέομαι**=εἶμαι ξακουστός.—
ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἴσιν ἀνάσσεις=καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου —
πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν. — **ἐξενάριξε**· Ε 151.—**αἰρήσει**
καὶ ἐσόψεται· Σχ. πρωθύστερον.—**εἰ ἐσόψεται**=ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.—
ὠμηστής = ἄγχιος.—**ὄδε**=αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν.—**γει-
νομένω**·(χρον.)=ὅταν ἐγεννήθῃ.—**ἐπένησε λίνω**=ἔκλωσε μὲ τὸ νῆ-
μά της. ρ. **ἐπινέω**.—**ἀργίποδες**=γοργόποδες (**ἀργός**=ταχύς).—**ἄσαι**=
νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὄς· ρ. **ἄω**.—**κρατερός** = βίαιος, σκληρός.—
ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική=μακάρι νὰ εἶχα.—**ἐσθόμεναι**· **ἔσθω, ἐσθίω**.
Ὁ ἔνεστ. ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ
κατατρῶγω ἀδιάκοπα.—**προσφῦσα**=προσκολληθεῖσα.—**ἄντιτα γέ-
νοιτό (μοι)** = θὰ τὸν ἐξεδικούμην.—**ἄντιτα**· ἄντι ἀντίτιτα (τίω).—
ἔργα· ἔνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν.—**κακίζόμενον** = ὡς
ἀνανδρον.—**ἔσταότα**=ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.
ἄλεωρῆ=ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῆ.

216-227:—**ὄρνις** = πουλί, ὀλιώνος.—**πέλευ**=πέλομαι.—**ἦ οἶ**=
ἦ αὐτοὶ πού...—**θυσοσκόος** = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.—**νοσφί-
ζομαι**=ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.—**ἐσέδρακον**· **ἐσδέρομαι**=βλέπω.—
ἄντην=ἔμπρός μου.—**ἄλιος**=μάταιος, ἀνεκτέλεστος.—**ἔπος**=ὁ λό-
γος μου.—**ἀγκάς**· ἐπίρρ.=εἰς τὰς ἀγκάλας.—**ἐξ ἔρον εἶην**· πρβλ. **ἐξ
ἔρον ἔντο** I 222.

β)—**N**° ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἰκέτω, τοῖο, ἔην, κέατο, υἷας.**

—**N**ὰ μετατραποῦν εἰς αἰτικὸν λόγον αἱ φράσεις:

1) **ἦος κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.**

2) **αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.**

3) **οὐ ἐ κακίζόμενόν γε κατέκτα.**

γ)—**ἀμφὶ δὲ πολλῆ κόπρος ἔην κεφαλῆ**: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε **κόνιν αἰθαλόεσσαν** εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ **κατήσχυνε** τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέ-

ρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαϊνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν ἀντίκρουσεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—*Δαρδανίδης* ὀνομάζεται ὁ Πριάμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—*ἐς θάλαμον κηῶντα κ.τ.λ.*: Πρβλ. Z 288.—*ἑσταῖα πρὸ Τρώων*: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται ἀκριβῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱόν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἐκτωρ ἔμεινε ἔξω τοῦ τεύχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X, 25 κ. ἔ.).

στ. 228 - 280.

α) 228 246: = ἡ φωριαμὸς = τὸ κιβώτιον.—*τὸ ἐπίθημα* = κάλυμμα.—*ἀπλοῖδες χλαῖναι* = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *διπλοῖς, δίπλαξ*. Γ 126.—*τάπητες* = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—*τὸ φάρος* = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—*ἴστημι* = ζυγίζω.—*πίσυρες* = τέσσαρες.—*ἐξἑσίην* = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (*ἐξίημι*).—*μέγα* = σπουδαῖον.—*τὸ κτέρας* = κτήμα.—*περὶ* = σφοδρά, ὑπερβολικά.—*ἀπέεργε* = ἔναρκτ. = ἤρχισε ν' ἀποδιώκῃ ὁ ἀποέργω.—*ἐνίσσω* = ἐπιπλήττω.—*ἔρρετε* = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὁργῆ.—*λωβητῆρες* = ἐλεεινοί.—*ἐλεγχέες* = ἐπονείδιστοι.—*κηθήσοντες* = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (*κήδω*).—*δνόσασθε* = ὄνομαι = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—*ῥῆττεροι ἔσεσθε ἐναιρέμεν* = προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ.: *ῥῆττερον ἔσοσται Ἀχαιοῖσι ἐναιρέμεν ὑμᾶς*.—*ἐναίρω* = φονεύω.—*ἀλαπάζω* = E 166.—*κεραίζομαι* = ἐρημώνομαι.

247 - 264:—*σκηπάνιον* = ράβδος, σκῆπτρον.—*δίεπε* = τοὺς διεχώριζε καὶ ἐπερνοῦσε. ὁ *διέπω*.—*σπέρχομαι* = βιάζομαι.—*δμόκλα* = *δμοκλάω* = φωνάζω, διατάσσω.—*νεικείω* = ἐπιπλήττω.—*βοὴν ἀγαθός* = E 114.—*ἡ κατηφών* = ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί.—*αἶθ'* = ὠφέλετε πεφάσθαι = εἶθε νὰ εἴχατε φονευθῆσεῖς... (παρακμ. ἐκ *ρίζ. φεν-*; *φόνος*).—*πανάποτος* = δύσμοιρος.—*τὰ ἐλέγχεα* = τὰ κορόιδα.—*χοροῖτυπή* = χοροπηδήματα.—*ἐπιδήμιοι* = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρους τῶν συμπολιτῶν σας.—*πρήσσω ὁδοῖο* = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαίρετ.

265-280:—*ὑποδείσαντες*=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν. ρ. *ὑποδείδω*.—*ἄειραν*=ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—*πρωτοπαγῆς** Ε 194.—*πείρινθα** Ω 190.—*ἡ ἀπήνη*=ἄμαξα τετρατόροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.—*νήσον** νηέω. Ι 279.—*οἱ κρατερόνυχες*=οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς ὀπλὰς, ρωμαλεοί.—*ἐντεσιεργοί*=οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—*ἀτιτάλλω** Ε 271.

β)—*Ν' ἀναγνωρισθῶσιν οἱ τύποι: ὕμμες, πύσσυρες, ἔσσε*.

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπικτὸν λόγον αἱ προτάσεις:*

1) *οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων*.

2) *ῥῆῖτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν*.

γ)—*τάλαντον*: Ι, 264.—*Θρηῖκες ἄνδρες*: Οἱ Θρηῖκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τὸς Τρωῶς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ *δέπας* ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λαομέδοντος.—*ἀπήνη*: Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν *ἄμαξαν* σύρεται ἀπὸ ἵππων καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—*Μυσοί*: Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

στ. 281-338.

α) 281-298.—*ζευγνύσθην*=διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ρ. μέσ. διάμεσ.—*πυκινὰ μῆδεα*=σοβαραὶ σκέψεις.—*ἀγχίμολον** ἐπίρρ.=πλησίον.—*τετιηῶς*=λυπημένος. ρ. *τετήμαι*.—*μελίφρων*=ποῦ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—*λείψαντε** *λείβω*=χύνω.—*τῆ** δεικτ.=ὀρίστε, πᾶρ* ἐδῶ.—*ἄψ*=ὀπίσω.—*ἐπει ἄρ(α) γε*=ἀφοῦ τέλος πάντων.—*μέν** βεβαιωτ.=*ἔπειτα*=τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφασισες ὁπωςδήποτε νὰ ὑπάγῃς.—*κελαινεφῆς** Ζ 267.—*Ἰδαῖος*=ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.—*κατὰ ὄρᾶται*=κυττάζει, βλέπει κάτω.—*εὔ** οὔ* προσ. ἄντων.—*δεξιὸν*=νὰ πετᾶξῃ δεξιὰ σου.—*πίσσυρος** Ε 205.—*εἰ δὲ*=ἄν ὅμως.—*εὐρύοπα** Ε 265.—*οὐκ ἂν κελόμην*=δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα: θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—*ἐποτρύνουσα*=μὲ τὰς συμβουλὰς μου.—*μάλα περ μεμαῶτα*=παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299-321:—*τοὶ ἐφιεμένη τόδε*=εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—

χεῖρας ἀνασχέμεν... = Z 257. — ἦ (ἡμὶ = λέγω). — ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής. — *παρέστι* = ἐστάθη κοντά του. — *τὸ χέρινον* = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν. — *τὸ ἔρκος* = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή. — *εἰσανιδῶν* = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω. — *μηδέων* = βασιλεύων. — *φίλον ἠδ' ἐλεινὸν* = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον. — *μητίετα* A 175. — ἦκε ἴημι. — *τελειότατον* = ἀληθέστατον. — *μόρφνος* = εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ *περκνός*. — *ὄσση θύρη τέτυκται* = ὄσση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα. — *ἀφνειός* = πλούσιος. — *εὐκλήϊς ἀραρυῖα* = καλὰ προσηρομοσμένη. — *εὔσατο εἶδομαι* = φαίνομαι. — *αἶξας αἶσσω* = πετῶ (διάτιοντες). — *γηθέω* = χαίρω. — *ἰάνθη ἰαίνω*. Ω 147.

322-338: — *σπέρχομαι* Ω 248. — *ξεστός* = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός. Πρὸβλ. Z 244: *ξεστοῖο λίθοιο*. — *ἐκ ἔλασε* = ἐτάβηξεν ἔξω, ἔνω. τοὺς ἵππους του. — *ἐρίδουπος* = ὅπου ἀντιχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἠχηρός. — *ἐφέπω* = διευθύνω. — *καρπαλλίμως* = ταχέως. — *κατὰ ἄστν* = κατερχόμενος τὴν πόλιν. — *ἀπορρος* = ὀπίσω (ἀψ + ῥέω). — *ἀπογέομαι* = φεύγω. — *προφανέντε* = μόλις ἐνεφανίσθησαν. — *ἐταιρίζω* = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω. — *βάσκ' ἴθι* Ω 144. — *Πηλεΐωνάδε* = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλεΐωνος, τ. ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β) — *N' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: σφί, ἐθέλησθα.*

γ) — *Κρονίωι Ἰδαίω, δς τε Τρωίην κατὰ πᾶσαν ὁράται*: Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὀλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμα μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ρῆμα *ὁράται* ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου. — *χερσίν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον*: Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπε αἱ χεῖρες νὰ νίπτονται. — *μέσω ἔρκει*: Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκείου Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι. — *καὶ αἰθούσης ἐριδούπου*: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἰθουσαν, εὗρισκετο εἰς τὴν αὐλὴν (τὸ ἔρκος) καὶ ἀντίκρουζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (αἰθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοὰς (ξεστάς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς. Z 243.

στ. 339-404.

α) 339 - 348:— *ἀπίθησε* = παρήκουσε· οὐδ' *ἀπίθησε* = ὑπήκουσε.— *διάκτορος* = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.— *ἀργεῖφόντης*· Ω 153.— *αὐτίκα ἔπειτα* = εὐθύς ἀμέσως.— *ἀμβρόσιος* = ἰθάνατος, θεϊκὸς (*α*+*(μ)* βροτός). *ἡμὲν - ἠδὲ* = καὶ - καί.— *ὑγρή*· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— *ἅμα πνοιῆς* = μαζί μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔτνεεν ὁ ἄνεμος.— *τῆ*· ἀναφορ. δοτικ. ὄργ.— *θέλω* = μαγεύω.— *τοὺς δ' αὖτε* = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.— *ὑπνώω* = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.— *κρατὺς* = κραταίος.— *βῆ ἰένα*· Ζ 296.— *αἰσυμνητῆρ* = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (*αἶσα*+*μέμνημαι*).— *κοῦρος αἰσυμνητῆρ* = νεαρὸς ἄρχων, ἄρχοντόπουλο.— *πρῶτον ὑπηνήτη* = ποὺ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένηα του. (*ὑπήνη* = τὸ γένειον).

349 - 357:— *ἔλασαν παρεῖς σῆμα Ἴλιου* = ἐπροσπέρασαν τὸ μῆμα τοῦ Ἴλου.— *δὴ γὰρ* = διότι ἦδη.— *τὸ κνέφας* = τὸ σκότος.— *τὸν δέ*· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.— *ἐξ ἀγκιμόλοιο*· Ω 283.— *φράζομαι* = ἀντιλαμβάνομαι.— *φράξο Δαρδανίδη* = πρόσεχε ἐκεῖ Δαρδανίδη.— *φραδῆς* = φρόνιμος.— *τέτυκται ἔργα* = ἔχουν γίνει ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται νοῦν φρόνιμον.— *διαρραίομαι* = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.— *μιν*· συναπτ. πρὸς τὸ *λιτανεύσομεν*.

358 371:— *σὺν χύτο* = ἐταράχθη.— *δεΐδια· δέδια*.— *γναμπτός* = εὐλύγιστος.— *ταφῶν· τέθηπα* = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξίν.— *αὐτός* = αὐθορμήτως, μόνος του.— *εριοῦνιος* = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι+*δνίνημι* = ὠφελῶ). Ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— *ἐξείρετο* = τοῦ ἀπηθύθυεν ἐρώτησιν.— *πάτερ*· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.— *ἰθύνω* = διευθύνω.— *ἀμβροσίη νύξ* = θεϊκὴ νύξ.— *εὔδω* = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.— *μένεα πνείοντες* = ὄρητικοί, γενναῖοι.— *ἀνάρσιος* = ἐχθρικός (στερ-*α*+*ἄρσιος*, *ἀραρίσκω*).— *θός*· Α 12. Ἡ νύξ λέγεται *θός*, διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.— *τὸ ὄνειαρ-ατος* = πολῦτιμον πρᾶγμα.— *τίς ἂν νόος τοι εἴη*; = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγίνετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;— *ὀπηδέω* = ἀκολουθῶ.— *ἀπαμύνασθαι*· συναπτ. πρὸς τό: οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσοί = ὥστε νὰ ἀποκρούσῃς.— *χαλεπαίνω* = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.— *δέξω· ῥέξω*.— *καὶ δέ* = καὶ μάλιστα. *ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω*· Ι 251.— *δέ· αἰτιολ.*— *εἶσκω* = παρομοιάζω.

372-377:—*οὔτω πη* = ἔτσι κάπως.—*ὑπερέσχεθε χεῖρα* = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—*ἦκεν* = ἔστειλεν. ρ. *ἦμι*.—*οδοιπόρον* = διαβάτην.—*ἀντιβολέω* = συναντῶ.—*αἴσιος* = πὺν φέρνει καλόν, τυχερός.—*ἀγητὸς* = θαυμάσιος.—*πέπνυμαι νόφ* = ἔχω πολὺν νοῦν.

378-388:—*ναὶ δὴ* = ναὶ πράγματι.—*κατὰ μοῖραν* = ὀρθά.—*ἀτρεκέως* = χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς.—*πή* = κάπου.—*κειμήλια* = θησαυροί.—*ἴνα*· ἀναφ. τόπου = ὅπου.—*ᾠριστος*· ὁ ἄριστος.—*οὐ τι* = οὐδὲν.—*ἐπιδεύομαι* = εἶμαι κατώτερος.—*μάχης* = ὅσον ἀφορᾷ τὴν μάχην.—*φέριστος* = ἐξαίρετος, θαυμάσιος.—*τέων*· *τίων*.—*ὁ οἶτος* = ἡ μοῖρα.—*ἀποτμος* = ἕμιουρος.—*ἐνισπες*· *ἐννέπω*.

389-404:—*πειράομαι τινος* = δοκιμάζω κάποιον.—*εἶραι Ἑκτορα* = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἑκτορος.—*κυδιάνειρα* = δοξάζουσα ἄνδρα (κῦδος + ἄνθρωπος). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.—*δαίζω* = κατακόπτω.—*μία* = ἡ αὐτή.—*εὐεργής* = καλὰ καμωμένη.—*ἔξειμι* = βγαίνω, προέρχομαι.—*πάλλω κλήρω* = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· *παλλόμενος κλήρω* = κατὰ τὴν κλήρωσιν.—*ἐλίκωψ*· Α 98.—*ἀσχαλάω* = δυσανασχετῶ.—*ἔσσυμαι τινος* = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β) — Ἀόρ. β' τοῦ *ὑπερέχω*, κατ' ἐπέκτασιν: *ὑπερέσχεθε*.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. *τίς*: *τέων*.

— *Νά μεταιραποῦν εἰς τὸν ἀπτικὸν λόγον*:

1) *οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί*.

2) *καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι*.

γ) — *σῆμα Ἴλιος*: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἰλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνήμα τοῦ Ἰλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σχαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—*φεύγωμεν ἐφ' ἴππων*: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πὺν περιεῖχε τοὺς θησαυροὺς καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἴππων.—*Πολύτωρ*: εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ δλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ

τόρα εἶναι πρῶτον ὑπηνήτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ τὴν λάβη μέρους εἰς τὸν πόλεμον!

στ. 405 467.

α) 405-423 :— *μελεῖσσι* = εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).— *προὔθηκεν*· *προτίθημι* = βάλλω ἔμπρός, ρίχνω.— *αὐτως* = ἕτσι, δηλ. ὅπως πρην, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.— *ἐν κλισίῃσι*· ἀντι *ἐν κλισίῃ*.— *δωδεκάτη οἱ ἡὼς* (*ἔστι*) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός. . . — *ὁ χροῶς*· *χροῶς* = τὸ δέσμα.— *αἱ εὐλαί* = σκόληκες σηπομένου κρέατος.— *ἄρηφατος* = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἄρηι* + *φαιός*).— *κατέδω* = κατατρόγω.— *ἦ μὲν* = καὶ ὁμως.— *ἀκηδέστως* = χωρὶς οἴκτον.— *αἰσχύνω* = παραμορφώνω.— *θηοτό κεν* = θὰ θαυμάσης βλέπων. ρ. *θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.— *ἔερσῆεις* = δροσερός (ἢ *ἔερση* = πρωϊνὴ δρόσος).— *περὶ νένιπται* = ἔχεν ἐντελῶς ξεπλυθῆ.— *μιαρὸς* = λερωμένος.— *σὺν μέμυκε* = ἔχουν κλείσει. ρ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (*μύων*, *μυστήριον*).— *ῥσσα*· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ *εἰνύπη* = ῥσας πληγὰς ἔλαβεν.— *υἱος ἔηος* = τοῦ σοῦ υἱοῦ.— *νέκυς*· Α 52.— *περὶ* = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.— *φίλος κῆρι* = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431 :— *γῆθησεν*· Ω 321.— *ἦ ῥα* = ἀλήθεια λοιπόν.— *ἀγαθόν*· ἐνν. *ἔστί*.— *δῶρα ἐνάσιμα* = τὰ πρέποντα δῶρα.— *οὐ λήθετο θεῶν* = δὲν παρέλειπε τὸ καθήκον του πρὸς τοὺς θεοὺς.— *τῶ* = διὰ τοῦτο.— *οἱ ἀπεμνήσαντο* = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.— *τὸ ἄλεισον* = τὸ ποτήριον.— *αὐτόν τε* = καὶ ἐμὲ αὐτόν.— *ῥύω* = σφῆζω.— *πέμπω* = συνοδεύω.

432 - 439 :— *νεωτέρον*· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.— *ὄς κέλαι*· ἀναφ. αἰτιολ. πρὸτ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπησ.— *παρῆξ Ἀχιλλῆα* = χωρὶς τὴν ξυρῆν ὁ Ἀχιλ.— *τὸν μὲν* = ἐν τούτοις αὐτόν.— *συλεύω* = ἀφαιρῶ.— *μετόπισθε* = κατόπιν.— *πομπός*· κατηγρμ. = ὡς συνοδός σου.— *Ἄργος*· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων.— *ἐνδυνέως* = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχήν.— *δμαρτέω* = πηγαίνω μαζί, ἀκολουθῶ.— *ὄνοσσάμενος*· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467 :— *ἀναΐξας* = πηδήσας ἐπάνω.— *λάζετο* = ἔπιασε (*λάζομαι* ἀρχ. τύπος τοῦ *λαμβάνω*).— *ἦϋς*· *ἦετα*· *ἦϋ*· Γ 167.— *οἱ δὲ φυλακτῆρες* = ἐνῶ οἱ φύλακες — *νέον* = μόλις. — *τὸ δόρπον* = τὸ βρα-

δυνὸν φαγητόν.—*πονέομαι*=ἀσχολοῦμαι.—*ἄφαρ*=εὐθύς κατόπιν.—*ᾤξε· οἶγω*.—*ὁ ὄχευς*=ὁ σύρτης.—*ἐπ' ἀπήνης*=τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἀπήνης.—*ποίησαν*'ὡς ὑπερσυντέλ.=εἶχον κάμει.—*κέρσαντες*' κείρω = κουρεύω, κόβω.—*ἐρέφω*=θέτω ὄροφὴν, στεγάζω.—*λαχνήεις*=μαλλιαρός, πυκνός.—*λειμωνόθεν*=ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—*ἀμάω*· Ω 165.—*ὁ σταυρός*=ὁ πάσσαλος.—*ἔχω*=κρατῶ, συγκρατῶ.—*ὁ ἐπιβλῆς*=ὁ μάνδαλος, σύρτης (*ὄχευς, κληῖς*).—*ἐπιρρήσσεσκον*=συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ *ἐπιρῆσω*.—*ἦ τοι*=ἀληθῶς.—*σοι*' συναπτ. πρὸς τὸ *ὄπασεν*· ὀπάζω. Ω 153.—*πάλιν εἶσομαι*=θὰ ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ *εἶμι*.—*νεμεσσητὸν*=ἄξιοκατάκριτον.—*ᾧδε*=ὄπως ἔχω ἤδη κάμει.—*ἀγαπάζω*=χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (παράλλ. τύπος τοῦ *ἀγαπάω*).—*τύνη*· Z 262.—*ὑπὲρ πατρός*=ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς.—*λίσομαι*=ἰκετεύω.—*σὺν ὀρίνης*=συγκινήσης.

β) — Τὸ ρ. *θεάομαι* εἰς ἰωνικ. τύπον *θηέομαι*. Ὅθεν εὐκτικ. β' προσ. *θηότο*.

—Τὸ ρ. *εἶμι* εἰς μέλλοντα χρόνον : *εἶσομαι*.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *εἶς, τύνη*.

—Νὰ μετατραποῦν εἰς τὸν ἀτικὸν λόγον :

1) *εοῦ ἐτάριοι φίλοιο*.

2) *ὄφρα κεν ἀφίκωμαι*.

3) *καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ τέκεος λίσσοο*.

γ) —*ῥσσα ἐτύπη* : Ὅταν ὁ Ἄχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ τὸν ἐγύμνωσε ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὄλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον, ὅστις ἠπέιλησε νὰ ἐμπρήση τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369-375) ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς, πού νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.—*εἶ ποτ' ἔην γε* : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπεραπιστής τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.—*πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον* : Ἐφ' ὅσον ὁ Ἄχιλλεὺς ἀπεῖχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων.—*καὶ τέκεος* : Πρό-

καίται περὶ τοῦ Νεοπολέμου, ὃ ὁποῖος διεκρίνεται καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλὰς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

στ. 468-551.

α) —468-485:—*μακρὸς*=ὑψηλός. — *ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε*· E 111. — *αὔθι*· Γ 244. — *ἰθὺς οἴκου*=κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν. — *ἕζεσκε*=ἐκάθητο συνήθως. — *ἀπάνευθε*=χωριστά. — *καθελίετο*=ἦσαν καθισμένοι. — *ῥζος*· Α 234. — *ποίπνυον*=ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — *ἔτι καὶ παρέκειτο*=ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — *ἔλαθεν εἰσελθὼν*=ἀπαρατήρητος εἰσῆλθεν. — *κύσε*· Ζ 474. — *πυκινὴ ἄτη*=μεγάλῃ συμφορᾷ. — *ἄλλον δῆμον*=εἰς ξένην χώραν. — *ἀφνειός*· Ε 9. — *εἰσορόωντας*· ὑποκ.: τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486-506:— *ἐπιεικελός*· Α 131. — *ὀλοὸς οὐδὸς γῆρατος*=τὸ θλιβερὸν κατώφλιον τοῦ γῆρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — *καὶ μὲν κείνον*=ὄρισμένως ἐκεῖνον. — *περιναίεται-περιναειάοντες*=κατοικοῦντες γύρω. — *ἀμφὶς ἐόντες*· πλεονσμ. εἰς τὸ περιναίεται. — *τείρω*· Ζ 255. — *ἡ ἀρή*=τὸ κακόν. — *λοιγός*· Α 67. — *ἐπί τ'* ἔλπεται=καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — *ἡματα πάντα*=ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — *ἀπὸ λόντα*=ἐρχόμενον ὀπίσω. — *αὐτάρ*· ἔναντ. — *στ. 493-494* ὡς Ω 255-256. — *ἰδς-ἡ-όν*· Ζ 422. — *ἡ νηδὺς*=ἡ κοιλία. — *τῶν πολλῶν*=πολλῶν ἐκ τούτων. — *οἶος*=μοναδικός, ἔξαιρετικός. — *εἴρυντο ἄστνυ καὶ αὐτοὺς*=ἔσφριζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — *πρόφην*=πρὸ δλίγου. — *ἔτλην· τλήναι*=ὑπομένειν. — *ἀνδρὸς παιδοφόνοιο... ὀρέγεσθαι*· ἡ σειρά τῶν λέξε. : ὀρέγεσθαι στόμα ποῖ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνοιο. — *ὀρέγομαι*=τείνω, φέρω πρὸς.

507-517:— *ὑπὸ ὄρωσε*=ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — *ἕμερον γόοιο*=ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — *πατρός*· γεν. αἰτίας. — *ἦκα*=ἦσυχα, μαλακά. — *ἀδινά*=ἀφθόνως, πολὺ. — *ἐλυσθείς· ἐλύομαι*=στερέφομαι, σωριάζομαι. — *στοναχὴ δρώρει*=ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — *πολιδς*=φαιός.

518-551:— *ᾶ*=ἄχ. — *δειλὸς*=δυστυχής. — *ἦ δῆ*=πράγματι λοιπόν. — *ἀνσχεο· ἀνέχομαι*. — *ἔμπης*=ἐν τούτοις. — *ἐάσομεν κατακεῖσθαι*=ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἦσυχάσουν. — *ἄχνημαι*=θλίβομαι. — *οὐ τις πρῆξις πέλεται*=δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὡς

ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἔνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — *αὐτοὶ δὲ* = ἐνῶ αὐτοί. — *ἀκηδέες* = χωρὶς βιάσανα. — *δοιοί*: Γ 236. — *τὸ οὔδας* = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — *ἐάων* = ἀγαθῶν. — *κύρομαί τι* = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — *τῶν λυγρῶν* = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά, ἀπὸ τὰ δεινὰ πού περιέχονται εἰς τὸν δεῦτερον πίθον. — *λωβητὸς* = στιγματισμένος. — *ἔθθηκεν' ἰθήσι*· γνομ. ἄορ. — *ἡ βούβρωσις* = ἡ ἀθλιότης. — *φοιτῶ* = περιπλανῶμαι. — *θεοῖσι* = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — *τετιμένος· ἴομαι, τίω* = τιμῶ. — *ἐκ γενετῆς* = ἀπὸ τὸν καιρὸν πού ἐγεννήθη. — *ἐκέκαστο· καίνυμαι* = ὑπερβάλλω, ὑπερετερῶ. — *ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῶ...*: ἡ σειρὰ τῶν λέξε: ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῶ. — *γονῆ παίδων* = παιδιὰ καὶ παιδιὰ παιδιῶν. — *κρείοντες* = οἱ ὁποῖοι θὰ ἐβασίλευον. — *παναώριος* = μέλλον ν' ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — *κομίζω* = περιποιοῦμαι. — *ἦμαι* = εὐρίσκομαι. — *κῆδω* = προξενῶ θλίψεις. — *ῶσον*· ὄσον ἀνθρώπων, εἰς ὄλους τοὺς λαοὺς πού... — *ἄνω* = πρὸς βορρᾶν. — *ἔδος* = ἡ ἔδρα. — *ἐντὸς ἐέργει* = περικλείει. — *τῶν* = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — *πῆμα* = συμφορὰ. — *ἄνσχεο* = κάμε ὑπομονήν. — *ἀλίσστος* = ἀδιαλείπτως. Ἐπίρρ. (α + *λιάζομαι* = παρεκκλίνω). — *ἀκαχήμενος*· ἀκαχίζω, ἀκαχῆμαι = πικραίνομαι.

β) — *Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: καθείατο, κτεῖνας, τετάπετο, ἄνσχεο.*

γ) — *τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθόν*: Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πριάμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρτήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωμάτιον. — *γυναῖκες*: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — *δοιοὶ γὰρ πίθοι*: Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — *Μάκαρος ἔδος*: Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

στ. 552 - 620.

α) 552-570:—*ἀκηδής*=ἀπεριποίητος, ἀταφος (στερ. α+*κῆδος*=φροντίς).—*ἀπόναιο*—*ἀπονίναμαι*=χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι.—*ὑπόδρα*· Α 148.—*νοέω*=ἔχω κατὰ νοῦν.—*ἄλιος*=θαλάσσιος (*ἄλις*).—*ἄλιος γέρων*, λέγεται ὁ Νηρεύς.—*καὶ δέ· καὶ δὴ*=καὶ μάλιστα.—*σὲ γινώσκω*·(τὸ σὲ ἀντικμ. τοῦ *γινώσκω* κατὰ πρόληψιν)=καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ...—*ἠβῶν*=νέος καὶ δυνατός.—*φυλακοῦς*· φύλακας.—*ὄχηα*· Ω 446.—*μετοχλίσειε*· *μετοχλίζω*=μετακινῶ.—*ἀλίτωμαι*· μέσ. ἄορ. β΄ τοῦ *ἀλιταίνω*=ἀμαρτάνω.

571 - 595:—*οἶκοιο*· *ἐξ οἴκου*, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του.—*καλήτωρ*=ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν.—*δίφρος*· Ζ 354.—*εὐσσωτρος ἀπήνη*=ἔχουσα ὠραῖα τὰ *σῶτρα* ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ *εὐκκυκλος*.—*ἦρεον*· *αἰρῶ*. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλήθος τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα συνεχῶς ἔβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν.—*φάρεα*· Ω 231.—*εὐννητος*=καμωμένος μὲ ὠραῖον νῆμα, πολυτελής.—*πυκάσας*=σκεπάσας, τυλίξας (*πύκα*=σφικτά).—*ἐκκαλέσας*=καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου.—*μῆ οὐκ ἐρύσαιτο*=μήπως δὲν συγκρατήσῃ.—*λεχέων*.=ἐπάνω εἰς στρῶμα.—*σὺν ἤειραν*=ἐβοθήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ.—*σκυδμαινόμεν*· *σκυδμαίνω*=εἶμαι θυμωμένος.—*εἰν ᾽Αἴδος*=μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ ᾽Αἴδος, δηλ. τοῦ ᾽Αδου.—*οὐκ ἀεικέα*=πλούσια. Σχ. λιτότητος—*ἀποδάσσομαι*· *ἀποδαιτέομαι*=ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620:—*κλιμόσ*· Ι 200.—*τοίχου τοῦ ἐτέρου*· Ι 219.—*καὶ γὰρ*=ἄλλως τε καὶ ἡ...—*τῆ περ*· ἡ δοτικ. κτητ.—*ἀπὸ βιοτο*=μὲ τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ *βίος*· Α 49.—*χαόμενος*· Α 46.—*ιοχέαιρα*· Ε 53.—*ισάσκετο*=συχνά συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (*ἴσος*).—*φῆ δοιά*...=ἐπεξήγ. τοῦ *ισάσκετο*.—*τεκέειν*· ὑποκμ. τὴν *Λητώ*.—*ἡ δ' αὐτῆ*=ἐνῶ αὐτῆ ἡ ἰδία.—*ἐννήμαρ*· Α 53.—*κάμε*=ἀπέκαμε, ἐξηγ. τλήθη.—*οιοπόλος*=ἐρημικὸς (*οἶος*+*πέλω*).—*εὐνή*=ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.—*πέσσει κήδεα*=χωνεῦει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καῦμούς τῆς.—*μέδομαι*=σκέπτομαι.

β) —*Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: καὶ δὲ εἶσαν, πύθῃαι, ἦϊε, ποτί.*

—*Νὰ μετατραποῦν εἰς τὸν ἀτικὸν λόγον:*

- 1) ἅμα ἡοῦ φαινόμενηφιν.
2) ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων.

γ)—*ὑπόδρα ἰδών* : Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὄργιλος χαρακτῆρ τοῦ Ἄχιλλεύως. Δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἐκτορος, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἄλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωρ, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν.—*αὐτὸς Ἄχιλλεύς λεχέων ἐπέθηκε* : Ἐπανορθῶνων ὁ Ἄχιλλεύς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποῖαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἐκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.—*Νιόβη* : Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς ἢ διὰ τὸ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται ἢ διὰ τὸ παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός.—*ἐν Σίπυλῳ* : Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τρωῶλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.—*Ἀχελώϊον* : Ἀχέλης ἢ Ἀχελῶος ὠνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.—*λίθος περ' εἴουσα* : Ἐνας βράχος τοῦ Σίπυλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν ὅτι αὐτὴ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἢ ὁποῖα, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων της.

στ. 621 - 676.

α) 621-642 :—*ἀργυφος* = λευκὸς (ρίζ. ἀργυ-, arguo = φωτίζω).—*ἔδερον*· *δέρω* = γδέρω.—*ἀμφεπον*· ἀμφέπω καὶ ἀμφιπέω = ἐτοιμάζω.—στ. 623· ὡς I 210.—*περιφραδέως* = μὲ προσοχήν.—*ἐρύσαντο*· *ἐρύω* = ἀποσύρω, τραβῶ.—στ. 625 - 626· ὡς I 216 - 217.—στ. 627 - 628· ὡς I 221 - 222.—*ὄσσορ* = πόσον μεγαλόσωμος.—*οἶορ* = πόσον ὠραῖορ.—*ἄντα* = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκύνταξε κατὰ πρόσωπον.—*ὄψιν ἀγαθὴν* = τὴν εὐγενικὴν μορφὴν.—*λέξον* = βάλει με νὰ πλαγιάσω· ρ. *λέχω*.—*ὑπὸ ὕπνω*· (συναπτ. πρὸς τὸ *τερπόμεθα* μὲ σημ. δοτ. ὄργ.) = μὲ ὕπνον, ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ

ὑπνον, διότι ὁ ὕπνος σὺν τῷ σκεπάσει τὸν κοιμώμενον. — *μύσαν*· Ω 420. — *κῆδεα πέσσω*· Ω 617. — *ὁ χόρτος* = ὁ περιβόλος. — *πασάμην*· *πατέομαι* = τρώγω, γεύομαι. — *ἡ λαυκανίη* = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — *λαυκανίης καθέηκα* = ἔρριπα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἦπια.

643-658: — *τὰ δέμνια* = ἔλαφρά κινήτη κλίνη. — *ὑπ' αἰθούσῃ* = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — *τὰ δῆγεα* = σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (*δέξω* = βάφω). — *ἔσασθαι*· ὥστε ἔσασθαι = διὰ τὸ σκεπασθῆναι· *ἔννυμι*· (ρίζ. ἔσ-, *ἔσνυμι*, *ἔσθης*). — *τὸ δάος* = ὁ πυρός, ἡ δᾶς. — *ἐγκονέουσαι*· *ἐγκονέω* = κάμνω κατὰ γρήγορα καὶ πρόθυμα, (ρίζ. *κον*, *διάκονος*). — *ἐπικερτομέω* = πειράζω, ἀστειεύομαι. — *λέξο* = πλάγιασε, προστακτ. μεσου ἄορ. τοῦ *λέχω*. — *βουληφόρος*· Α 144. — *βουλεύω βουλὰς* = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — *ἡ θέμις ἐστί* = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — *στ. 653*· ὡς Ω 366. — *ἀνάβλησις* = ἀναβολή, ἀργοπορία. — *ποσσημαρ* = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — *μέμονα* = ἐπιθυμῶ. — *κτερεῖζω* = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (*κτέρεα*). — *τέως* = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — *μένω* = νὰ μένω εἰς τὴν σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659-676: — *τάφον* = ἐνταφιασμόν. — *μοί*· συναπτ. πρὸς τὸ *κεχαρισμένα*. — *κεχαρισμένα θείης*· ἀντὶ *χαρίζοιο* = θὰ μοῦ ἔκαμες χάριν. — *ἐέλεμθα* = εἴλομαι· Ε 203. — *ἡ ὕλη* = τὰ ξύλα. — *ἀξέμεν*· ὥστε ἄξαι. — *δαινῦτο*· εὐκτ. τοῦ *δαίνυμαι* = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — *μὴ πως δεισίσει* = διὰ τὸ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — *πικινὰ φρεσί*... Ω 282.

β) — *N'* ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *σῆς, ἐνθέμεναι, σιόρσεσαν, λύσιος, ἀξέμεν*.

γ) — *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ*: Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώοντο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ αἰθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος κοιμᾶται σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδοσότης διατάσσει «*χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι*». — *ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν*: Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατὰ ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολὺ ὁ θρήνος ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἔξα-

σφαλίση ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου.—
σχήσω πόλεμον : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα καὶ ἔσωσε
 τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου.
 Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς ὑπόσχεται
 εἰς τὸν Πρίαμον ἀναχωρῆν ὀλίγων ἡμερῶν.

— *Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, διὰν περιγράψῃ τὸν
 σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;*

— *Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ
 Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;*

στ. 677-804.

α) 677-691 :— *ἵπποκορυστής* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ
 ἄρματα, πολεμιστῆς (*ἵππος*+*κορύσσω*=ὀπλιζῶ). — *ἐριούνιος*· Ω
 360.— *ἐμαρπτε· μάρπω*· Ε 65.— *δρομαίνοντα· δρομαίνω*=διαλογίζο-
 μαι. Ἡ μετχ. αἰτιολ.— *ἐκπέμψεις*=ὀδηγήσῃ ἔξω.— *ἰερὸς*=ἰσχυρὸς,
 ρωμαλέος.— *πυλαωρὸς* = φρουρὸς τῶν πυλῶν.— *οἶον ἔθ' εὐδεις* =
 ἔτσι πού κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἶασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι* =
 ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἶ κε γνώῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν
 σου.— *ζήμφα*· Ζ 511.

692-707 :— *εὐρρεῖος*· Ζ 508.— *δινῆεις* = πού κάμνει δίνας, ὀρ-
 μητικός.— *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσί-
 ζουσα—(*κρόκος*=τὸ φυτὸν ζαφορά).— *ἐκίδνατο*=ἐσκορπίζετο· *κίδ-
 ναμαι* παράλλ. τύπος τοῦ *σκεδάννυμαι*.— *ἔλων· ἐλάω, ἐλαύνω*.— *ἀστν-
 βοάτην*· ὡς ἐν Ω 577 *καλήτορα*.— *κώκυσε*· Ω 200.— *γέγωνε*=ἐφώναξε
 δυνατά.— *ὄψεσθε ἰόντες*=ἐλᾶτε νὰ ἰδῆτε.— *χαίρετε· ἐχαίρετε*· παρατ.

707-717 :— *ἀάσχετον*=ἀσυγκράτητον (στερ. α+ᾱ(ν)σχετος, ἀνα-
 σχεῖν).— *ξύμβληντο*· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. *Πριάμω*.— *τίλλομαι*=ἀπο-
 σπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— *πρόπαν*=ὀλόκληρον.— *Ἔκτο-
 ρα*· συναπτ. πρὸς τὸ *δδύροντο*.— *εἴξατε*=κάμετε τόπον.— *οὐρεῦσι*·
οὐρεῖς· Α 50.— *ἄσεσθε*· ἄω=χορταίνω.

718-745 :— *τρητὸς* = τρυπητὸς (*τεῖρω*).— *παρὰ εἶσαν*=ἐφεραν
 κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.— *αἰιδός*· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνηδὴ ἄσματα.—
ἐξάρχους θρηῶν=διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρηῶν.— *οἷ τε στονόεσαν
 αἰοιδήν*· θὰ νοηθῆ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἄδειν* καὶ ἡ ὅλη φράσις

θά ἐξηγηθῆ: καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλαν τὸ πολυστένακτο τραγοῦδι.—
ἐπὶ στενάχοντο=συνώδευαν μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν ἄσμα.—
τῆσι=μεταξὺ αὐτῶν.—*αἰῶν*=τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἢ ζωῆ.—*δυσ-*
σάμμορος=δυστυχῆς (*δυσ*+*ἄμμορος*, *ἄμμορος*).—*πέρσεται*· ὁ μέσ.
 μέλλ. ἀντὶ παθητικοῦ *περθήσεται*.—*ἐπίσκοπος*· κατηγορ. εἰς τὸ ὑποκμ.
 τοῦ *δλωλας*=ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.—*θύσκεν*·*ἐρύσκον*· θαμιστ. τύπ.
 τοῦ *θύομαι*.—*ἔχες*=ὑπερήσπιζες.—*κεδνός*=σεβαστός.—*ἀεικῆς*=
 ἀνάροστος, ἐξευτελιστικός.—*ἀθλεύων*=ἐργαζόμενος ὡς δοῦλος.—
περὸ ἀνακτος=χάριν ἐνὸς κυρίου.—*ᾧ δῆπου*=τοῦ ὁποίου πολὺ πι-
 θανόν...—*ἐν παλάμῃσιν*· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—*ὁδᾶξ*=μὲ τὰ δόν-
 τια.—*ἄσπετος*=ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (*α*+*σπε*-, ρίζης τοῦ *εἶπειν*).
 —*οὐδας*· Ω 527.—*ἐν δαῖ*=ἐν τῇ μάχῃ (τοπ. δοτικ. ὀνόμ. συγγεν. πρὸς
 τὸ *δήϊος*=καταστρεπτικός).—*ἀρητὸς*=κατηραμένος, φοβερός (*ἀρή*,
ἀράομαι.)

746-759:—*ἀδινὸς γόος*=θρηῆνος μὲ πολλὰ δάκρυα.—*πέρνασκε*·
 θαμιστ. τοῦ *πέρνημι*=πλωῶ.—*ἀμιχθαλόεις*=ὀμιχλώδης.—*ψυχῆ*=
 ζωῆ.—*ταναηκῆς*=κοφτερὸς (*ταναός*+*ἄκος*, *ἀκή*).—*πολλὰ*=πολ-
 λάκις.—*θύσταξεςκεν*=ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (*θύσταξω*, *ἐρύω*).
 —*εἰρησῆς*· Ω 419.—*ἀγανός*=εὐμενής, φιλόφρων,—*ἀγανὰ βέλη*=
 βέλη ποὺ δίνουν ἀνώδυνον θάνατον.

760-776:—*ἀλίσστον*=ἀδιάλειπτον (*ἀ*+*λιάζομαι*=ἀπομακρύνο-
 μαι).—*δαήρ*· Γ 180.—*ὡς ὠφελλον δλέσθαι*· Γ 173, Ζ 345.—*ἀσύ-*
φηλος=προσβλητικός.—*ἐνίπτω*=ἐπιπλήττω.—*στ.* 769· ὡς Ζ 378.—
ἐκυρός· ἦ· Γ 172.—*παραϊφάμενος*· *παράφημι*=συμβουλευέω.—*ἀγα-*
νοφροσύνη=καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι.—*ἀχνυμένη κῆρ*=κατά-
 καρδα λυπημένη.—*πεφρίκασί με*=αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ.—
δῆμος=τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777-787:—*ἄξετε*· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ.—*πυκινὸν λόχον*=
 καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν.—*πημανέειν*· *πημαίνω*=βλάπτω, προσενῶ
 κακόν.—*ἀγίνεον*· *ἀγινέω*=φέρω. Παράλλ. τύπος τοῦ *ἄγω*.—*ἄσπετον*.
 Ω 738.—*φασίμβροτος*=ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς.—*θρα-*
σός=τολμηρός, γενναῖος.—*ἐν πυρῇ ὑπάτη*=ἐπάνω-ἐπάνω εἰς τὰ
 ξύλα τῆς πυρᾶς.

788-804:—*ἦμος*=ἴταν.—*ἠριγένεια*=πρωῖνῆ (*ἦρι*=πρωῖ+*ρίζ*.
γεν-). Ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—*ἄοδοδάκτυλος*=ἔχουσα ρόδινα δάκτυλα.
 Ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—*τῆμος*· τὸ δεικτ. τοῦ *ἦμος*=τότε.—*ἤγγετο*·

ἄ ρείρομαι.—*ἐπέσχε* (τόπον) =κατέσχε, ἐξετάθη.—*λέγομαι*=περιμαζεύω.—*μύρομαι*. Ζ 373.—*κατείβομαι* = χύνομαι κάτω.— *ἡ κάπετος*=τάφος, λάκκος.—*ὁ λάας*= ὁ λίθος.—*σῆμα χέω*· Ζ 419.—*εἶατο*=ἐτοποθέτησαν (ρ. ἦμαι).—*πάλιν κίον*=ἐπέστρεψαν· ἔνν. εἰς τὴν πόλιν. — *ἐρικυδῆς* = μεγαλοπρεπῆς. — *ἀμφιέπω* = φροντίζω, ἐτοιμάζω· — *τάφος*· Ω 660.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ *γινώσκω* κατὰ τὰ βαρύτερα: *γνώη-γνώωσι*.

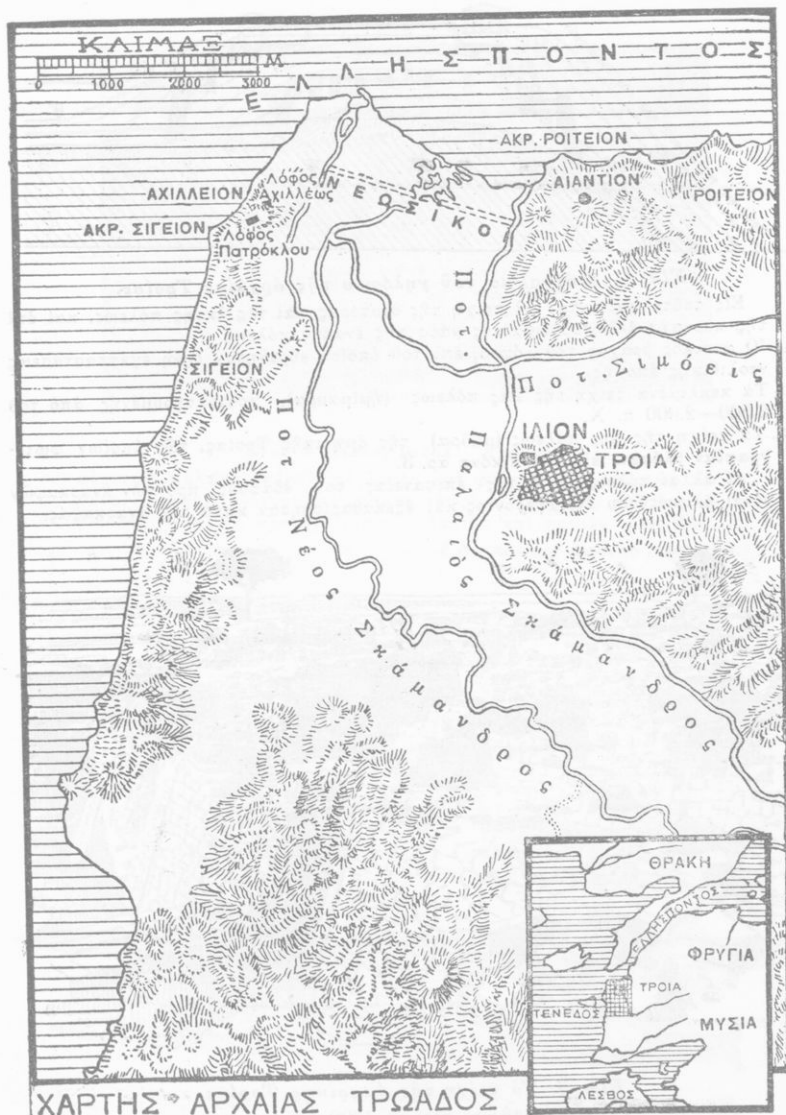
—Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις:
σεῖο, τοί, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλεϊ, ἀγάγωμι, ἤγγετο.

γ)—*ὄτε δὴ πόρον ἴξον*: Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν του εἰς τὸν Ἄχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς.—*Κασσάνδρη*: Ὅπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν ἔφερεν ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.—*σὺδ' αὔ, τέκος...* Τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπληθήθεισεν ἀκριβῶς, κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.—*κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι*: Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρὰ ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο τὸ χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῆ ὁ τύμβος.

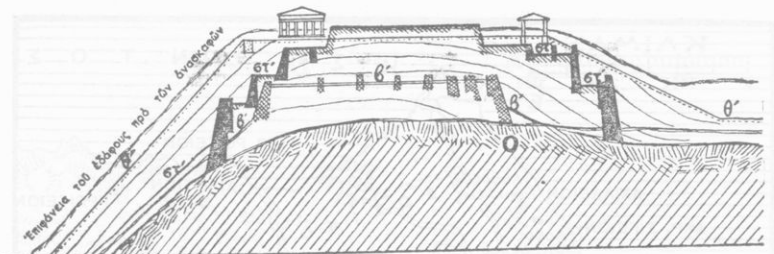
— *Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἑκτορα οἱ θοῖνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του*;

— *Νὰ ἐξαρθῆ ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποῖαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικ. 1.

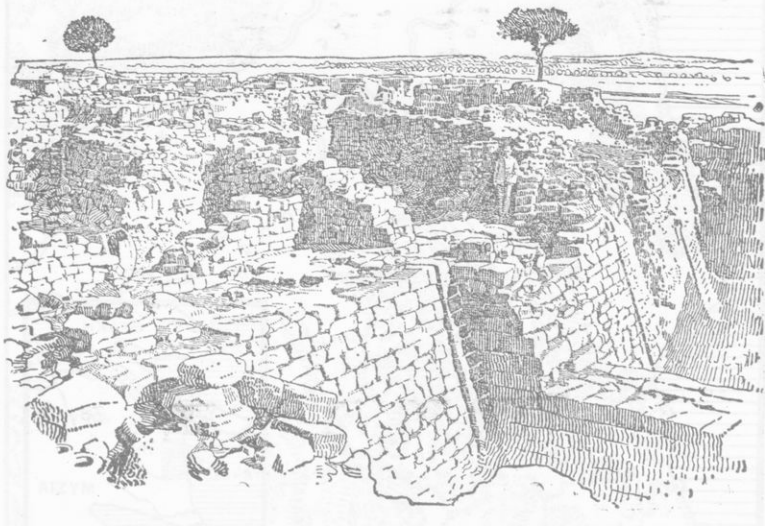

Είκ. 2. Διάγραμμα του γηλόφου της αρχαίας Τροίας.

Είς τοῦτο φαίνονται τὰ τεῖχη τῆς δευτέρας καὶ τῆς ἑκτῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑλληνορωμαϊκὸς ναὸς τῆς ἐνάτης πόλεως.

- α. Ὁ φυσικὸς βράχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ἱχνη ἐγκαταστάσεως νεολιθικῆς ἐποχῆς.
- β. Τὰ κεκλιμένα τεῖχη τῆς 2ας πόλεως (ἡμίμαυρα), χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 2.500—2.000 π. Χ.
- στ. Τὰ τεῖχη τῆς 6ης πόλεως (μαῦρα) τῆς ἑμνηρικῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλέπετε εἰς τὴν εἰκόνα ἀρ. 3.

Αἱ ἄλλαι πόλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς.

Είκ. 3. Τὰ τεῖχη τῆς ἑμνηρικῆς Τροίας.

(κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

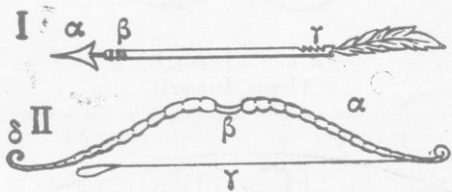
Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τευχῶν ἐξωγκωμμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος χάριν στερεότητος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως. Τὰ τεῖχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευσαν τὸ ἱερὸν πτολίεθρον τῆς Τροίας.

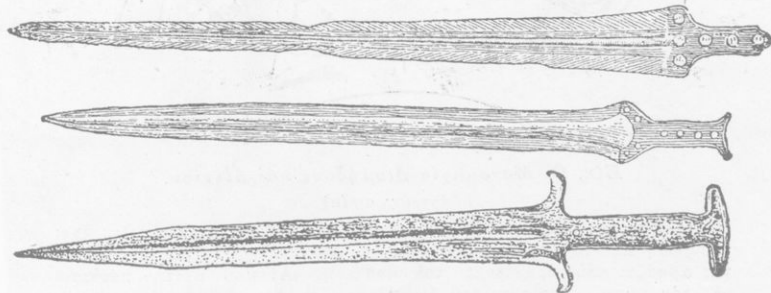
Εικ. 4. Πολεμιστοὶ Ἄχαιοι

φέροντες πήληκα (κόρυν) με λόφον και φάλους ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Προφυλίσσονται με βραχὺν θώρακα κάτωθεν τοῦ ὀπίου φαίνεται ὁ χιτῶν, κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα και φοροῦν κνημίδα.

(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηῶν.)

Εικ. 5. I) Βέλος. (ἀναπαράσιαις) α) αἰχμή β) ξύλον
 γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II) Τόξον α) κέρατα β) πήχυς
 γ) ἡ νευρὰ δ) κορώνη

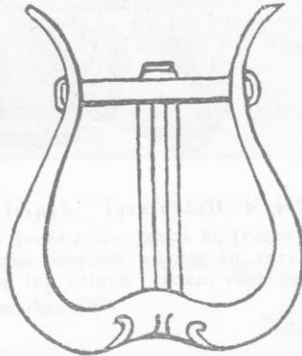

Εικ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηῶν.

Εικ. 7. Αιχμαί δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον ἢ ἐκαρφώνοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εικ. 8. Φόρμιγξ.
(ἀναπαράστασις)

Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους καὶ Αἰνείου.
(Ἀγγειογραφία)

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὃ ὄποιος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἄλλ' ἢ Ἄφροδίτῃ μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἵσταται ἡ Ἄθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός. (Ἰλιάδος E 309—317).

Εικ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἄγγείου)

Παρά τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου ἵσταται ὁ Αἴας, πισζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς κρατεῖ δῶδα ἀναμμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἄχαιοι ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν (Ἰλιάδος Ο 420).

Εικ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἄγγείου)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξώθει τὸν Ἀχιλλεῖα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή.....	7
2. Κείμενον.....	17
3. Γνωσταί ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω..	91
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.....	98
5. Παράρτημα εἰκόνων.....	187

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως καὶ υπεύθυνος ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν δοκιμίων
ὁ φιλόλογος Κ. Α. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία: Γ. Π. ΞΕΝΟΥ, Βιργινίας Μπενάκη 9, Ἀθήναι

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

